

STRATEGIJA RAZVOJA
OBČINE GORNJA RADGONA
2017 – 2023

NAROČNIK: OBČINA GORNJA RADGONA
ŽUPAN: Stanislav ROJKO

PREDMET: STRATEGIJA RAZVOJA OBČINE GORNJA RADGONA 2017 - 2023

IZDELOVALEC: PORA, razvojna agencija Gornja Radgona
Trg svobode 12, 9250 Gornja Radgona

v sodelovanju z: javnimi institucijami v občini,
Občinsko upravo Občine Gornja Radgona,
člani Občinskega sveta Občine Gornja Radgona,
krajevnimi skupnostmi,
društvi,
zainteresiranimi posamezniki

ODGOVORNA OSEBA: Nuša Pavlica Jakovljevič, vodja priprave

STROKOVNI KOORDINATOR: Tatjana Methans, dr. Milan Svetec, Mateja Coklin

OŽJA PROJEKTNA SKUPINA: dr. Tatjana Fulder, direktorica občinske uprave (od 14. 11. 2014 do 30. 11. 2016)
Vladimir Mauko, športna infrastruktura, v.d. direktorja občinske uprave (od 1. 12. 2016)
Boštjan Flegar, splošne zadeve
Andrej Subašič, cestna dejavnost
Danilo Vlaj, upravne zadeve na področju infrastrukture
Valerija Frangež, stanovanjske in premoženjske zadeve
Majda Ferenc, kmetijstvo, turizem, kultura
Daniel Veberič, oskrba s pitno vodo in civilna zaščita
Tomi Roškar, javna snaga in ravnanje z odpadnimi vodami
Suzana Rakuša, urejanje prostora in javna naročila
Janja Osojnik, sociala, mladi, zdravstvo, upravne zadeve
Marjeta Erdela, požarna varnost in občna uprava

FOTOGRAFIJE: arhiv PORA

DATUM: Junij 2017

1 VSEBINA

SLOVAR POGOSTO UPORABLJENIH KRATIC	5
POVZETEK 6	
1 UVOD	8
1.1 IZHODIŠČA ZA PRIPRAVO STRATEGIJE RAZVOJA OBČINE GORNJA RADGONA 2017 - 2023	8
1.1.1 PROGRAMSKO OBDOBJE 2017-2023 ZA IZVAJANJE KOHEZIJSKE POLITIKE EU	9
1.2 VSEBINSKA PODROČJA STRATEGIJE RAZVOJA OBČINE GORNJA RADGONA 2017 - 2023	11
1.2.1 METODOLOGIJA DELA	11
1.3 IZVEDENI PROJEKTI IZ RAZVOJNEGA PROGRAMA OBČINE GORNJA RADGONA ZA OBDOBJU 2009 - 2016.....	12
1.3.1 INFRASTRUKTURA IN OKOLJE	12
1.3.2 RAZVOJ ČLOVEŠKIH VIROV	14
1.3.3 PODJETNIŠTVO IN INVESTICIJE V GOSPODARSTVU.....	15
2 STRATEŠKE USMERITVE IN RAZVOJNE MOŽNOSTI.....	17
2.1 OBLIKOVANJE VIZIJE RAZVOJA OBČINE GORNJA RADGONA.....	17
2.2 CILJI RAZVOJNEGA PROGRAMA	21
2.3 DOLOČITEV PRIORITET, PROGRAMOV IN UKREPOV	22
3 RAZVOJNO OBMOČJE OBČINE	25
3.1 SPLOŠEN OPIS OBMOČJA	25
3.1.1 KRATKA STATISTIKA OBČINE	27
3.2 PREDSTAVITEV POSAMEZNIH NASELIJ.....	28
3.2.1 POMURSKA STATISTIČNA REGIJA (SKTE 3)	30
3.2.2 LOKALNA AKCIJSKA SKUPINA PRLEKIJA.....	31
3.2.3 PODPORNO OKOLJE ZA RAZVOJNE DEJAVNOSTI OBČINE	33
4 ANALIZA STANJA POSAMEZNIH PODROČIJ.....	36
4.1 GOSPODARSTVO	36
4.1.1 GOSPODARSKE DRUŽBE	36
4.1.2 ANALIZA POTREB IN POTENCIALOV ZA RAST NA PODROČJU GOSPODARSTVA	41
4.1.3 ANALIZA KLJUČNIH PROBLEMOV IN USMERITVE NA PODROČJU GOSPODARSTVA	42
4.1.4 NAČRTOVANE NALOŽBE IN PROJEKTI.....	43
4.2 KMETIJSTVO IN PODEŽELJE	45
4.2.1 ANALIZA POTREB IN POTENCIALOV ZA RAST NA PODROČJU KMETIJSTVA IN PODEŽELJA	52
4.2.2 ANALIZA KLJUČNIH PROBLEMOV IN USMERITVE NA PODROČJU KMETIJSTVA IN PODEŽELJA	52
4.2.3 NAČRTOVANE NALOŽBE IN PROJEKTI.....	54
4.3 TURIZEM	57
4.3.1 TURISTIČNA INFRASTRUKTURA	57

4.3.2	ANALIZA PONUDNIKOV TURISTIČNIH STORITEV	63
4.3.3	PODPORNO OKOLJE ZA RAZVOJ TURIZMA.....	64
4.3.4	ANALIZA POTREB IN POTENCIALOV ZA RAST NA PODROČJU TURIZMA.....	66
4.3.5	ANALIZA KLJUČNIH PROBLEMOV IN USMERITVE NA PODROČJU TURIZMA	66
4.3.6	NAČRTOVANE NALOŽBE IN PROJEKTI.....	66
4.4	ČLOVEŠKI VIRI.....	69
4.4.1	DEMOGRAFSKE ZNAČILNOSTI	69
4.4.2	TRG DELA.....	71
4.4.3	SOCIALNO PODJETNIŠTVO	73
4.4.4	NEVLADNE ORGANIZACIJE	74
4.4.5	IZOBRAŽEVANJE IN IZOBRAZBENA STRUKTURA	76
4.4.6	ZDRAVSTVO.....	78
4.4.7	SOCIALA	79
4.4.8	ŠPORT	79
4.4.9	KULTURA	80
4.4.10	MLADI.....	81
4.4.11	ANALIZA POTREB IN POTENCIALOV ZA RAST NA PODROČJU ČLOVEŠKIH VIROV	82
4.4.12	ANALIZA KLJUČNIH PROBLEMOV IN USMERITVE NA PODROČJU ČLOVEŠKIH VIROV	83
4.4.13	NAČRTOVANE NALOŽBE IN PROJEKTI.....	86
4.5	OKOLJE IN INFRASTRUKTURA	90
4.5.1	VODOOSKRBA.....	90
4.5.2	ODPADKI	92
4.5.3	ODVAJANJE IN ČIŠČENJE ODPADNIH VODA.....	92
4.5.4	TRAJNOSTNA ENERGIJA	95
4.5.5	PROMETNA INFRASTRUKTURA.....	98
4.5.6	URBANI IN PROSTORSKI RAZVOJ.....	102
4.5.7	TELEKOMUNIKACIJSKA OMREŽJA.....	103
4.5.8	ANALIZA POTREB IN POTENCIALOV ZA RAST NA PODROČJU OKOLJA IN INFRASTRUKTURE	104
4.5.9	KLJUČNI PROBLEMI IN USMERITVE.....	105
4.5.10	NAČRTOVANE NALOŽBE IN PROJEKTI.....	105
5	FINANČNI OKVIR IZVAJANJA SOGR ZA OBDOBJE 2017 – 2023	113
5.1	OCENA VREDNOSTI RAZVOJNEGA PROGRAMA	113
5.2	ZBIR PROJEKTOV V SOGR 2017 - 2023.....	113

SLOVAR POGOSTO UPORABLJENIH KRATIC

CPS	Celostna prometna strategija
CLLD	mehanizem »Lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost«
EKSRP	Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja
ESRR	Evropski sklad za regionalni razvoj
ESS	Evropski socialni sklad
ETS	Evropsko teritorialno sodelovanje
KS	Kohezijski sklad
KV	Kohezijska regija Vzhodna Slovenija
LPK 2017 – 2019	Lokalni program za kulturo
MGRT	Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
MZI	Ministrstvo za infrastrukturo
MOP	Ministrstvo za okolje in prostor
MDDSZ	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
OGR	Občina Gornja Radgona
OP	Operativni program
OPKP 17 – 20	Operativni program za obdobje 2014-2020 za izvajanje kohezijske politike
OP IPA SI-HR	Operativni program IPA Slovenija-Hrvaška 2007-2013
OP RČV	Operativni program razvoja človeških virov
OP ROPI	Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture
OP RR	Operativni program krepitve regionalnih razvojnih programov
OP SI-AT	Operativni program Slovenija-Avstrija 2007-2013
OP SI-HU	Operativni program Slovenija-Madžarska 2007-2013
ORA	Območne razvojne agencije
PGZ	Pomurska gospodarska zbornica
PORA	PORA, razvojna agencija Gornja Radgona
PRP 2007-2013	Program razvoja podeželja za obdobje 2007–2013
PRA giz	Prleška razvojna agencija giz Ljutomer
PS	Partnerski sporazum Slovenije z EU 2014-2020
PUN 2000	Operativni program upravljanja območij Natura 2000 Regijski izvedbeni načrt na področju socialnega varstva 2014-2017 za Pomurje
RRM	Regijska razvojna mreža
RRP 2007-2013	Regionalni razvojni program 2007-2013 Pomurske regije
RRP 2014-2020	Regionalni razvojni program 2014-2020 Pomurske regije
SOGR 17 - 23	Strategija razvoja Občine Gornja Radgona 2017 - 2023
SLR	Strategija lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost
SPRS	Strategija prostorskega razvoja Slovenije
SRS	Strategije razvoja Slovenije 2014-2020
SPS	Strategija pametne specializacije 2014-2020
ZRPPR1015	Zakon o razvojni podpori Pomurski regiji v obdobju 2010-2015
ZSRR-2A	Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja

POVZETEK

Strategija razvoja občine Gornja Radgona za obdobje 2017 – 2023 (v nadaljevanju SOGR 17-23) je temeljni strateški dokument, ki omogoča lažje načrtovanje, sistematično izvajanje projektov ter primerno dinamiko investicij, s ciljem doseganja vizije, da s trajnostnim delovanjem na vseh področjih človekovega delovanja in z upoštevanjem vzdrževanja ravnovesja v okolju, omogočamo uspešno gospodarsko rast in socialno pravičnost.

Strategija razvoja občine Gornja Radgona obsega 7 - letno obdobje, od leta 2017 do leta 2023, znotraj katerega je vključena finančna perspektiva za obdobje 2014 – 2020, ki je temelj SOGR 17-23. Nekateri projekti presegajo to obdobje, predvsem tisti, ki so načrtovani v zadnji tretjini. Odločitev je, da se po 5 letnem obdobju strategija novelira in prilagodi novi finančni perspektivi.

V nastajanje SOGR 17 - 23 so bili vključeni predstavniki Občinske uprave Občine Gornja Radgona, člani Občinskega sveta Občine Gornja Radgona, člani Krajevnih skupnosti na območju občine Gornja Radgona, javne institucije na območju občine Gornja Radgona, vsa društva iz registra društev v občini Gornja Radgona, NVO-ji na območju občine Gornja Radgona, podjetja, s sedežem v občini Gornja Radgona. Možnost sodelovanja je bila omogočena tudi vsem prebivalcem na območju občine Gornja Radgona.

SOGR 17 – 23 je razdeljen na pet poglavij. V uvodu so opredeljena izhodišča in vsebina za pripravo strategije razvoja, zajeti so doseženi rezultati prejšnjega programskega obdobja 2007 – 2013 ter kratek opis le teh.

V drugem poglavju je oblikovanje strateških usmeritev, določitev ciljev in prioritet. Tretje poglavje opisuje razvojno območje občine Gornja Radgona s splošnim opisom območja, nadaljuje z opisom razvojnega območja na ravni pomurske regije ter območja Lokalne akcijske skupine Prlekija (LAS Prlekija).

Četrto poglavje je najobsežnejše. Zajema analizo stanja na petih področjih: gospodarstvo, turizem, kmetijstvo in podeželje, človeški viri, okolje in infrastruktura. Ocena stanja vsakega področja se zaključi z analizo potreb in potencialov ter analizo ključnih problemov in usmeritev. Na koncu vsakega področja so predlagani projekti, uvrščeni v ustrezno investicijsko področje ter ustrezen ukrep z navedenim ciljem, predvidenimi viri, predvidenimi ciljnimi skupinami ter kazalniki. Vsakemu projektu, ki napoveduje, kaže stanje ali nakazuje razvoj česa, je poleg opisa dodana okvirna dinamika izvajanja in okvirna finančna ocena. V petem poglavju je predviden finančni okvir izvajanja ukrepov v tem obdobju ter zbir najpomembnejših predlogov projektov, ki so uvrščeni v SOGR 17 – 23.

Prispelo je več kot 110 predlogov, ki so se oblikovali v 57 projektov.

Po razvojnih prioritetah (RP) to pomeni:

RP 1 – Konkurenčno in zeleno gospodarstvo: **20 projektov;**

RP 2 – Znanje, tolerantnost in zdravje: **13 projektov;**

RP 3 - Zeleno življenjsko okolje in učinkovita raba energije: **17 projektov;**

RP 4 - Trajnostni razvoj podeželja: **7 projektov.**

UVOD

Strategija razvoja občine Gornja Radgona za obdobje 2017 – 2023 je temeljni programski dokument na občinski ravni, ki opredeljuje prednosti občine in določa razvojne prioritete, programe, ukrepe in projekte za bodočnost.

1 UVOD

1.1 IZHODIŠČA ZA PRIPRAVO STRATEGIJE RAZVOJA OBČINE GORNJA RADGONA 2017 - 2023

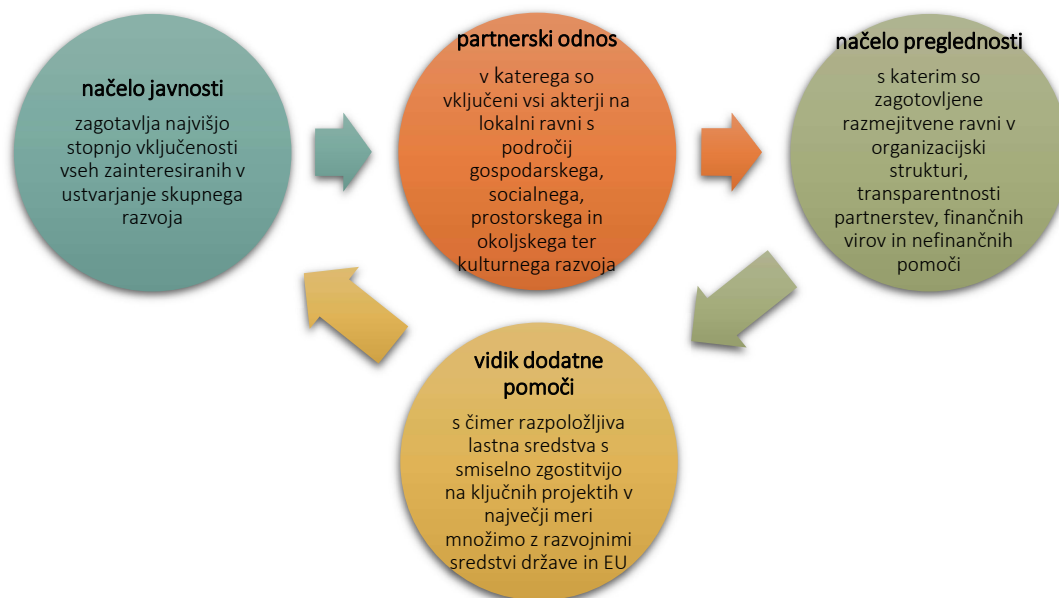
SIGR 17 - 27 sloni na izvajanju smernic iz osnovnih dokumentov za izvajanje programskega obdobja 2014 - 2020:

- Strategija EU 2020
- Državni razvojni program 2014 - 2017
- Strategija razvoja Slovenije 2014-2020
- Strategija pametne specializacije 2014-2020
- Regionalni razvojni program Pomurske regije 2014 - 2020
- Območni razvojni program za območje Prlekije 2014 - 2020
- Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014 -2020
- Program razvoja podeželja RS za obdobje 2014 – 2020
- Strategija lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost
- Strategija prostorskega razvoja Slovenije

Namen SOGR 17 -23 je doseganje dogovora med vsemi akterji razvoja na občinskem nivoju glede prioritete, programov, ukrepov in aktivnosti za približevanje vrednostim kazalnikov slovenskega povprečja, predvsem na področjih, ki jih na občinskem nivoju ne dosegamo.

Cilj SOGR 17 - 23 je uskladitev predvidevanj in nalog občine Gornja Radgona na področju gospodarskega, socialnega, prostorskega in okoljskega ter kulturnega razvoja.

SOGR 17 - 23 je izdelana po vzoru Operativnega programa za obdobje 2017 – 2020 za izvajanje kohezijske politike, drugih Operativnih programov posameznih področij, RPP 17 -20, razvojnih programov občin ter na podlagi **načel**, ki se med seboj dopolnjujejo:

1.1.1 PROGRAMSKO OBDOBJE 2017-2023 ZA IZVAJANJE KOHEZIJSKE POLITIKE EU

Osnovni dokumenti za izvajanje programskega obdobja 2014-2020:

- Partnerski sporazum Slovenije z EU 2014-2020;
- Strategija razvoja Slovenije;
- Strategije pametne specializacije 2014-2020;
- Operativni program za obdobje 2014-2020;

Evropska unija s finančnimi sredstvi podpira projekte in programe na raznih področjih:

- regionalni in urbani razvoj,
- zaposlovanje in socialno vključevanje,
- kmetijstvo in razvoj podeželja,
- pomorske zadeve in ribištvo,
- raziskave in inovacije,
- humanitarna pomoč.

Upravljanje finančnih sredstev urejajo stroga pravila, ki zagotavljajo natančen nadzor nad namensko uporabo sredstev ter transparentno in odgovorno porabo denarja.

Osnovno politično odgovornost za pravilno porabo sredstev EU nosi kolegij 28 evropskih komisarjev. Ker finančna sredstva večinoma upravljajo države prejemnice, so nacionalne vlade pristojne tudi za izvajanje nadzora in letne revizije.

Upravljanje več kot 76 % proračunskih sredstev EU poteka v partnerstvu z nacionalnimi in regionalnimi organi in sicer predvsem upravljanje **sredstev 5 velikih skladov:**

- Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR),
- Evropski socialni sklad (ESS),
- Kohezijski sklad (KS),
- Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (EKSRP),
- Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo (ESPR).

Ti skladi skupaj omogočajo izvajanje strategije Evropa 2020.

Delovanje vseh 5 evropskih strukturnih in investicijskih skladov urejajo skupna pravila.¹

¹Vir: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/blue_book/blueguide_sl.pdf

Namen teh pravil je:

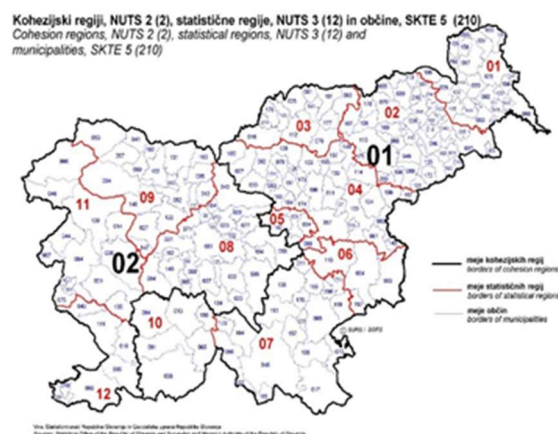
- sklade jasno povezati s Strategijo Evropa 2020,
- izboljšati koordinacijo skladov,
- zagotoviti dosledno izvajanje,
- upravičencem omogočiti čim bolj enostaven dostop do sredstev skladov.

Operativni program za obdobje 2014-2020 za izvajanje kohezijske politike

V dokumentu so predstavljene prednostne osi izbranih prednostnih naložb, kamor bo Slovenija vlagala sredstva evropske kohezijske politike v programskem obdobju 2014 – 2020, z namenom doseganja nacionalnih ciljev v okviru ciljev EU 2020. SOGR 17 – 23 presega časovne okvire tega finančnega obdobja ter evidentira tudi projekte, ki so nastali tekom aktivacije ciljnih skupin, ki kažejo smer razvoja občine Gornja Radgona na vsem območju.

Slovenija je na podlagi EU metodologije razdeljena na **Vzhodno** in **Zahodno kohezijsko regijo**. Zahodna kohezijska regija je upravičena do **855 milijonov evrov**, Vzhodna pa do **1,27 milijarde evrov** sredstev **Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR)** in **Evropskega socialnega sklada (ESS)**.²

Slika 1: Kohezijski regiji, NUTS (Vir: SURS)

²Vir: http://EUropa.eu/about-eu/funding-grants/index_sl.htm

SOGR 17 – 27 se navezuje na dolgoročne cilje Evropske unije, ki segajo do leta 2020 ter druge strateške dokumente, ki so navedeni v tem dokumentu.

Uresničevanje Strategije EU 2020 bo potekalo preko:

- vlaganja v raziskave, razvoj in inovacije (**RRI**); konkurenčnost; zaposlovanje ter usposabljanje (**ESRR, ESS**) in
- infrastrukture za doseganje boljšega stanja okolja, trajnostna raba energije in trajnostna mobilnost ter učinkovito upravljanje z viri (**KS, ESRR, ESS**).

Strukturni skladi so finančni instrument regionalne politike EU. Podpirajo razvoj tistih evropskih regij, ki zaradi različnih vzrokov zaostajajo v razvoju. Njihov cilj je zmanjšati razlike in ustvariti okolje za enakomeren in uravnotežen razvoj vseh držav in regij Evropske unije.

Pod skupnim imenom **strukturni skladi** obstajajo štiri skladi:

Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR) - prispeva k zmanjševanju razlik v gospodarski in socialni razvitosti evropskih regij, tako da podpira vlaganja v proizvodnjo in infrastrukturo, zdravstvo in izobraževanje. Skupaj z ESS predstavljata del proračuna Skupnosti. Črpanje sredstev strukturnih skladov se izvaja po principu deljene odgovornosti med Evropsko komisijo in organi držav članic.

Evropski socialni sklad (ESS) - je finančni instrument, ki je namenjen vlaganju v ljudi. Njegovo poslanstvo je zmanjševanje nezaposlenosti, spodbujanje zaposljivosti in razvijanje podjetniškega duha, vlaganje v znanje, skrb za enake možnosti in socialno vključenost vseh v trg delovne sile.

Evropski kmetijski usmerjevalni in jamstveni sklad (EKUJS) - podpira gospodarsko prestrukturiranje kmetijstva in razvoj podeželja.

Finančni instrument za usmerjanje ribištva (FIUR) - podpira prizadevanja za ravnovesje med ribolovnimi viri in njihovim izkoriščanjem, pomaga ohranjati konkurenčnost ribištva in oživlja območja, odvisna od ribištva.

Obstajajo štiri pobude skupnosti: **Interreg, Equal, Leader +** in **Urban**. Te delujejo na področjih,

ki zadevajo EU kot celoto in niso omejeni na posamezno državo. Vsaka pobuda deluje v okviru enega od skladov.

Sredstva ESRR in ESS bodo namenjena predvsem vlaganju v raziskave in razvoj, krepitvi in razvoju človeških virov, vlaganjem v izobraževalni sistem in sistem usposabljanja za hitrejši prehod na trg dela, spodbujanju podjetništva, zagonu novih podjetij, internacionalizaciji, razvoju novih poslovnih modelov za mala in srednja podjetja ter posledično ustvarjanju novih delovnih mest. Vlaganja bodo usmerjena v področja, ki imajo jasen tržni potencial, povečujejo dodano vrednost in bodo prispevala k večji dostopnosti do finančnih virov. S spodbudami bo Slovenija ustvarila pogoje za dolgoročno stabilno okolje, kar bo, upoštevajoč družbene izzive (demografska gibanja, pritiski na okolje, dostop do hrane, itd.), spodbudilo razvoj novih, kakovostnih delovnih mest in ohranjanje obstoječih s spremenjeno strukturo gospodarstva.

Vlaganja bodo prednostno usmerjena v **podporo mehkim vsebinam** in bodo zagotavljala ustrezno kombinacijo ukrepov, ki bo združevala investicije v človeške vire, aktivacijo, mobilnost, raziskave, razvoj in inovacije ter v večjo energetsko in snovno učinkovitost. V obdobju 2014–2020 se tako ne govori več o samo regijskih in/ali sektorskih projektih, temveč o celovitih projektih, ki bodo prispevali k doseganju ciljev in rezultatov. Ne govori se več o »porabi denarja« temveč »ustvarjanju denarja«.

Regijske projekte bo mogoče financirati v okviru opredeljenih vsebinskih prednostnih osi in na podlagi razdelitve na Vzhodno in Zahodno kohezijsko regijo. Ker je obseg razpoložljivih nepovratnih finančnih sredstev v tej perspektivi manjši, se predvideva, da bo treba na vseh področjih v večji možni meri uporabiti povratne vire.

Kohezijski sklad (KS) je strukturni instrument, ki od leta 1994 državam članicam pomaga zmanjševati ekonomska in socialna neskladja in stabilizirati gospodarstvo. Kohezijski sklad financira do 85 % upravičenih izdatkov večjih projektov s področja okoljske in prometne infrastrukture.³

³ Vir: <http://www.eu-skladi.si/sl/ekp>

1.2 VSEBINSKA PODROČJA STRATEGIJE RAZVOJA OBČINE GORNJA RADGONA 2017 - 2023

SOGR 17 – 20 je sestavljena iz dveh delov:

Strateški del vsebuje:

- prikaz doseženih rezultatov v predhodnem Razvojnem programu občine Gornja Radgona za obdobje 2007 – 2013 za posamezna področja,
- problemsko analizo za posamezna področja z analizo prednosti, slabosti, priložnosti in tveganj, ki so podlaga za oblikovanje vizije razvoja občine,
- določitev prioritet, programov, ukrepov s kvantificiranimi cilji ter opisom izbranih strategij za doseganje teh ciljev.

Programski del vsebuje **4 razvojne prioritete, 9 investicijskih področij in 18 ukrepov.**

Znotraj teh ukrepov smo evidentirali več kot 110 predlogov, ki so se zaradi doseganja istih ciljev združevali. Na tak način se je izoblikovalo **57 projektov.**

Združeni in posamični projekti so se uvrstili v naslednje razvojne prioritete (RP):

RP 1 – Konkurenčno in zeleno gospodarstvo: **20 projektov.**

RP 2 – Znanje, tolerantnost in zdravje: **13 projektov.**

RP 3. - Zeleno življenjsko okolje in učinkovita raba energije: **17 projektov.**

RP 4 - Trajnostni razvoj podeželja: **7 projektov.**

1.2.1 METODOLOGIJA DELA

Na podlagi analize statističnih podatkov in smeri, ki so zastavljene za Evropsko unijo in Slovenijo v obdobju 2014-2020, je bila pripravljena raziskava o stanju v Občini Gornja Radgona. V raziskavo so bili vključeni:

- predstavniki Občinske uprave Občine Gornja Radgona,
- člani Občinskega sveta Občine Gornja Radgona,
- Krajevne skupnosti na območju občine Gornja Radgona,
- javne institucije na območju občine Gornja Radgona,
- vsi prebivalci na območju občine Gornja Radgona,
- vsa društva iz registra društev v občini Gornja Radgona,
- NVO-ji na območju občine Gornja Radgona,
- podjetja, s sedežem v občini Gornja Radgona.

Sestavljeno je bilo povabilo k sodelovanju in publicirano v lokalnem časopisu Prepah in lokalni

televiziji TV Studio Radgona, Kanal 11, z namenom, da se zajame celotno območje in vključi čim večje število občanov in občank vseh starosti. Izdelani so bili plakati, ki so pozivali k sodelovanju ter brošura, razposlana vsem gospodinjstvom v občini Gornja Radgona. Vzpostavljena je bila dodatna stran na spletni strani javnega zavoda PO-RA Gornja Radgona in povezava na spletni strani Občine Gornja Radgona. Posebej je bil odprt profil na modernih komunikacijskih omrežjih (Facebook).

V juniju 2016 je bil osnutek dokumenta predložen članom občinskega sveta, da podajo še zadnje pripombe in dopolnitve. Po prispevkih se je dokument dopolnil ter bil sprejet na Občinskem svetu Občine Gornja Radgona, dne .

Dokument je dosegljiv na spletnem portalu javnega zavoda Pora Gornja Radgona in Občine Gornja Radgona.

1.3 IZVEDENI PROJEKTI IZ RAZVOJNEGA PROGRAMA OBČINE GORNJA RADGONA ZA OBDOBJU 2009 - 2016

V preteklem razvojnem obdobju 2009-2013 je bila vizija Občine Gornja Radgona postati prepoznavna ter gospodarsko obetajoča občina, ki upošteva socialno pravičnost ter je okoljsko ozaveščena. Občina je v obdobju do leta 2016 dosegla večino zadanih ciljev in je preko javnih razpisov uspešno izvedla številne projekte. Najodmevnejši projekti so opisani v tem poglavju.

1.3.1 INFRASTRUKTURA IN OKOLJE

Ravnanje z odpadki

Sanacija in izgradnja regijskega Centra za ravnanje z odpadki Puconci (CERO Puconci), sanacija odlagališča odpadkov Hrastje – Mota, ureditev občinskega zbirnega centra za odpadke ter sanacija divjih odlagališč. Vrednost projekta: 33,1 mio EUR, od tega nepovratna sredstva 29,2 mio EUR, delež sofinanciranja Občine je 301.860 EUR

Kanalizacijsko omrežje

Gradnja komunalne kanalizacije Črešnjevci-Trplan. Vrednost projekta 89.700 EUR.

Gradnja fekalne kanalizacije v Ulici pod gozdom. Vrednost projekta 133.980 EUR.

Gradnja sekundarne kanalizacije v občini Gornja Radgona, naselje Radgona, Črešnjevci, Podgrad in Norički vrh. Vrednost projekta 1.014.290 EUR.

Gradnja kanalizacijskega omrežja Mele s črpališčem. Vrednost projekta 532.960 EUR.

Gradnja sekundarnega kanalizacijskega omrežja G. Radgona v naseljih Lomanoše in Podgrad. Vrednost projekta 126.331 EUR.

Gradnja komunalnega javnega kanalizacijskega omrežja - odvajanje in čiščenje odpadne vode v porečju Mure. Vrednost projekta 10.252.103,40 EUR, od tega nepovratna sredstva 6.359.19,50 EUR.

Vodovodni sistemi

Oskrba prebivalstva s pitno vodo in varovanje vodnih virov Pomurja – izgradnja vodovodnega omrežja za sistem C in SV Slovenije. Vrednost

celotnega projekta: 49,4 mio EUR, od tega nepovratna sredstva 39,7 mio EUR, Vrednost projekta za Občino je 3,4 mio EUR, od tega so nepovratna sredstva 2,26 mio EUR.

Cestna infrastruktura

Investicijsko vzdrževanje in gradnja občinskih cest. Okvirna vrednost projekta 9,3 mio EUR.

Javna razsvetljava

Obnova in vzdrževanje javne razsvetljave po občini Gornja Radgona – zamenjava z varčnimi svetilkami. Okvirna vrednost projekta 1,3 mio EUR.

Redarska služba

Vzpostavitev in pričetek delovanja redarske službe, ki je del Skupne občinske uprave občina Gornja Radgona, Apače, Sveti Jurij ob Ščavnici.

Širokopasovno omrežje v optični izvedbi

Izgradnja manjkajočega širokopasovnega omrežja (internet, telefon, televizija) v KS Noga, KS Spodnji Ivanjci in KS Spodnja Ščavnica. Okvirna vrednost projekta 1,48 mio EUR, od tega nepovratna sredstva 1,22 mio EUR.

Vzpostavitev brezžičnega omrežja za sive lise. Okvirna vrednost projekta 2,7 mio EUR.

Energetska sanacija javnih stavb

Energetska obnova upravne zgradbe Občine Gornja Radgona (zamenjava oken). Okvirna vrednost projekta 345.600 EUR.

Energetska obnova Javnega zavoda Vrtec Man-ka Golarja Gornja Radgona. Okvirna vrednost projekta je 3,5 mio EUR, od tega nepovratna sredstva 631.002 EUR.

Energetska obnova OŠ Gornja Radgona ter prilagoditev prostorov za učence s posebnimi potrebami. Vrednost projekta 1,51 mio EUR, od tega nepovratna sredstva 361.969 EUR.

Izgradnja novega nizkoenergijskega vrtca v Črešnjevcih. Vrednost projekta 699,740,00 EUR, od tega nepovratna sredstva 495.649,17 EUR.

Energetska sanacija OŠ dr. Antona Trstenjaka Negova. Vrednost projekta 358.828 EUR, od tega nepovratna sredstva 146.451 EUR.

Negovsko jezero

Revitalizacija naravnega in turističnega bisera Ščavniške doline - Negovsko jezero (Ekoremediacijski pristopi k ohranjanju naravne dediščine in biotske pestrosti). Vrednost projekta 26.332,00 EUR, od tega nepovratna sredstva 19.095,53 EUR

Murska kolesarska pot

V okviru projekta Izgradnja Murske kolesarske poti (I. faza) je bila urejena kolesarska pot od meje z občino Apače, od koder je pot pripeljala do Gubčeve ceste in nadalje do mosta čez Muro ter naprej po Lackovi cesti nekaj sto metrov, nato pa zavila na visokovodni nasip. Tako je bila v okviru projekta asfaltirana makadamska pot od Lackove ulice do visokovodnega nasipa ter izgradnja makadamske kolesarske poti na visokovodnem nasipu. Vrednost celotnega projekta 917.011 EUR, od tega nepovratna sredstva 643.543 EUR. Vrednost projekta za Občino: 377.257 EUR, od tega nepovratna sredstva 264.752 EUR.

1.3.2 RAZVOJ ČLOVEŠKIH VIROV

Športna infrastruktura v občini Gornja Radgona

Postavitev igrišča za odbojko na mivki.

Obnova košarkarskega igrišča ter teniških in nogometnih igrišč.

Obnova tekališča, izgradnja skakališča za skok v daljino in troskok pri OŠ Gornja Radgona, nabava športne opreme.

Obnova igrišča in oprema z javno razsvetljavo v Spodnji Ščavnici.

Obnova kontejnerjev Teniškega kluba Gornja Radgona.

Okvirna vrednost projektov 250.000 EUR, od tega nepovratna sredstva 121.500 EUR

Turistični športni center Trate

Izgradnja večnamenskega športnega objekta – slačilnice (1. faza). Vrednost projekta 712.295 EUR.

Uvajanje eko, lokalne in zdrave hrane

Projekt Jem lokalno – celovito reševanje problema zdravega prehranjevanja v OŠ in vrtcih in nabava potrebne opreme za zdravo pripravo hrane. Vrednost projekta 39.744 EUR, od tega nepovratna sredstva 28.183,70 EUR

Zaključna faza obnove kulturnega spomenika Špital Gornja Radgona

Obnova objekta, ureditev in postavitve stalne muzejske zbirke ter postavitve muzejskega parka Špital. Vrednost projekta 610.431 EUR, od tega nepovratna sredstva 432.388,70 EUR.

Mestni park z Lisjakovo strugo

3PARKI – ureditev mestnega in gozdnega parka. Vrednost projekta 669.467,50 EUR, od tega nepovratna sredstva 624.209 EUR

Mesto sejmov in penin

Razvoj in pozicioniranje blagovne znamke, izdelana celostna grafična podoba.

Ureditev prostorov v stavbi na Mastrovem trgu 2

Ureditev prostorov bivše Osnovne šole dr. Janka Šlebingerja za potrebe Rdečega križa, zasebne glasbene šole in društev. Vrednost projekta 49.130 EUR.

Staro mestno jedro

Ureditev in revitalizacija starega mestnega jedra mesta Gornja Radgona – Kerenčičeva ulica. Vrednost projekta 136.000 EUR.

City cooperation – Čezmejno sodelovanje mest

Skupni projekt 24-ih mest iz 3 držav – čezmejno sodelovanje in skupne predstavitve. Vrednost projekta 25.000 EUR.

Vzpostavitev Mladinskega centra Gornja Radgona

Obnova prostorov ter vzpostavitev Mladinskega centra za ustvarjanje mladih. Vrednost projekta 125.000 EUR.

Pristava na gradu Negova

Ureditev in nabava notranje opreme pristave za potrebe Turistično informativnega centra. Vrednost projekta 21.000 EUR.

Obnova knjižnice Gornja Radgona

Obnova in širitev prostorov splošne knjižnice Gornja Radgona. Vrednost projekta 465.413 EUR, od tega Občina Gornja Radgona 136.948

EUR.

1.3.3 PODJETNIŠTVO IN INVESTICIJE V GOSPODARSTVU

Reka Mura in urbani razvoj mest Gornja Radgona in Bad Radkersburg

Projekt Skupaj – rekonstrukcija področja mejnega prehoda z ureditvijo nabrežja reke Mure. Ureditve nabrežja reke Mure ob vstopu v Slovenijo, ureditev otroškega igrišča. Vrednost projekta 940.021 EUR, od tega nepovratna sredstva 799.018 EUR.

Industrijska cona Mele

V industrijski coni na cca. 57 ha se nahaja 24 podjetij z različnimi dejavnostmi, med katerimi prevladujejo kovinskopredelovalna, steklarska in elektronska industrija.

Trajnostna raba naravnih virov

Preko 20 delavnic, namenjenih osveščanju prebivalstva o pomembnosti ohranjanja naravnega okolja, uporabi obnovljivih virov energije ter ohranjanja pitne vode. Vrednost projekta 13.701 EUR, od tega nepovratna sredstva 11.564 EUR

Projekt Radgonski biseri

Izboljšava samopodobe in prepoznavnosti kulturnozgodovinskih in etnoloških znamenitosti, ter naravne dediščine občine Gornja Radgona. Vrednost projekta 19.714 EUR, od tega nepovratna sredstva 8.214,29EUR

Mreženje vinskih poti Gornja Radgona

Posodobitev turistične infrastrukture na Vinski poti Gornja Radgona. Vrednost projekta 2.010.000 EUR, od tega nepovratna sredstva 1.299.426 EUR

Podpora razvoju ekološkega kmetijstva

Vzpostavitev kmečke tržnice v Gornji Radgoni.

Obnova večnamenskih zgradb skupnega pomena

Obnova vaško-gasilskih domov v vaseh Orehovci, Spodnji Ivanjci, Ivanjševci, Črešnjevci, Stavešinci, Mele, Negova, Očeslavci, Spodnja Ščavnica. Vrednost projekta 355.885 EUR, od tega nepovratna sredstva 147.482 EUR

STRATEŠKE USMERITVE IN RAZVOJNE MOŽNOSTI

Razvoj občine Gornja Radgona naj bo trajnosten na vseh področjih človekovega delovanja, ki ob uspešni gospodarski rasti upošteva socialno pravičnost ter je v ravnovesju z zapovedmi varstva okolja.

2 STRATEŠKE USMERITVE IN RAZVOJNE MOŽNOSTI

V predhodnih poglavjih smo obravnavali ključna področja človekovega delovanja. Posamezno področje predstavlja razvojno enoto, ki izkazuje določene potrebe, potenciale, ključne probleme in usmeritve. V tem poglavju je s pomočjo analiz oblikovana vizija razvoja občine, določeni so tudi strateški cilji razvoja za obdobje 2017 - 2023.

Projekti, ki so evidentirani in zasledujejo horizontalni pristop in stremijo k celostnem razvoju, se bodo lahko sofinancirali iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov ter različnih programov ter državnih razpisov. Ostali projektni predlogi se bodo izvajali glede na razpoložljiva finančna sredstva občine in iz zasebnega kapitala.

2.1 OBLIKOVANJE VIZIJE RAZVOJA OBČINE GORNJA RADGONA

Kaj pomeni *trajnostni razvoj* najbolje opiše definicija iz poročila komisije Brundtlandove (Gro Harlem Brundtland, norveška političarka) iz leta 1987, ki pravi:

»Trajnostni razvoj zadovoljuje potrebe sedanjega človeškega rodu, ne da bi ogrozili možnosti prihodnjih rodov, da zadovoljijo svoje potrebe.«

Strateški dokumenti na ravni EU - kohezijski sklad in strukturni skladi

- UREDBA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o skupnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu, Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo, ki jih zajema splošni strateški okvir, o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu in Kohezijskem skladu
- UREDBA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o posebnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj in cilju naložbe za rast in delovna mesta
- UREDBA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o Kohezijskem skladu
- UREDBA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006 glede finančnih sredstev za nekatere države članice iz Evropskega socialnega sklada
- UREDBA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o Evropskem socialnem skladu

- UREDBA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o Evropskem skladu za prilagoditev globalizaciji (2014 - 2020)
- UREDBA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o Programu Evropske unije za socialne spremembe in inovacije
- UREDBA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o posebnih določbah za podporo cilju evropsko teritorialno sodelovanje iz Evropskega sklada za regionalni razvoj
- UREDBA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o spremembi Uredbe (ES) št. 1082/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2006 o ustanovitvi evropskega združenja za teritorialno sodelovanje (EZTS), kar zadeva razjasnitev, poenostavitev in izboljšanje ustanavljanja in izvajanja takih združenj
- DELOVNI DOKUMENT SLUŽB KOMISIJE Elementi za skupni strateški okvir za obdobje 2014 – 2020 za Evropski sklad za regionalni razvoj, Evropski socialni sklad, Kohezijski sklad, Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja in Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo

Strateški dokumenti na ravni EU - Obzorje 2020

- Obzorje 2020 - okvirni program za razvoj in raziskave
- Delovni programi Obzorje 2020

Strateški dokumenti na ravni EU - COSME 2020

- Program za konkurenčnost podjetij ter mala in srednja podjetja (2014 - 2020) COSME

Strateški dokumenti na ravni EU - Erasmus +

- Program EU za izobraževanje, usposabljanje, mlade in šport za obdobje 2014 – 2020 Erasmus +

Strateški dokumenti na ravni EU - LIFE

- LIFE 2014 - 2020 (program za okoljske in podnebne ukrepe)

Strateški dokumenti na ravni EU - energetika in okolje

- UREDBA KOMISIJE o oblikovanju kodeksa omrežja za mehanizme za dodeljevanje zmogljivosti v prenosnih sistemih plina
- UREDBA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o smernicah za vseevropsko energetska infrastrukturo
- DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o energetske učinkovitosti
- PRIPOROČILO KOMISIJE o pripravah za uvedbo pametnih merilnih sistemov
- UREDBA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o celovitosti in preglednosti veleprodajnega energetskega trga
- DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o energetske učinkovitosti stavb
- DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o navajanju porabe energije in drugih virov izdelkov, povezanih z energijo, s pomočjo nalepk in standardiziranih podatkov o izdelku
- UREDBA KOMISIJE o določitvi smernic glede mehanizma nadomestil med operaterji prenosnih sistemov in skupnega regulativnega pristopa k zaračunavanju prenosa
- UREDBA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom
- UREDBA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o ustanovitvi Agencije za sodelovanje energetskih regulatorjev
- UREDBA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o pogojih za dostop do omrežja za čezmejne izmenjave električne energije
- UREDBA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o pogojih za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina
- DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o vzpostavitvi okvira za določanje zahtev za okoljsko primerno zasnovo izdelkov, povezanih z energijo
- DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o skupnih pravilih notranjega trga z električno energijo
- DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom

- DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o geološkem shranjevanju ogljikovega dioksida
- DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov
- DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o enotnem postopku Skupnosti za večjo preglednost cen plina in električne energije, ki se zaračunavajo industrijskim končnim uporabnikom
- DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe z električno energijo in naložb v infrastrukturo
- DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o spodbujanju soproizvodnje, ki temelji na rabi koristne toplote, na notranjem trgu z energijo

Program državnih razvojnih prioritet in investicij (DRPI)

Državni razvojni program prioritet in investicij (DRPI) 2014-2017 predstavlja izvedbeni načrt za izvajanje Strategije razvoja Slovenije (SRS) 2014 – 2020 in zajema vse politike in javno finančne vire, vsebinsko pa definira in finančno ovrednoti razvojne prioritete na vseh razvojnih področjih za obdobje štirih let (2014-2017).

Razvojne prioritete in investicijska področja DRPI:

- 1) Znanje
- 2) Podjetnost
- 3) Zeleno
- 4) Vključujoča družba
- 5) Učinkovit javni sektor in pravna država

Strateški dokumenti na ravni RS - splošno

Strategija razvoja Slovenije 2014 - 2020

Program državnih razvojnih prioritet in investicij Republike Slovenije za obdobje 2014 - 2017

Partnerski sporazum

(predstavlja pogodbo med EK in RS glede izvajanja kohezijske politike v obdobju 2014 - 2020)

Strategija pametne specializacije

Strateški dokumenti na ravni RS - operativni programi

Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014 - 2020

Operativni programi za Evropsko teritorialno sodelovanje

Program razvoja podeželja 2014 - 2020

Operativni program za ribištvo

Strateški dokumenti na ravni RS - kmetijstvo in gozdarstvo

Akcijski načrt za povečanje konkurenčnosti gozdno-lesne verige v Sloveniji do leta 2020

»Les je lep«

Resolucija o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva do leta 2020 - »Zagotovimo si hrano za jutri« (ReSURSKŽ)

Strateški dokumenti na ravni RS - industrija.

Slovenska industrijska politika

Strateški dokumenti na ravni RS - turizem.

Strategija razvoja slovenskega turizma 2012 – 2017: "Partnerstvo za trajnostni razvoj"

Strateški dokumenti na ravni RS - energetika in okolje.

Nacionalni energetski program do leta 2030

Drugi nacionalni akcijski načrt za energetske učinkovitost za obdobje 2011 - 2017 (AN URE 2)

Operativni program zmanjševanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020

Strategija razvoja elektroenergetskega sistema Republike Slovenije 2011 - 2020

Načrt razvoja distribucijskega omrežja električne energije v Republiki Sloveniji za desetletno obdobje od leta 2011 do 2020

Razvojni načrt prenosnega plinovodnega omrežja za obdobje 2011 do 2020

Nacionalni akcijski načrt za obnovljive vire energije za obdobje 2010 - 2020 (AN OVE) Slovenija

Državni program gospodarjenja z mineralnimi surovinami - splošni načrt

Strateški dokumenti na ravni RS – Strategija prostorskega razvoja Slovenije.

Razvojni dokumenti na ravni regije

Regionalni razvojni program (RRP) Pomurske regije 2014 - 2020 je temeljni programski dokument na regionalni ravni za Pomurje

Strateški dokumenti na ravni regije

Uredba o izvajanju endogene regionalne politike

Uredba o porabi sredstev evropske kohezijske politike v RS v programskem obdobju 2014 – 2020 za cilj naložbe za rast in delovna mesta

Uredba o regionalnih razvojnih programih

Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (ZSRR-2)

Regionalni razvojni program (RRP) Pomurske regije 2014 - 2020

Območni razvojni program (ORP) za območje Prlekije 2014 - 2020

Razvojni dokumenti na ravni občine

Strategija razvoja občine Gornja Radgona za obdobje 2017 - 2023

2.2 CILJI RAZVOJNEGA PROGRAMA

Razvojni trajnostni strateški cilji so naslednji:

- večanje ekonomske blaginje z razvojem malih in srednjih podjetij, turizma in kmetijstva,
- dvig zavesti prebivalstva in lokalnih skupnosti o pomenu trajnostnega ravnanja z okoljem, trajnostne rabe obnovljivih virov energije ter varčevanja z energijo,
- povečanje zaposljivosti in zaposlenosti za starejše in mlade,
- dvig kakovosti bivanja ter zagotovitev možnosti vračanja mladih izobraženih kadrov nazaj v občino,
- povečanje privlačnosti podeželja za delo in bivanje,
- dvig splošnega zdravstvenega in socialnega stanja prebivalcev občine.

Našteti splošni cilji nakazujejo na razvojne prioritete, iz katerih so izpeljani primerni programi in ukrepi, s katerimi se lahko uresničijo zadani cilji.

V okviru vsake razvojne prioritete bodo podprti projekti, ki bodo skladni s *horizontalnim pristopom* in hkrati prispevali k pričakovanim strateškim ciljem posamezne razvojne prioritete.

Horizontalna načela za izbor projektov:

- osredotočanje na ustvarjanje novih delovnih mest in rasti v vseh sektorjih,
- izkazan pozitiven vpliv na stanje okolja/narave,
- izkazana realna izvedljivost projekta v obdobju, za katerega velja podpora, in jasna dodana vrednost,
- prispevek projekta k doseganju ciljev/rezultatov na ravni prioritet in investicijskih področij,
- upoštevanje načel nediskriminatornosti in enakih možnosti,
- prispevek k uravnoteženemu regionalnemu razvoju,
- izkazovanje celovitosti doseganja sinergijskih učinkov,
- podpora razvojni specializaciji regije.

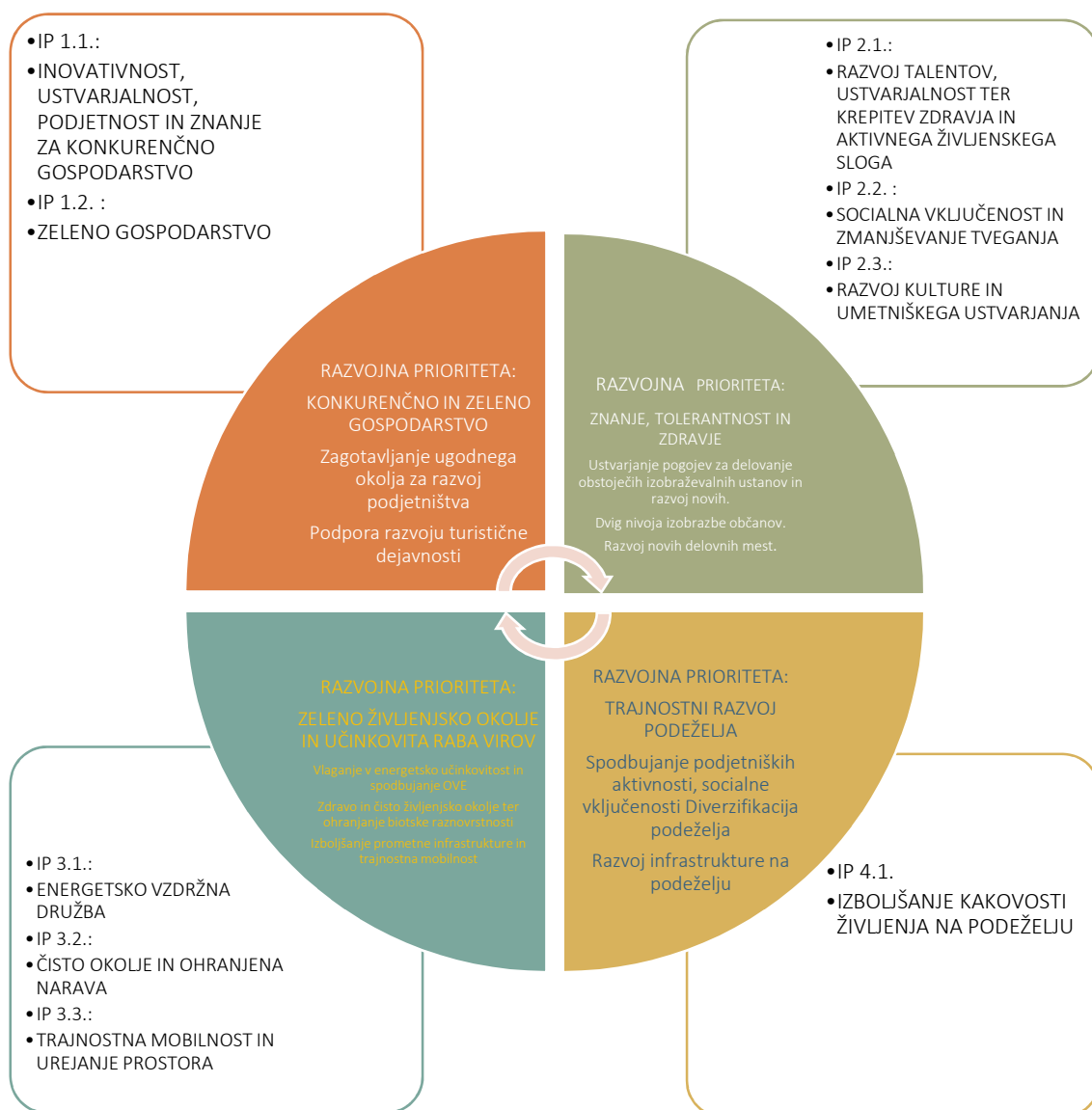
Splošna načela za izbor projektov:

- skladnost projekta z nacionalnimi programskimi dokumenti in politikami,
- skladnost projekta z RRP 2014 – 2020,
- merljivost učinkov in rezultatov projekta,
- zaprtost finančne konstrukcije projekta,
- izvedljivost projekta v načrtovanem časovnem obdobju.

2.3 DOLOČITEV PRIORITET, PROGRAMOV IN UKREPOV

V skladu z razvojnimi prioritetami **Strategije razvoja Slovenije 2014 - 2020, Državnega razvojnega programa 2014 – 2017, Regionalnega razvojnega programa za Pomurje 2014 - 2020, Območnega razvojnega programa Prlekije 2014 – 2020**

ter operativnih programov posameznih področij za obdobje 2014 – 2020 so bile definirane štiri razvojne prioritete Strategije razvoja občine Gornja Radgona, ki so smiselno dopolnjene z investicijskim področjem, ukrepi in indikativni projekti, s katerimi se bodo uresničevali zgoraj našteti cilji.

1. RAZVOJNA PRIORITETA: KONKURENČNO IN ZELENO GOSPODARSTVO z 2 Investicijskima področjema:

IP1.1. INOVATIVNOST, USTVARJALNOST, PODJETNOST IN ZNANJE ZA KONKURENČNOST z 2 ukrepoma:

Ukrep 1.1.1. – Podpora zagonu in rasti podjetij

Ukrep 1.1.2. – Trajnostni razvoj urbanih področij

IP 1.2. ZELENO GOSPODARSTVO z 2 ukrepoma:

Ukrep 1.2.1. – Sonaravno kmetijstvo in gospodarstvo

Ukrep 1.2.2. – Razvoj turistične destinacije in inovativnih turističnih produktov

2. RAZVOJNA PRIORITETA: ZNANJE, TOLERANTNOST IN ZDRAVJE s 3 investicijskimi področji:

IP 2.1. RAZVOJ TALENTOV, USTVARJALNOST TER KREPITEV ZDRAVJA IN AKTIVNEGA ŽIVLJENJSKEGA SLOGA z 2 ukrepoma:

Ukrep 2.1.1. – Vlaganje v znanje za boljšo zaposljivost

Ukrep 2.1.2. – Krepitev zdravja in spodbujanje aktivnega življenjskega sloga

IP 2.2. SOCIALNA VKLJUČENOST IN ZMANJŠANJE TVEGANJA z 2 ukrepoma:

Ukrep 2.2.1. - Spodbujanja socialnega podjetništva

Ukrep 2.2.2. – Dostopnost do integriranih socialnih in zdravstvenih storitev in infrastrukture ter spodbujanje medgeneracijskega povezovanja

IP 2.3. RAZVOJ KULTURE IN UMETNIŠKEGA USTVARJANJA z 1 ukrepom:

Ukrep 2.3.1. – Spodbujanje dostopnosti do kulturnih vsebin in aktivacija kulturno-umetniškega potenciala

3. RAZVOJNA PRIORITETA: ZELENO ŽIVLJENJSKO OKOLJE IN UČINKOVITA RABA VIROV s 3 investicijskimi področji:

IP 3.1. ENERGETSKO VZDRŽNA DRUŽBA z 2 ukrepoma:

Ukrep 3.1.1. – Vlaganje v energetske učinkovitost

Ukrep 3.1.2. – Spodbujanje rabe obnovljivih virov energije

IP 3.2. ČISTO OKOLJE IN OHRANJENA NARAVA s 3 ukrepi:

Ukrep 3.2.1. – Čisto in zdravo življenjsko okolje

Ukrep 3.2.2. – Prilagajanje na podnebne spremembe

Ukrep 3.2.3. – Ohranjanje biotske raznovrstnosti

IP 3.3. TRAJNOSTNA MOBILNOST IN UREJANJE PROSTORA z 2 ukrepoma:

Ukrep 3.3.1. – Izboljšanje prometne infrastrukture

Ukrep 3.3.2. – Spodbujanje uporabe javnega prometa in podpora trajnostni mobilnosti

4. RAZVOJNA PRIORITETA: TRAJNOSTNI RAZVOJ PODEŽELJA z 1 investicijskim področjem:

IP 4.1. IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI ŽIVLJENJA NA PODEŽELJU z 2 ukrepoma:

Ukrep 4.1.1. – Spodbujanje podjetniških aktivnosti, socialne vključenosti in razvojnih partnerstev na podeželju

Ukrep 4.1.2. – Razvoj infrastrukture na podeželju

RAZVOJNO OBMOČJE OB-

Gornja Radgona je srednje velika občina na severovzhodu Slovenije, ki je staro tržišče za vino, sadje in druge kmetijske pridelke. Leži ob reki Muri in meji na Avstrijo, obronke Slovenskih goric, Apaško polje in Ščavniško dolino.

3 RAZVOJNO OBMOČJE OBČINE

3.1 SPLOŠEN OPIS OBMOČJA

Občina Gornja Radgona je bila ustanovljena 4. oktobra 1994 po Zakonu o ustanovitvi občin ter o določitvi njihovih območij – ZUODNO, z objavo v Uradnem listu RS 60/94. Leži v severovzhodni Sloveniji in je obmejna občina, saj vzdolž reke Mure na 22 km meji na Avstrijo. V Sloveniji so njene sosede občine Apače, Radenci, Sv. Jurij ob Ščavnici, Cerkvenjak, Benedikt, Sv. Ana in Sv. Trojica v Slovenskih Goricah.

Gornja Radgona je staro tržišče za vino, sadje in druge kmetijske pridelke in meji na Avstrijo, obronke Slovenskih goric, radgonsko-kapelski vinorodni okoliš, Apaško polje in Ščavniško dolino. Skozi mesto pelje glavna cesta 1. reda Maribor-Murska Sobota. Od nje se odcepita cesti za Apače in za mejni prehod Gornja Radgona / Bad Radkersburg.

Ozemlje mesta je bilo naseljeno že v prazgodovinski dobi, kar so dokazale najdbe gomil na vzhodni strani gradu (*orožje, čelade, meči, črepinje*), pri opekarni je odkopana gomila odkrila skeletni pokop iz starejše železne dobe z vsemi pridevki (*meč, sekira, sulice, igla, žara in bronast voziček*), pri železniški postaji so najdene črepinje iz bronaste dobe in pri avtobusni postaji preperelo okostje z ročno izdelanimi glinastimi posodicami. Južni del območja občine Gornja Radgona se razteza v pobočja Slovenskih goric, z razloženimi naselji in nasadi vinske trte. Preko reke Ščavnice, ki je ustvarila dolino, bogato z naravnimi vrelni in mofetami in se na nekaterih mestih še zmerom vije v meandrih ter njivami visoke kakovosti, se južno na hribu nahaja bogat zgodovinski kraj Negova z obnovljenim renesančnim gradom. V neposredni bližini Negove se razprostira Krajinski park Negova in Negovsko jezero.

Vzhodni del mesta se širi v panonsko nižino z povečini strnjenimi naselji in obdelanimi njivami. Na začetku mesta je umeščena industrijska cona, kasneje pa se pogled razširi na obdelane njive in zaplate gozda.

Celotno območje občine je bogato tako z zgodovinsko dediščino kot naravnimi biseri.

Gospodarstvo občine Gornja Radgona je po letu 1990 prizadela splošna gospodarska kriza, posledice so bile občutnejše tudi zaradi značaja najmočnejših nosilcev gospodarskega razvoja v preteklosti kot so Avtoradgona, Elrad, Kmetijstvo Črnci, Lina Apače idr. V naslednjih 10-ih letih se je zaradi ugodnejših pogojev za rast gospodarstva stanje spreminjalo, tako da je z novo nastajajočimi podjetji v Industrijski coni Mele ter novimi podjetji brezposelnost padala, kar je neposredno vplivalo na višji bruto domači proizvod v občini, ki je najpomembnejši agregat računov in najboljše merilo celotne ekonomske aktivnosti. Po primerjavi podatkov na Statističnem uradu RS in Eurostatom je razvidno, da so se med letoma 2003 in 2007 naložbe (kot delež BDP), ki so sledile gospodarskemu ciklusu, rahlo povečale. Zaradi pretresov na finančnih trgih in gospodarske krize se je porušilo zaupanje gospodinjstev in podjetij, zato so se tudi naložbe zmanjšale. Zmanjšanje naložb na najnižjo raven v desetletju, za približno 19 % med letoma 2009 in 2011, je bila predvsem posledica rezov v poslovnem sektorju. Med letoma 2000 in 2012 je raven prihrankov gospodinjstev v EU sledila gospodarskemu ciklusu. Prihranki gospodinjstev so se med gospodarskim vzponom v obdobju 2003–2007 zmanjšali, vendar se je ta trend z gospodarskim pretresom in večjo tržno negotovostjo po krizi obrnil.

Dejanska individualna potrošnja na prebivalca v standardih kupne moči v Sloveniji je bila v 2015 za 26 % nižja od povprečja v EU-28. Bruto domači proizvod na prebivalca v standardih kupne moči v Sloveniji je bil v 2015 za 17 % nižji od povprečja v EU-28.⁴

Analiza razvoja gospodarstva je pokazala, da je v letu 2016 v občini poslovalo 621 podjetij, katerih skupen prihodek je bil 373.452.000 evrov ter zaposlujejo 4037 oseb.

⁴ Vir: <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/6012>

Kmetijstvo je za kvaliteten razvoj podeželja ključnega pomena, saj neposredno učinkuje na kulturno krajino in na kvaliteto življenjskega prostora. Razvoj podeželja je splet kmetijske, prehranske in okoljske politike.

Lokalno okolje nima vpliva na oblikovanje kmetijske politike, vendar lahko pri načrtovanju razvojnih projektov upošteva smernice trajnostnega razvoja, ki upošteva celostni razvoj podeželja kot usklajenost človeka in narave. Prav zaradi tega je potrebno skrbno ravnanje z naravnimi viri in kulturno dediščino. S spodbujanjem izobraževanja podeželskega prebivalstva, spodbujanjem podjetništva in dopolnilnih dejavnosti na podeželju, s spodbujanjem uvajanja predelave v kmetijska gospodarstva lahko dosežemo izboljšanje demografske slike na podeželju in s tem dvig kakovosti življenja na podeželju in kulturne krajine.⁵

Kmetijska proizvodnja s predelovalno industrijo je ena od pomembnejših panog v občini. V občini je združena celotna reproveriga proizvodnje mesa. Panvita MIR d.d. kot končni proizvajalec slovi po kvalitetnih mesnih in suhomesnih izdelkih.

Vinogradništvo je panoga, po kateri je Gornja Radgona, poleg sejmov, najbolj prepoznavna. Slovimo po izredno kvalitetni kleti podjetja Radgonske gorice d.d., kjer se negujejo vrhunska vina in penine. V občini so nosilci predelovalne proizvodnje Radgonske gorice d.d., Panvita MIR d.d. in kot kmetijsko trgovska organizacija KZ Radgona.

Za uspešno trženje kmetijskih pridelkov in izdelkov je potrebno zasnovati blagovne znamke in zagotoviti celovito predstavitev na sejmih in drugih predstavitev. Nosilec sejemske dejavnosti je Pomurski sejem d.d. Gornja Radgona s 50-letno tradicijo Kmetijsko živilskega sejma.

⁵ Vir: www.program-podezelja.si/images/.../razvojne_osi/4.../prirocnik_2007_2013.pdf

Turizem je v svetu ena izmed pomembnejših gospodarskih panog. Turistična ponudba občine Gornja Radgona je zelo obsežna. Osredotočena je predvsem na izletniški turizem in enodnevne goste. Bogata naravna in kulturna dediščina, bližina že uveljavljenih turističnih destinacij, zdraviliški turizem sosednjih krajev, stoletna tradicija vinogradništva in sadjarstva ter gostoljubnost ljudi so priložnosti, ki jih je potrebno povezati v kakovostne turistične produkte in jih tržiti kot skupne produkte celotnega območja občine. Potenciali turizma so v bogati naravni in kulturni dediščini, tradiciji, termalnih virih, kmečkem turizmu in drugih oblikah turizma na podeželju, kar se kaže v povečanem številu obiskovalcev. V zadnjih letih se močno razvija kraj Negova, kjer je del gradu že obnovljen. V pristavi gradu se injicirajo novi turistični programi ter turistični potenciali.

V občini se vse bolj razvija kulturni turizem, z obnovo stavbe Muzeja Špital pa je občina pridobila izjemno izobraževalno - turistično infrastrukturo, ki jo lahko trži. Turistična in druga aktivna društva, javni zavodi, ki pokrivajo turizem in razvoj ter turistični ponudniki lahko igrajo pomembno vlogo za razvoj celotne občine in omogočijo lokalnemu prebivalstvu dvig kakovosti življenja na podeželju in v mestnem okolju.

Na območju občine so številni objekti kulturno - zgodovinskega pomena, ki se s primerno in kvalitetno vsebino lahko postopoma obnovijo in ponovno pridobijo svoj čar.

3.2 PREDSTAVITEV POSAMEZNIH NASELIJ

Na območju občine Gornja Radgona je ustanovljenih **5 krajevnih skupnosti s 30 naselij**:

- KS Črešnjevci-Zbigovci - 6 naselij: Črešnjevci, Orehovci, Orehovski Vrh, Police, Ptujška Cesta in Zbigovci;
- KS Gornja Radgona - 5 naselij: Gornja Radgona, Hercegovščak, Mele, Norički Vrh in Podgrad;
- KS Sp. Ivanjci - 5 naselij: Ivanjski Vrh, Očeslavci, Sp. Ivanjci, Stavešinci in Stavešinski Vrh;
- KS Negova - 8 naselij: Gornji Ivanjci, Ivanjševci ob Ščavnici, Ivanjševski Vrh, Kunova, Lokavci, Negova, Radvenci in Rodmošci;
- KS Sp. Ščavnica – 6 naselij: Aženski Vrh, Lastomerci, Lomanoše, Plitvički Vrh, Sp. Ščavnica in Zagajski Vrh.

Preglednica 1: Statistični podatki občine Gornja Radgona (Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2016)

	Vrednost, občina G. Radgona	Indeks ravni, občina Radgona (SLO=100)	Vrednost, Pomurje	Indeks ravni, Pomurje (SLO =100)	Vrednost, SLO
Površina (km ²)	74,6	-	1.338	-	20.273
Prebivalstvo (31. 12. 2016)	8.471	-	115.818	-	2.064.241
Gostota poselitve (preb./km ²)	113,6	111,59	86,6	85,07	101,8
Povprečna starost	44,3	103,26	44,5	103,73	42,9
Indeks staranja (31. 12. 2016)	152,7	121,77	153,8	122,65	125,4
Skupni prirast na 1000 prebivalcev (leto 2015)	-4,4	-	-5,1	-	0,6
Bruto povprečna plača v € (31. 12. 2016)	1.545,57	93,46	1.473,71	89,12	1.653,67
Neto povprečna plača v € (31. 12. 2016)	1.026,02	95,51	980,69	91,29	1.074,27
Delovno aktivno prebivalstvo (31. 12. 2016)	2.923	-	39.570	-	824.485
Stopnja brezposelnosti v % (31. 12. 2016)	14,8	145,37	17,3	160,19	10,8

Preglednica 2: Naselja v občini Gornja Radgona (Vir: Statistični urad Republike Slovenije, leto 2016)

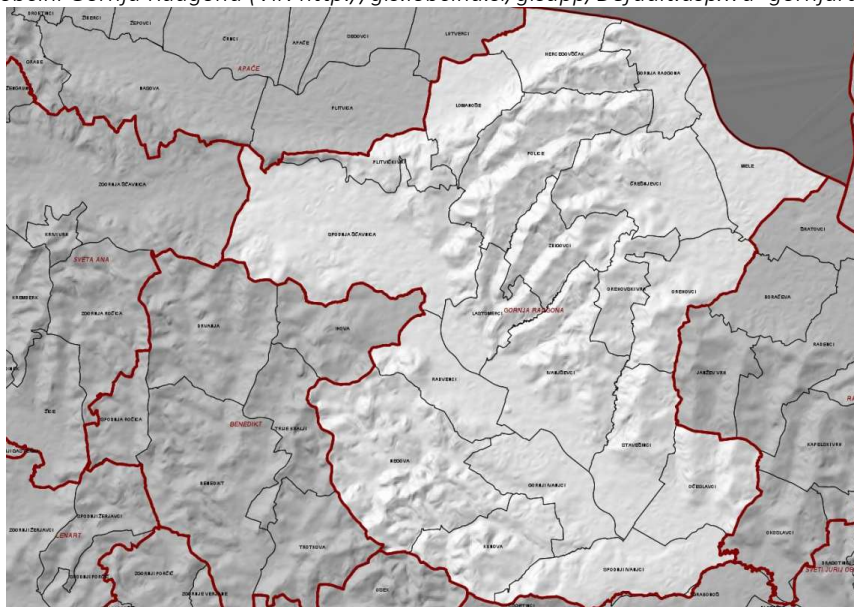
	Prebivalstvo - SKUPAJ	Površina teritorialne enote (km ²)	Gostota naseljenosti	Povprečna starost (leta)	Indeks staranja	Gospodinjstva - SKU-PAJ	Povprečna velikost gospodinjstva
Aženski Vrh	60	0,6	93,7	42,1	100	18	3,1
Črešnjevci	778	4,8	162,3	43,2	127,8	285	2,8
Gornja Radgona	3070	3	1031,2	46,8	202	1343	2,2
Gornji Ivanjci	80	3	26,8	41,8	123,1	26	3
Hercegovščak	136	1,4	95,5	42,3	117,6	49	2,8
Ivanjski Vrh	66	0,7	89,9	42,2	142,9	28	2,6
Ivanjševci ob Ščavnici	90	1,9	47,6	37	40	28	3,3
Ivanjševski Vrh	160	2,4	67,6	44,6	175	68	2,3
Kunova	127	3,1	40,9	40,4	105	40	3,1
Lastomerci	120	2,3	52,6	38,7	52	39	2,9
Lokavci	164	2,7	59,7	37,6	56,1	60	2,9
Lomanoše	246	2,6	94,8	42,9	131,3	97	2,6
Mele	152	2,3	65,9	45,2	150	54	2,9

Negova	353	4,7	74,9	41,6	107,1	129	2,7
Norički Vrh	173	0,5	322,3	45,4	184,6	63	2,7
Očeslavci	171	3,1	54,8	40,1	89,7	71	2,5
Orehovci	69	1,4	50,9	42,3	185,7	25	2,8
Orehovski Vrh	129	1,8	72,8	47,6	290	52	2,5
Plitvički Vrh	170	1,7	99,9	44,4	166,7	63	2,7
Podgrad	153	1,5	100,5	46,6	217,6	68	2,2
Police	378	4	94,5	46,3	200	156	2,4
Ptujska Cesta	206	1,9	108,7	44	161,9	81	2,7
Radvenci	141	2,7	51,4	43,7	223,1	52	2,6
Rodmošci	46	1,3	35,5	46,7	350	22	2,3
Spodnja Ščavnica	461	8	57,4	40,1	101,6	162	2,8
Spodnji Ivanjci	142	3,2	44,9	39,1	80,8	52	2,7
Stavešinci	75	1,4	53,2	42,7	171,4	26	3
Stavešinski Vrh	136	2	66,8	43,2	109,1	53	2,7
Zagajski Vrh	151	1,7	88,9	41,3	104,5	57	2,6
Zbigovci	264	2,7	96	42,8	110,3	91	2,8
SKUPAJ	8467	74,4	113,40	42,8	145,90	3358	2,71

Preglednica 3: Teritorialne enote in hišne številke, občina Gornja Radgona (Vir: SURS, Ministrstvo za notranje zadeve – Centralni register prebivalstva, 2015)

Površina km2	Število naselij	Število prostorskih okolišev	Število statističnih okolišev	Število ulic	Število hišnih številk	Število prebivalcev na hišno številko	Povprečna površina naselij km2
74,6	30	99	46	55	2858	...	2,5

Slika 3: Naselja v občini Gornja Radgona (Vir: <http://gis.iobcina.si/gisapp/Default.aspx?a=gornjaradgona>)

3.2.1 POMURSKA STATISTIČNA REGIJA (SKTE 3)

Občina Gornja Radgona leži v Pomurski statistični regiji. Regija meri 1.338 km² in je sedma slovenska regija po velikosti. Leži na skrajnem

severovzhodnem delu Slovenije. Meji na Avstrijo, Madžarsko in Hrvaško. Središče regije je Murska Sobota.

Slika 4: Prikaz statističnih regij v Sloveniji.

Pomurska statistična regija med vsemi slovenskimi statističnimi regijami že desetletja najbolj zaostaja v razvoju. Stanje se zaradi posledic finančne in gospodarske krize, ki je regijo še posebej močno prizadela, slabša, zato je Vlada RS sprejela Zakon o razvojni podpori Pomurski regiji v obdobju 2010-2015 (ZRPPR1015), ki določa naslednje ukrepe razvojne podpore:

- 1) izvedba programa spodbujanja konkurenčnosti Pomurske regije v obdobju 2010-2015,
- 2) spodbude za zaposlovanje,
- 3) davčne olajšave za investiranje,
- 4) prednostna obravnava programov in projektov iz Pomurske regije pri kandidiranju za sredstva iz nacionalnih programov, programov evropske kohezijske politike in politike razvoja podeželja:

- a. vzpostavitev medpodjetniškega izobraževalnega centra,
- b. vzpostavitev regijskega gospodarskega središča v Pomurski regiji,
- c. vlaganja v prestrukturiranje in dvig konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva ter živilsko-

- d. vlaganja v infrastrukturo za oskrbo s pitno vodo,
- 5) vzpostavitev vladne projektne pisarne v Pomurski regiji.¹⁰

V okviru prvega ukrepa, ki ga sestavlja 5 instrumentov, je bilo na voljo 33 milijonov evrov sredstev za izvedbo razpisov na področjih gospodarstva, človeških virov, socialnega podjetništva, promocije regije in priprave skupnih regijskih projektov. Do konca leta 2015 predvidena sredstva niso bila porabljena, zato je vlada RS izvajanje zakona podaljšala do konca leta 2017. V okviru tega ukrepa je bilo največ sredstev porabljenih na instrumentu št. 1 (Spodbujanje investicij in nova delovna mesta), ki predvideva vlaganje sredstev v razvoj lokalnega gospodarstva. Izvedlo se je 8 razpisov, na katere so se lahko prijavila podjetja s sedežem ali po-

¹⁰ Povzeto po Regionalnem programu Pomurja 2014 - 2020

slovno enoto na območju Pomurja. Na razpisih je bilo razdeljenih 23.127.292,19 evrov sredstev. V ostalih instrumentih ni bilo večjih vlaganj, razen v instrumentu št. 4 (Promocija regije za nove investitorje), kjer je bilo za namene promocije, porabljenih 802.834,88 evrov. Na področju človeških virov in socialnega podjetništva ni bilo izvedenega nobenega projekta. Skupaj je bilo do konca leta 2016 porabljenih 25.355.424,59 evrov. Ker sredstva tudi do konca 2017 ne bodo porabljena, je bilo predlagano, da se veljavnost zakona podaljša še za dve leti, da se izkoristijo vsa sredstva, ki so bila v zakonu za območje Pomurja tudi namenjena.

V okviru prvega instrumenta so podjetja v občini G. Radgona pridobila za 3.444.324 EUR nepovratnih sredstev.¹¹

Regija je v letih 2012-2015 pripravljala Regionalni razvojni program 2014-2020 v katerem je opredelila svojo vizijo in pripravila nabor projektov, ki bi naj regijo popeljali v načrtovano bodočnost leta 2020. V okviru izvajanja Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja sodi tudi Dogovor za razvoj regije, ki je dokument v katerem so opredeljeni prioritetni projekti regije, ki se financirajo neposredno iz proračuna RS. V okviru predloga pomurske regije je bilo 5 tovrstnih projektov. V njih so bili vključeni tudi projekti občine Gornja Radgona (kanalizacija, vodovod, sanacija lagun in območja ob Muri

¹¹ Vir: MGRT

(Lisjakova struga), razvoj človeških virov, socialno podjetništvo).

Razvojna ogroženost regije

Na podlagi Pravilnika o razvrstitvi razvojnih regij po stopnji razvitosti za programsko obdobje 2014 - 2020« (Ur. l. RS, št. 34/2014), se izkazujejo naslednji indeksi razvojne ogroženosti:

- 1) Osrednjeslovenska (35,5),
- 2) Jugovzhodna Slovenija (64,7),
- 3) Gorenjska (66,6),
- 4) Obalno-kraška (81,4),
- 5) Savinjska (92,6),
- 6) Goriška (100,4),
- 7) Posavska (101,5),
- 8) Koroška (121,6),
- 9) Podravska (123,9),
- 10) Primorsko-notranjska (124,8),
- 11) Zasavska (125,1) in
- 12) **Pomurska (161,8).**

Pomurska regija je najmanj razvita regija v Sloveniji.

Financiranje regij:

- ZRPPR1015 Zakon o razvojni podpori Pomurski regiji v obdobju 2010-2015;
- ZSRR-2A Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja;
- Dogovor za razvoj regije v okviru priprave Regionalnega razvojnega programa 2014-2020.

3.2.2 LOKALNA AKCIJSKA SKUPINA PRLEKIJA

V izvajanje **Uredbe o izvajanju lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost v programskem obdobju 2014-2020 (v nadaljevanju CLLD)** so vključeni trije skladi, Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (v nadaljevanju: EKSRP), Evropski sklad za regionalni razvoj (v nadaljevanju: ESRR) in Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo (v nadaljevanju: ESPR).¹²

¹² Vir: http://www.mkgp.gov.si/nc/si/medijsko_sredisce/novica/article/1328/7846/

Namen izvajanja CLLD je spodbujanje celovitega in uravnoveženega razvoja lokalnih območij po pristopu »od spodaj navzgor«, ob upoštevanju notranjih razvojnih možnosti in zmogljivosti, v smislu krepitve socialnega kapitala. Pri tem se v skupno načrtovanje in odločanje o lastnem lokalnem razvoju po načelu subsidiarnosti in participativne demokracije aktivno vključujejo lokalni prebivalci.

Tematska področja ukrepanja so:

- Ustanavljanje novih delovnih mest.
- Osnovne storitve na podeželju.
- Varstvo okolja.
- Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin na podeželju.

V programskem obdobju 2014–2020 je izvedbi CLLD skupno namenjenih 95.782.281,19 evrov. Iz naslova PRP 2014–2020 bo namenjenih 52.365.613,75 evrov, iz naslova OP EKP 2014–2020 36.750.000,44 evrov in iz naslova OP ESPR 2014–2020 6.666,667,00 evrov.¹³

Iz tega naslova je namenjeno za območje LAS Prlekija za obdobje 2014 - 2020 (izvajanje do leta 2022) **2.374.835 evrov**. Iz naslova EKSRP 1.214.915 evrov, iz naslova ESRR 1.159.920,00 evrov.

Pogoji za ustanovitev LAS:

- na območju LAS mora živeti 10.000 do 150.000 prebivalcev,

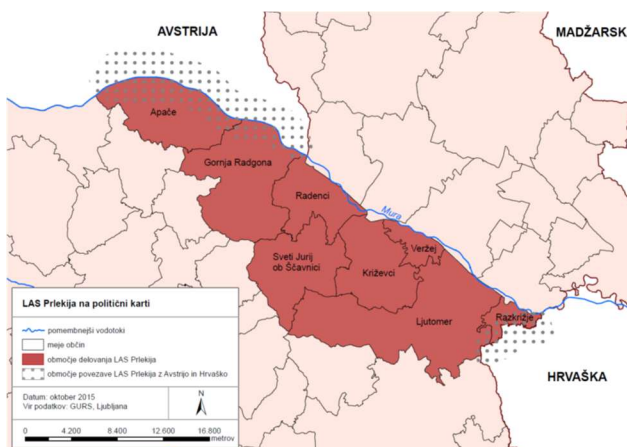
¹³ Vir: https://www.program-podezelja.si/images/Predstavitev_CLLD_februar.pdf

- meje LAS-a morajo biti skupne, geografsko povezane,
- identificirati se morajo potrebe in izzivi ter določiti cilji z upoštevanjem ciljev EU in posameznih operativnih programov,
- pooblastilo izbrani organizaciji za izvedbo strategije lokalnega razvoja.

LAS Prlekija je lokalna akcijska skupina, ki je ustanovljena na pobudo osmih občin (Apače, Gornja Radgona, Križevci, Ljutomer, Radenci, Razkrižje, Sveti Jurij ob Ščavnici in Veržej), ki se umeščajo v dve Upravni enoti (Gornja Radgona in Ljutomer). Celotno območje LAS Prlekija leži v razvojni regiji Pomurje. Območje LAS Prlekija šteje 38.113 prebivalcev in se razprostira na 388,7 km² površine.

Strategijo lokalnega razvoja (SLR) Lokalne akcijske skupine Prlekija (LAS Prlekija) za programsko obdobje 2014 – 2020 je izdelala Prleška razvojna agencija giz, pooblaščenca organizacija za pripravo gradiv in ponovnega konstituiranja LAS Prlekija v sodelovanju s partnerskimi organizacijami in posamezniki, udeleženci delavnic, sestankov in strokovnih posvetov v letu 2015.

Slika 5: Zemljevid LAS Prlekija na območju RS (Vir: Las Prlekija)

3.2.3 PORA GORNJA RADGONA - PODPORNO OKOLJE ZA RAZVOJNE DEJAVNOSTI OBČINE

VIZIJA javnega zavoda PORA, razvojna agencija Gornja Radgona je postati pomemben partner pri razvoju območja občine Gornja Radgona in Pomurja, ki bo skupaj z občani učinkovito soustvarjal okolje v katerem bo prijetno živeti in prijetno delati.

Javni zavod je bil ustanovljen v septembru 2004. Ustanovljen je bil z namenom pospešiti razvoj občine Gornja Radgona na vseh področjih človekovega delovanja. V okvir nalog sodijo storitve za zainteresirane občane, društva, podjetnike, nevladne organizacije idr. Javni zavod je član Sveta Pomurske razvojne regije, Regijske razvojne mreže in partnerska institucija RRA za Pomurje pri izvajanju Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja – ZSRR-2 splošne (in druge) razvojne naloge na regionalni ravni, ki se opravljajo v javnem interesu. Opravlja naloge regionalne razvojne agencije na področju človeških virov.

Po stečaju Regionalne razvojne agencije Mura d.o.o. v oktobru 2015 sta Svet Pomurske razvojne regije in Razvojni svet Pomurske regije v mesecu decembru 2015 za opravljanje splošnih razvojnih nalog v programskem obdobju 2014 - 2020 poleg javnega zavoda PORA Gornja Radgona izbrala:

- Razvojni center Murska Sobota, nosilna institucija z nazivom RRA,
- Razvojno agencijo Sinergija d.o.o.,
- Prleško razvojno agencijo giz in
- Organ skupne občinske uprave občin Lendava, Dobrovnik in Kobilje.

Pogodbeno partnerstvo je bilo vpisano v evidenco RRA z Odločbo MGRT št. 3030-11/2013/178 z dne 26.2.2016.

V letih 2017 – 2022 bo javni zavod PORA Gornja Radgona nosilec regijske štipendijske sheme za celotno regijo Pomurje.

Prav tako sodeluje v Območnem razvojnem partnerstvu Prlekija ter pri ustvarjanju Strategije

lokalnega razvoja ter Lokalnega programa za kulturo.

Cilji in naloge javnega zavoda PORA, razvojna agencija Gornja Radgona temeljijo na naslednjih dokumentih:

- Strategija razvoja Občine Gornja Radgona 2017 - 2023
- Regionalni razvojni program za Pomurje za obdobje 2014 - 2020,
- Območni razvojni program za območje Prlekije za obdobje 2014 - 2020,

Glavne dejavnosti javnega zavoda PORA, razvojna agencija Gornja Radgona so priprava projektov, iskanje dodatnih finančnih sredstev iz različnih virov za potrebe projektov ustanoviteljice ter drugih zainteresiranih, pomoč zainteresiranim pri pripravi razpisne dokumentacije, priprava investicijske dokumentacije, izdelava razvojnih programov na različnih področjih, izdelava študij, ipd.

Skupni cilj celotnega delovanja javnega zavoda je hitrejši trajnosti razvoj območja na petih temeljnih področjih:

- gospodarstvo,
- človek in socialno okolje – človeški viri,
- razvoj kmetijstva in podeželja,
- turizem in okolje in infrastruktura.

V preteklem obdobju je javni zavod PORA Gornja Radgona v sodelovanju z Občino Gornja Radgona uspešno prijavil in izvedel 58 večjih projektov. V mnogih je sodeloval kot partner ali zunanja strokovna pomoč. Projekti so bili vezani na različna področja in vsebine ter so pokrivali tako mlade, kulturo, turizem, šport, kot tudi okolje, izobraževanje, infrastrukturo in podoben.

Projekti:

Obnova objekta Špital, Izgradnja nizkoenergijskega vrtca v Črešnjevcih, Rekonstrukcija področja mejnega prehoda z ureditvijo nabrežja reke Mure in Ureditev mestnega parka, Izgradnja kanalizacije s čistilno napravo, vodovod,

širokopasovno omrežje in modernizacija cest, Obnova Kulturnega doma v Gornji Radgoni, Vinske poti Gornja Radgona, Doživljajski in izobraževalni zeliščni park Negova, Ureditev športne infrastrukture, Energetska sanacija vrtca Manka Golarja Gornja Radgona, Ločevanje odpadkov, Obnova večnamenskih zgradb skupnega pomena v občini Gornja Radgona (Gasilski domovi), Obnova in širitev Knjižnice Gornja Radgona, Uvajanje eko, lokalne in zdrave hrane v OŠ in vrtce, Revitalizacija naravnega in turističnega bisera Ščavniške doline – Negovsko

jezero, Investicijsko vzdrževanje OŠ Gornja Radgona, Energetska obnova OŠ dr. Antona Trstenjaka Negova, Pot med vrelci življenja in mnogi drugi.

V sklopu rednega delovanja je javni zavod izvajal še vrsto projektnih nalog in študij, strategij razvoja, razvojnih programov ter izdelal več kot 100 investicijskih programov, ki jih v skladu z zakonodajo občina mora imeti. Različne razvojne in investicijske dokumente je javni zavod pripravljal tudi za sosednje občine.

ANALIZA STANJA

Ključna razvojna področja in priložnosti za občino Gornja Radgona so: gospodarstvo in podjetništvo, turizem, kmetijstvo in podeželje, okolje in infrastruktura ter človeški viri.

4 ANALIZA STANJA POSAMEZNIH PODROČIJ

4.1 GOSPODARSTVO

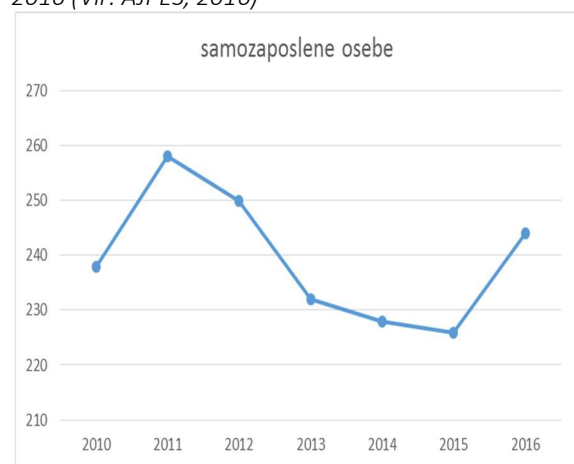
4.1.1 GOSPODARSKE DRUŽBE

Analiza razvoja gospodarstva je pokazala, da je v letu 2015 v občini poslovalo **621 gospodarskih družb**, kar predstavlja 0,35 % vseh gospodarskih družb v Sloveniji in 7,79 % vseh pomurskih gospodarskih družb. Omenjenih 153 gospodarskih družb je skupaj **zaposlovalo 4.037 ljudi**. Število družb se je v primerjavi z letom 2007 povečalo, saj je na območju občine Gornja Radgona takrat delovalo 375 gospodarskih družb. Če pogledamo razmere na trgu dela v zadnjih nekaj letih, lahko ugotovimo, da je trend padanja zaposlenih v vseh gospodarskih subjektih v občini prenehal leta 2014, ko se je število zaposlenih začelo povečevati.

Na področju samozaposlovanja so trendi podobni, a je zaznati povečanje števila s.p. šele v letu 2015. V začetku leta 2015 je bilo tako 8 %

več samozaposlenih kot leto prej, kar lahko razberemo tudi iz spodnjega grafa.

Graf 1: Trend samozaposlovanja v letih 2010 do 2016 (Vir: AJPES, 2016)

Preglednica 4: Statistični pregled podjetij in meritve (Vir: AJPES, 2015)

	Število podjetij	Število oseb, ki delajo	Prihodek (1000 EUR)	Število oseb, ki delajo na podjetje v kohezijski/statistični regiji
SLOVENIJA	191863	837454	95298760	4,4
Pomurska	7970	31265	2664445	3,9
Gornja Radgona	621	4037	373452	6,5

Preglednica 5: Gospodarske družbe po velikosti, občina Gornja Radgona (Vir: AJPES, 2015)

Velikost družb	Družbe		Zaposleni		Čisti prihodki od prodaje		Vrednost aktive na dan 31.12.2015	
	št.	delež (%)	št.	delež (%)	v 1000 €	delež (%)	v 1000 €	delež (%)
Mikro	133	87,6	347	13,3	35.805	13,5	34.267	14,9
Majhne	10	6,5	255	9,8	23.634	8,9	36.155	15,7
Srednje	5	3,3	642	24,5	35.900	13,5	57.418	25,0
Velike	4	2,6	1.374	52,5	170.740	64,3	102.056	44,4
SKUPAJ	152	100,0	2.618	100,0	266.080	100,0	229.896	100,0

Med družbami, glede na velikost, najbolj prevladujejo **mikro družbe** (87,6 %). To so družbe,

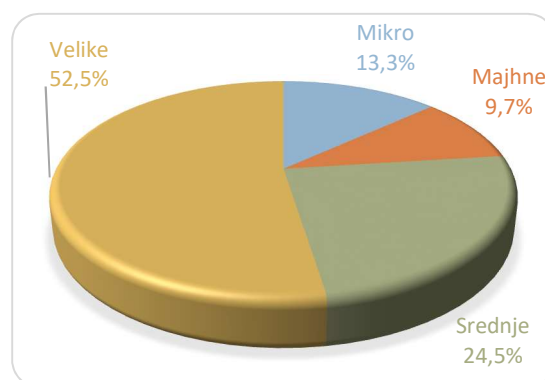
katerih povprečno število delavcev v poslovnem letu ne presega deset in je čisti prihodek od

prodaje nižji od 2 mio. evrov. Sledijo **majhne družbe** z do 50 zaposlenimi in čistim prihodkom od prodaje, nižjim od 8,8 mio evrov. **Srednje velikih družb** je v občini 5 in imajo do 250 zaposlenih in čisti prihodek od prodaje do 35 mio. evrov. **Velike družbe** so le štiri in zavzemajo le 2,6 % delež gospodarskih družb.

Največ zaposlenih v občini Gornja Radgona dela v velikih družbah, in sicer 1.374 (52,5 %), najmanj jih je zaposlenih v majhnih družbah, le 255 (9,8 %).

Poleg že navedenih gospodarskih družb, na območju občine deluje še **291 samostojnih podjetnikov posameznikov**.

Graf 2: Gospodarske družbe po številu zaposlenih, občina Gornja Radgona (Vir: AJPES, 2015)

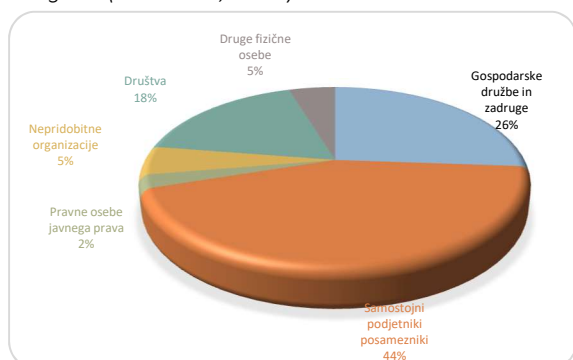
Preglednica 6: Samostojni podjetniki posamezniki v občini Gornja Radgona (Vir: AJPES, 2015)

Oblika družbe	Družba	Zaposleni	Čisti prihodki od prodaje	Vrednost aktive na dan 31.12.2015
	št.	št.	v 1000 €	v 1000 €
s.p.	291	285	25.526	16.011

Navedene družbe pa lahko medsebojno ločimo tudi glede na njihovo obliko upravljanja. Tako so na obravnavanem območju v letu 2015 delovale:

- **4 delniške družbe** (Arcont, Panvita MIR, Pomurski sejem in Radgonske gorice),
- **148 družb z omejeno odgovornostjo,**
- **291 samostojnih podjetnikov posameznikov.**

Graf 3: Struktura poslovnih subjektov v občini Gornja Radgona (Vir: AJPES, 2015)

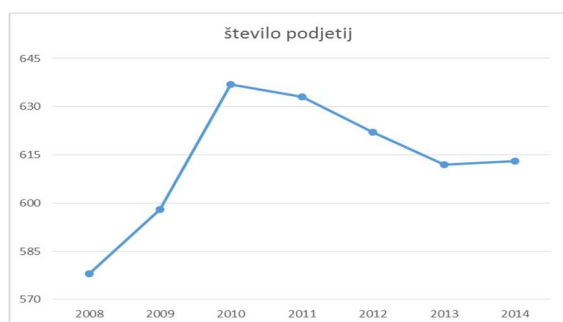

V Poslovnem registru Slovenije je na območju občine Gornja Radgona po stanju na dan 31. 12. 2015 delovalo skupaj **621 poslovnih subjektov**. Od tega je po razvrščanju poslovnih subjektov

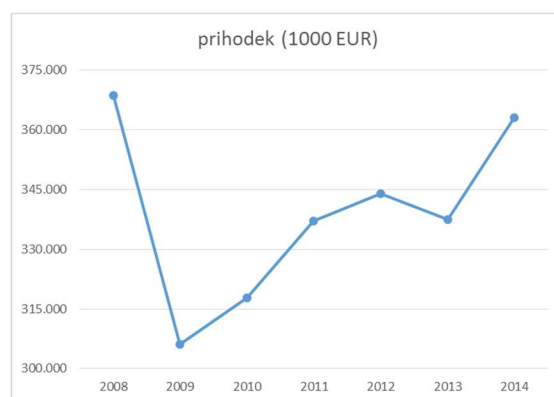
poslovalo 152 gospodarskih družb in zadrug, 291 samostojnih podjetnikov posameznikov, 16 pravnih oseb javnega prava, 37 nepridobitnih organizacij, 93 društev in 32 drugih fizičnih oseb, ki opravljajo registrirane dejavnosti. Teh 621 poslovnih subjektov je zaposlovalo **4037 ljudi**.

V primerjavi s pomursko regijo so podjetja v občini Gornja Radgona z 11,42 % vseh pomurskih sredstev in 12,71 % vsega pomurskega kapitala ustvarila 12,97 % prihodkov in 14,12 % čistega dobička pomurske regije. Zanimiva je primerjava med številom podjetij in njihovim ustvarjenim prihodkom. Pri tem lahko vidimo, da je število podjetij izredno naraščalo v obdobju 2008 - 2010, a so podjetja beležila upad prihodkov iz 369 mio. evrov na 306 mio. evrov. Od leta 2010 je število podjetij polagoma upadalo, prihodek pa se je vztrajno povečeval. To pomeni, da so obstala podjetja, ki so lahko ponudila dovolj dobičkonosne in kvalitetne proizvode in storitve.

Graf 4: Število podjetij v občini Gornja Radgona med leti 2008 do 2014

Graf 5: Prihodek podjetij v občini Gornja Radgona med leti 2008 do 2014

Koeficient gospodarnosti poslovanja znaša v letu 2014 v občini Gornja Radgona 0,99 % in je s tem blizu pomurskega koeficienta gospodarnosti poslovanja.

Prihodki na zaposlenega v občini Gornja Radgona, ki kažejo **produktivnost poslovanja** so v letu 2013 znašali 103.573 evrov. **Neto dodana vrednost na zaposlenega** je znašala 29.231 evrov, kar je več kot v Pomurju, vendar manj v primerjavi s Slovenijo.

Preglednica 7: Število podjetij v Občini Gornja Radgona in meritve (Vir: SURS, 2015)

	2015			
	Število podjetij	Število oseb, ki delajo	Prihodek (1000 EUR)	Število oseb, ki delajo na podjetje v občini
Gornja Radgona	621	4037	373452	6,5

Preglednica 8: Razvrstitev družb po dejavnosti (Vir: SURS, 2015)

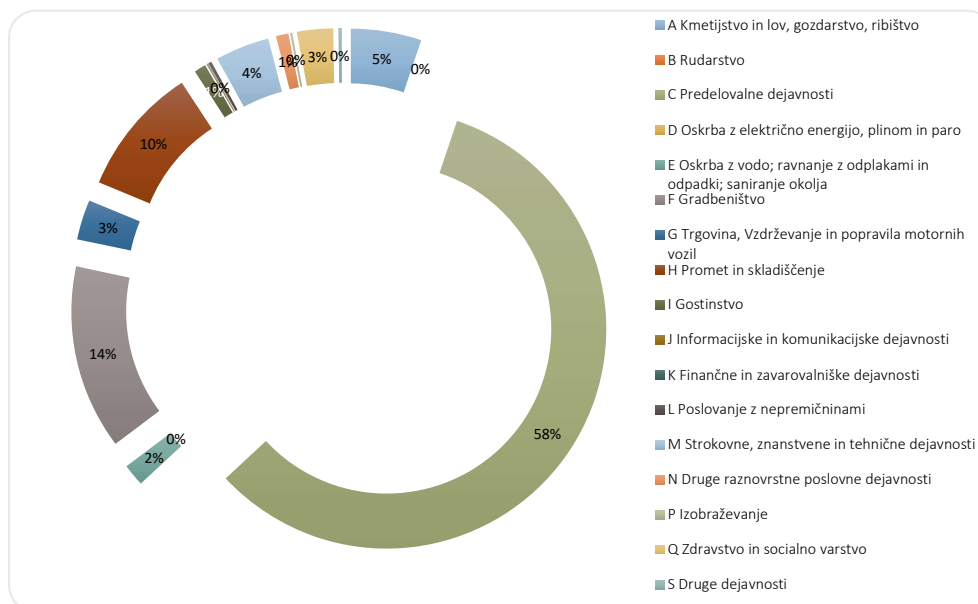
	Število gospodarskih družb	Število zaposlenih	Čisti prihodki od prodaje	Vrednost aktive na dan 31.12.2015	Neto dobiček /neto čista izguba
A Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo	5	136	12.823	23.778	1.101
B Rudarstvo	1	0	0	301	-3
C Predelovalne dejavnosti	24	1.517	186.255	118.043	4.687
D Oskrba z električno energijo, plinom in paro	1	0	1.400	560	2
E Oskrba z vodo; ravnanje z odpadki in saniranje okolja	2	43	1.678	1.670	29
F Gradbeništvo	15	356	29.997	27.519	-8.389
G Trgovina, Vzdrževanje in popravila motornih vozil	42	77	12.457	12.250	227
H Promet in skladiščenje	6	250	7.298	9.689	227
I Gostinstvo	5	23	1.039	3.553	131
J Informacijske in komunikacijske dejavnosti	4	2	155	163	10
K Finančne in zavarovalniške dejavnosti	5	1	33	3.189	-172
L Poslovanje z nepremičninami	4	6	246	437	13
M Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	24	104	6.503	16.601	-928
N Druge raznovrstne poslovne dejavnosti	6	24	2.499	3.582	195
P Izobraževanje	3	4	188	226	10
Q Zdravstvo in socialno varstvo	3	70	3.032	7.922	60

S Druge dejavnosti	2	7	476	411	24
SKUPAJ	152	2.618	266.080	229.896	-2.777

Največje število gospodarskih družb se ukvarja s **trgovino**, sledijo **predelovalne dejavnosti**, strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti ter gradbeništvo, pri čemer pa nudijo največ

zaposlitev podjetja, ki se ukvarjajo s **predelovalno dejavnostjo (58 %)**, gradbeništvom (14 %), prometom in skladiščenjem (10 %).

Graf 6: Dominantni sektorji v gospodarstvu po SKD, število in delež zaposlenih (Vir: AJPES, 2014)

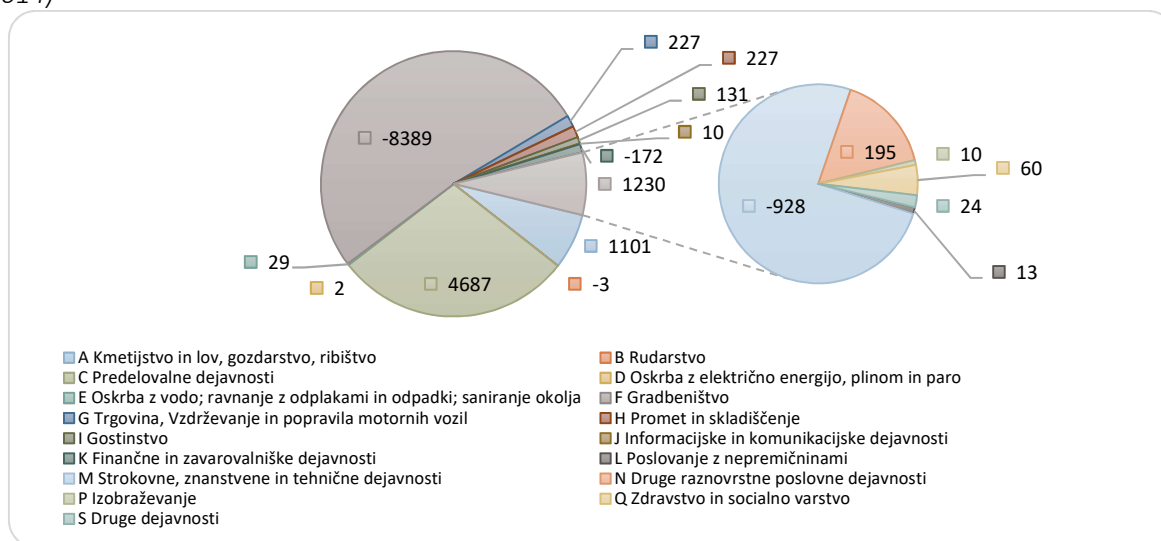
Preglednica 9: Dejavnosti po SKD po dobičku, občina Gornja Radgona (Vir: AJPES, 2014)

Leto	Rang dejavnosti po dobičku (v 1000 €)									
	1		2		3		4		5	
	Dejavnost	Dobiček	Dejavnost	Dobiček	Dejavnost	Dobiček	Dejavnost	Dobiček	Dejavnost	Dobiček
2013	Predelovane dejavnosti	4.687	Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo	1.101	Trgovina; vzdrževanje in popravila motornih vozil	227	Promet in skladiščenje	227	Druge raznovrstne poslovne dejavnosti	195

Največji **neto čisti dobiček** je v predelovalni dejavnosti in pomeni dobrih 4,687 mio evrov, sledi kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo z 1,101 mio evrov, ter trgovina, vzdrževanje in

popravila motornih vozil z 227.000 evri ter promet in skladiščenje z 227.000 evri neto čistega dobička. Druge raznovrstne dejavnosti zasedajo peto mesto s 195.000 neto čistega dobička.

Graf 7: Dominantni sektorji v gospodarstvu po SKD, razmerje neto čisti dobiček/izguba (Vir: AJPES, 2014)

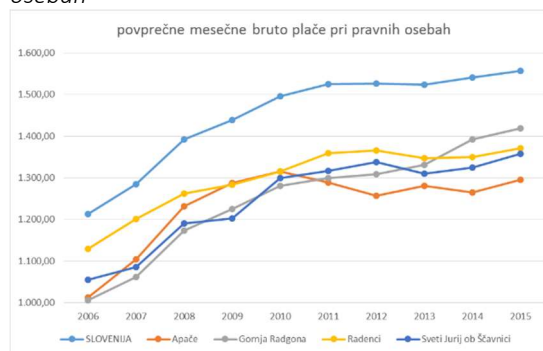

Preglednica 10: Povprečna mesečna bruto/neto plača zaposlenega (Vir: SURS, 2015)

	Povprečna mesečna bruto plača			Povprečna mesečna neto plača		
	2010	2013	2015	2010	2013	2015
Slovenija	1494,88	1523,18	1555,89	966,62	997,01	1013,23
Pomurje	1309,78	1336,85	1383,76	873,88	897,19	922,87
Gornja Radgona	1280,71	1331,53	1418,12	851,58	887,92	937,7

Povprečna bruto plača v občini Gornja Radgona je v letu 2007 znašala 1.061,36 evra, kar je predstavljalo približno 85 % povprečno bruto plače v Sloveniji in skoraj 99 % povprečne bruto plače v Pomurski regiji. V letu 2015 je znašala povprečna bruto plača v občini 1.418,12 evrov, kar je višje od povprečja v pomurski regiji, a še zmeraj nižje od državnega povprečja. Če primerjamo povprečne mesečne bruto plače pri pravnih osebah na nivoju Upravne enote Gornja Radgona v zadnjem desetletju, ugotovimo, da je bila višina bruto plače v letu 2006 najnižja prav v radgonski občini in je znašala nekaj več kot 1.000 evrov. Za slovenskim povprečjem je zaostajala za dobrih 206 evrov. V letu 2014 je povprečna bruto plača v občini Gornja Radgona dosegla najvišji znesek na nivoju Upravne enote in v letu 2015 še narasla. V mesecu decembru 2016 je znašala 1.545,57 evrov in se od povprečne slovenske razlikuje za slabih 108,10 evrov.

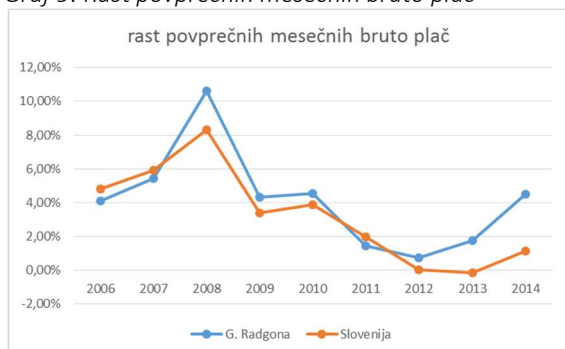
Graf 8: Povprečne mesečne bruto plače pri pravnih osebah

Zanimiva je tudi primerjava medletne rasti plač med občino Gornja Radgona in slovenskim povprečjem. Tukaj lahko vidimo, da so plače povprečno v Sloveniji rasle hitreje od plač v občini v letih do 2007 in med 2010 in 2012. V vseh ostalih vmesnih obdobjih so plače rasle hitreje v občini Gornja Radgona. Največje razlike se kažejo od leta 2012. V letu 2012 je Slovenija zabeležila skoraj ničelno rast plač, medtem ko so plače v naši občini narasle za 0,75 % glede na prejšnje leto. V letu 2013 je bila povprečno v Sloveniji zabeležena negativna rast (-0,15 %), v naši ob-

čini pa smo beležili rast v višini 1,74 %. Še večja razlika pa se je pokazala v letu 2014, ko je rast plač v občini Gornja Radgona dosegla 4,50 %, povprečje v Sloveniji pa samo 1,12 %. Podatke so prikazani na spodnjem grafu.

Graf 9: Rast povprečnih mesečnih bruto plač

Industrijska cona Mele

Občina Gornja Radgona ima dobro razvito industrijsko cono Mele, ki ima dobre možnosti za širitev, vendar je prostorsko omejena. Industrijska cona Mele se nahaja na jugu mesta Gornja Radgona in predstavlja skoraj edino industrijsko cono v Pomurju, ki se nemoteno razvija, kljub vsesplošni gospodarski krizi. Lokacija (obmejna lega, lega ob regionalni cesti in železnici), industrijska tradicija ter uspešnost in stabilnost obstoječih podjetij so glavni dejavniki, ki umeščajo obstoječo industrijsko cono med najuspešnejše in največje zaposlovalce v Pomurju.

Trenutno se v industrijski coni na 57 ha nahaja 24 podjetij z različnimi dejavnostmi, med kate-

rimi prevladujejo kovinskopredelovalna, steklarska in elektronska industrija.

Viri financiranja za področje gospodarstva:

- bančni viri (kratkoročna in dolgoročna posojila),
- državni javni viri (javni razpisi, subvencije, druge državne pomoči),
- lokalni javni viri (javni razpis o dodeljevanju pomoči za pospeševanje razvoja malega gospodarstva v občini Gornja Radgona)
- rizični kapital (skladi in družbe tvegane kapitala, poslovni angeli),
- faktoring (z zavarovanjem ali brez zavarovanja terjatev),
- leasing (finančni ali operativni leasing),
- drugi viri (evropska sredstva).

Med naštetimi viri financiranja spadajo:

- Občina Gornja Radgona,
- Slovenski podjetniški sklad,
- Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo,
- SID – Slovenska izvozna in razvojna banka d.d., Ljubljana,
- Slovenski regionalno razvojni sklad,
- COSME Program za konkurenčnost podjetij ter mala in srednja podjetja,
- Kohezijski skladi,
- Horizon 2020,
- Tehnološki parki,
- Javna agencija za podjetništvo SPIRIT.

4.1.2 ANALIZA POTREB IN POTENCIALOV ZA RAST NA PODROČJU GOSPODARSTVA

POTREBE

- Zaposlovanje domačega kadra.
- Izkoriščanje OVE.
- Ustrezen prostorski razvoj.
- Uveljavljanje in trženje lastnih blagovnih znamk.

POTENCIALI ZA RAST

- Industrijska cona Mele.
- Razpoložljiva delovna sila.
- Tradicija podjetništva, industrije in domače obrti.
- Podjetja z odličnimi bonitetnimi ocenami.
- Projektne izkušnje s programi EU.

4.1.3 ANALIZA KLJUČNIH PROBLEMOV IN USMERITVE NA PODROČJU GOSPODARSTVA

Glede na analizo lahko izpostavimo naslednje ključne probleme za področje gospodarstva:

- slab pretok informacij in slaba informiranost ter povezanost, predvsem pri malem gospodarstvu, glede možnosti financiranja,
- pomanjkanje podjetniške miselnosti in inovativnosti,
- pomanjkanje finančnih sredstev in znanja za vlaganje v razvoj,
- pomanjkanje lokacij za izvajanje storitveno - podjetniških zamisli,
- pomanjkanje ustrezno izobražene delovne sile,
- nepovezanost podpornih institucij,
- nesodelovanje podjetij z okoljem in obratno,
- nevrčanje izobraženega kadra na območje občine, med drugim tudi zaradi nižjih osebnih dohodkov.

Problemi na področju gospodarstva v občini Gornja Radgona se na splošno ne razlikujejo od problemov regije. V prihodnosti imajo lahko mala in srednja podjetja večji vpliv na razvoj gospodarstva na obravnavanem območju, kar je za domača podjetja prednost. Naloga lokalne skupnosti pri podpori gospodarstvu je, da omogoči nemoten razvoj v smislu učinkovitega podpornega okolja za aktivnosti, ki jih podjetja v svoji poslovni funkciji ne obvladujejo ter imajo javni značaj. Ena od teh je širitev industrijske cone

Mele ter pridobitev oz. odkup zemljišč (7 ha) bi bila za celotno območje velika pridobitev.

Ključni problem pri razvoju gospodarstva je zelo slaba cestna povezava do avtoceste, kar onemogoča podjetjem hiter transport in temu pripadajočo logistiko.

K pospeševanju razvoja podjetništva spadajo aktivnosti, kot so:

- zagotovitev prometne, komunalne infrastrukture ter ustrezno opremljena zemljišča za razvoj domačega podjetništva in gospodarstva (*širitev industrijske cone, podjetniško-storitveni inkubator, »coworking«, start up podjetja...*),...
- pospeševanje tujih vlaganj,
- spodbujanje podjetništva, kreativnosti in tehničnega ustvarjanja pri mladih,
- učinkovitejše in tesneje povezano podporno okolje za pridobivanje finančnih sredstev, premagovanje birokratskih ovir ter promoviranje dobrih gospodarskih praks in povezovanje gospodarskih panog.

Bistvena področja za gospodarski razvoj (za ta področja, predvsem za vrhunsko tehnologijo, bo namenjenih 50 % razvojnih sredstev, ki bodo razpoložljiva do leta 2020):

- raziskave in razvoj ter inovacije (RRI),
- zagon, rast in razvoj malih in srednje velikih podjetij,
- zaposlovanje, izobraževanje, usposabljanje, znanje in kompetence (mladi in starejši).

RAZVOJNA PRIORITETA 1: KONKURENČNO IN ZELENO GOSPODARSTVO

Investicijsko področje 1.1 – INOVATIVNOST, USTVARJALNOST, PODJETNOST IN ZNANJE ZA KONKURENČNO GOSPODARSTVO

Ukrep 1.1.1 Podpora zagonu in rasti podjetij

Cilj ukrepa: spodbuditi nastanek novih podjetij.

Predvideni EU viri: ESRR, ESS, EKSRP.

Ciljna skupina: podjetja (mala in srednja podjetja), ranljive ciljne skupine (mladi, brezposelni, ženske).

Kazalnik	Enota	Izhodišče	Cilj do leta 2023	Vir
Število podjetij, ki bodo izvedla nove investicije na območju občine	število	0	100	spremljanje
Število novonastalih podjetij	število	0	10	SURS

Indikativni projekti:

Širitev industrijske cone Mele

Predvidena vrednost: 3.000.000 EUR

Povzetek: Ustrezna širitev industrijske cone bi ustvarila ugodne pogoje za obstoječa podjetja in povečala sinergije med podjetji, hkrati pa bi omogočila vselitev novih podjetij in razvoj prepotrebnih delovnih mest, ki jih v statistični regiji Pomurje močno primanjkuje.

Viri financiranja: nepovratna sredstva (vendar le v primeru, da je zemljišče že v lasti občine in je pripravljena investicijska dokumentacija ter predvidena zasedenost novo opremljenih uporabnih površin poslovne cone v višini 70% in je projekt opredeljen v veljavnem proračunu- NRP), javno-zasebno partnerstvo, financiranje z zadolževanjem.

Dinamika financiranja: od 2019 -

Pripravljenost projekta: pridobitev lokacije

Potrebni dokumenti za izvedbo: OPPN, projektna in investicijska dokumentacija

Podpora zagonu novih podjetij

Okvirna vrednost: 30.000 EUR

Nosilci projektov: Občina Gornja Radgona, Pora Gornja Radgona, nova podjetja;

Povzetek: Podpora zagonu novih podjetij je ena od primarnih vlog občine, saj si tako zagotavlja višji bruto domači dohodek, večja ekonomsko blaginjo ter ustavlja odhod mladih v večja urbana središča in tujino. Projekt zajema določitev in ureditev primerne lokacije, vzpostavitev inkubatorja/coworkinga/kreativne sobe v občini Gornja Radgona.

Viri financiranja: občinski proračun, nepovratna sredstva (LAS Prlekija, državni viri).

Dinamika financiranja: do leta 2020

Pripravljenost projekta: pridobitev lokacije

Potrebni dokumenti za izvedbo: investicijska dokumentacija

Promocija lokalnih obrtnikov in podjetij – GLAMUR

Okvirna vrednost: 10.000 EUR

Nosilci projektov: Prleška razvojna agencija (LAS Prlekija)

Povzetek: Blagovna znamka »Genuss am Fluss – Užitek ob reki« združuje ponudnike, ki skupno stopajo na trg. Blagovna znamka je namenjena prepoznavnosti regije, povezovanju kulinarike, obrti ter življenj-

skega sloga v regiji. Občina Gornja Radgona je pristopila k projektu Genuss am Fluss – Užitek ob reki, ki je v fazi širitve in tako je omogočila ponudnikom na njenem območju vključitev na zemljevid blagovne znamke Genuss am Fluss – Užitek ob reki. Namen širitve projekta preko meje je omogočiti vsem našim ponudnikom vključitev v promocijo in trženje znotraj omenjene blagovne znamke tudi na avstrijski strani meje. Ponudniki nimajo neposrednih stroškov z vključitvijo; lahko pa stroški nastanejo kasneje, v kolikor se odločijo za uporabo skupnega promocijskega materiala (kot npr. posebna embalaža za produkte).

Viri financiranja: nepovratna sredstva (EU in državni viri),

Dinamika financiranja: 2017 - 2018

Pripravljenost projekta: projekt kandidira na javnem pozivu programa Sodelovanje LAS

4.2 KMETIJSTVO IN PODEŽELJE

V letu 2010 je bilo na območju občine Gornja Radgona 532 kmetijskih gospodarstev, kar predstavlja 5,9 % vseh kmetijskih gospodarstev v Pomurju in 0,7 % kmetijskih gospodarstev v Sloveniji ¹⁴. Zadnji popis kmetijstva je bil v letu 2010.

Za kvaliteten razvoj podeželja je kmetijstvo ključnega pomena, saj neposredno učinkuje na kulturno krajino in na kvaliteto življenjskega prostora.

Razvoj podeželja je splet kmetijske, prehranske in okoljske politike. Vse politike so naravnane trajnostno, kar pomeni **zagotavljanje kvalitetne, zdrave hrane, ohranjanje vitalnega podeželja in zaščito naravnih virov**. Ker lokalno okolje nima vpliva na oblikovanje kmetijske politike, mora pri načrtovanju razvojnih projektov upoštevati smernice trajnostnega razvoja, ki upoštevajo **celostni razvoj podeželja kot usklajenost človeka in narave**. Prav zaradi tega je potrebno skrbno ravnanje z naravnimi viri in kulturno dediščino. Kmetijska zemljišča so naravni pogoj za proizvodnjo hrane in agrarnih surovin. Glede na naravne danosti in primernost za proizvodnjo hrane so zemljišča v ravninskem delu občine Gornja Radgona uvrščena v 1. kategorijo in so v 1. območju kmetijskih zemljišč. Na tem obmo-

¹⁴Vir: SURS, 2010

Preglednica 11: Kmetijska gospodarstva po rabi vseh in kmetijskih zemljišč v uporabi v občini (Vir: SURS, 2010)

	Površina (ha)	Število kmetijskih gospodarstev
1. VSA ZEMLJIŠČA V UPORABI	4753	532
1.1. KMETIJSKA ZEMLJIŠČA	3760	532
1.1.1. KMETIJSKA ZEMLJIŠČA V UPORABI	3748	532
Njive	2295	454
Žita	1716	420
Pšenica in pira	600	306
Ječmen	304	204
Koruza za zrnje	715	358
Krompir	7	134
Industrijske rastline	146	197
Krmne rastline	418	180
Silažna koruza	234	68
Zelenjadnice	5	60
Trajni travniki in pašniki	870	426
Travniki in pašniki: z enkratno rabo	17	13
Travniki in pašniki: z dvokratno rabo	164	146

čju so zasebna zemljišča in zemljišča, ki so v lasti Republike Slovenije, s katerimi upravlja ter z njimi razpolaga Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije. Vinogradov v ravninskem delu praktično ni.

Tudi v hribovitejšem delu se zemljišča na območju občine uvrščajo v 1. kategorijo (vinogradniške in sadjarske lege). Tudi na tem območju so zasebna zemljišča in zemljišča, ki so v lasti Republike Slovenije, s katerimi upravlja ter z njimi razpolaga Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije. Več kot 90 % zemlje je v zasebni lasti. Od skupnih površin v hribovitem predelu občine Gornja Radgona prevladujejo vinogradi, sledijo sadovnjaki, ostalih površin je nekoliko manj, vendar so kljub temu pomembne.

V občini je nekaj podjetij, ki se ukvarjajo s kmetijsko proizvodnjo ter predelavo kmetijskih pridelkov. Izpostavimo lahko podjetje Radgonske gorice d.d., ki reprezentativno predstavljajo naše območje in presenečajo z vedno novimi in kvalitetnimi produkti ter podjetje Panvita d.d., ki obvladuje celotno mesno-proizvodno verigo.

V nadaljevanju so predstavljeni statistični podatki, pripravljeni in izračunani na podlagi podatkov Statističnega urada Republike Slovenije, ki so javno dostopni. Zadnji dostopni podatki so iz leta 2010, ko je bil izveden zadnji popis kmetijstva.

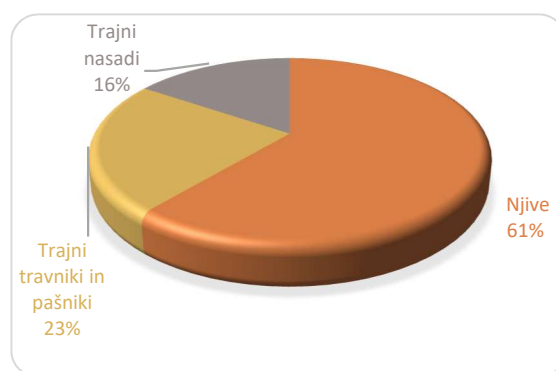
Travniki in pašniki: s trikratno rabo	482	220
Travniki in pašniki: s štiri in večkratno rabo	207	66
Trajni Nasadi	584	307
Sadovnjaki	43	101
Površina vinogradov	537	261
GOZD	880	414
NERODOVITNA ZEMLJIŠČA	114	532

Preglednica št. 11 kaže, da je v občini Gornja Radgona od vseh zemljišč v uporabi 79,11 % namenjenih kmetijski rabi, od teh kmetijskih zemljišč jih je v uporabi kar 99,68 %. Iz teh podatkov lahko sklepamo, da so skoraj vsa kmetijska zemljišča v občini tudi v uporabi in da zaraščanje kmetijskih površin na našem območju ni aktualno. Primerjava z nacionalno statistiko kaže, da je v občini uporaba kmetijskih zemljišč nad povprečjem, saj je na nacionalni ravni od vseh zemljišč v uporabi le 56,49 % namenjenih kmetijski rabi, od teh pa je 93,56 % površin tudi v uporabi.

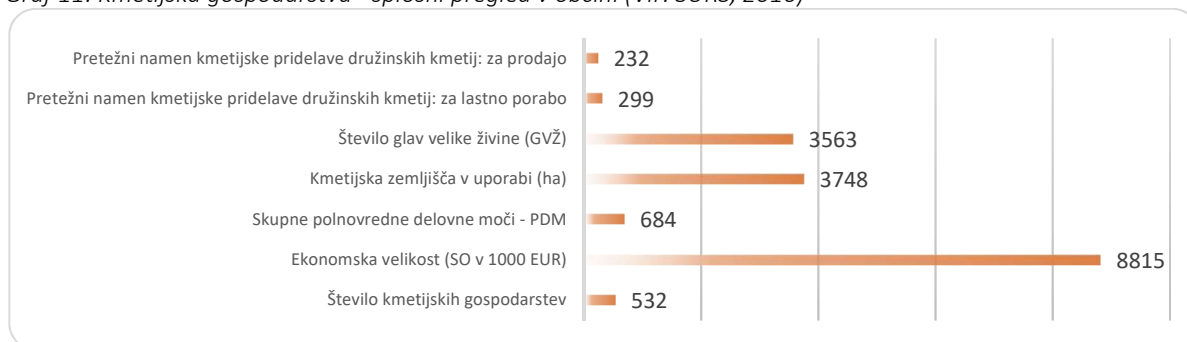
Iz preglednice lahko razberemo tudi, da je območje Gornje Radgone vinogradniški okoliš, saj kar več kot 14 % kmetijskih zemljišč pokrivajo

vinogradi, medtem ko je na nacionalni ravni takih površin le 3,45 %.

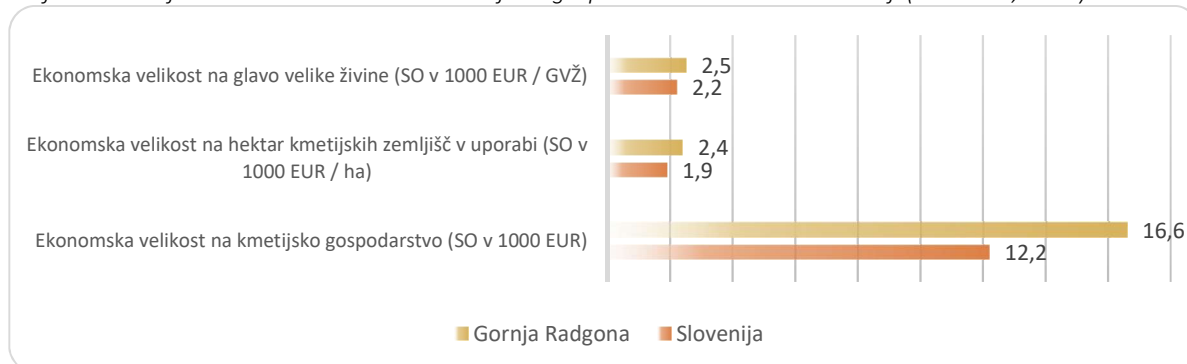
Graf 10: Kmetijska gospodarstva po rabi vseh in kmetijskih zemljišč v uporabi v občini (Vir: SURS, 2010)

Graf 11: Kmetijska gospodarstva - splošni pregled v občini (Vir: SURS, 2010)

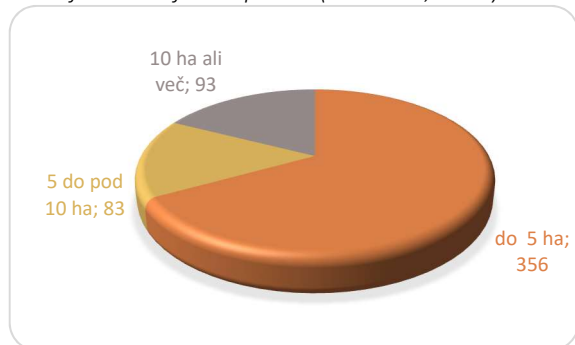

Graf 12: Primerjava ekonomske velikosti kmetijskih gospodarstev v občini in Sloveniji (Vir: SURS, 2010)

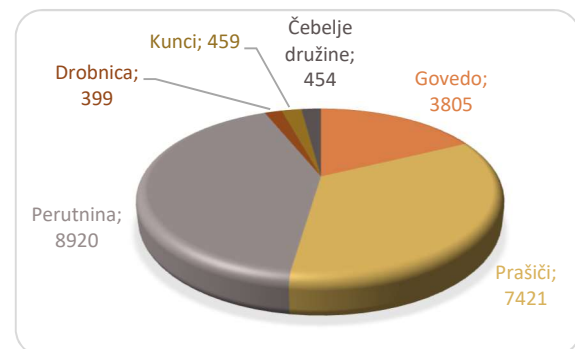
V letu 2010 je bilo v občini Gornja Radgona 532 kmetij. Največ kmetij v občini Gornja Radgona je v velikostnem razredu do 5 hektarjev (356 kmetij), sledijo kmetije, ki imajo 10 hektarjev ali več kmetijskih zemljišč, takšnih je 93. Kmetij, ki imajo od 5 do 10 hektarjev kmetijskih zemljišč, je 83. Iz navedenih podatkov lahko razberemo, da je stanje na področju posestne strukture na tem območju neugodno, saj prevladujejo male kmetije oziroma razdrobljene majhne posesti.

Graf 13: Družinske kmetije po velikostnih razredih kmetijskih zemljišč v uporabi (Vir: SURS, 2010)

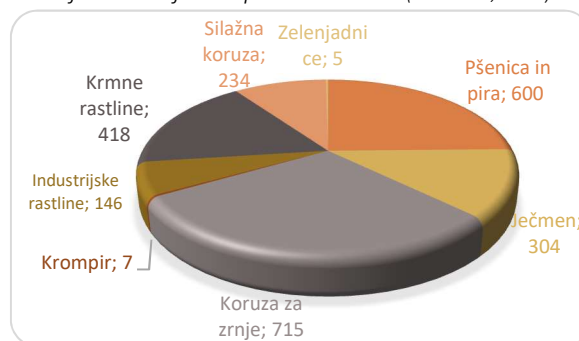
Največ kmetijskih gospodarstev se ukvarja z mešano rastlinsko pridelavo in živinorejo. Teh kmetij je 132. Sledi pašna živina na 96 kmetijskih gospodarstvih ter trajni nasadi (82 kmetij) in mešana živinoreja (79 kmetij). Na zadnjem mestu je vrtnarstvo (3 kmetije oziroma z 1 % delež), kar je za to območje zelo malo, saj bi s pravilnim pristopom lahko z zelenjavo oskrbovali javne institucije in večja urbana središča in se s tem približali konceptu kratkih oskrbovalnih verig, kar je tudi usmeritev države in Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in podpira projekte, ki gredo v to smer. V primerjavi z letom 2000 se je število teh kmetij sicer malenkostno povečalo, vendar je to še zmeraj premalo za resen nastop na trgu in za zagotavljanje samooskrbe. V primerjavi z letom 2000 se je število vseh tipov kmetij zmanjšalo skoraj za polovico..

Graf 14: Delež posameznega tipa kmetovanja v občini (Vir: SURS, 2010)

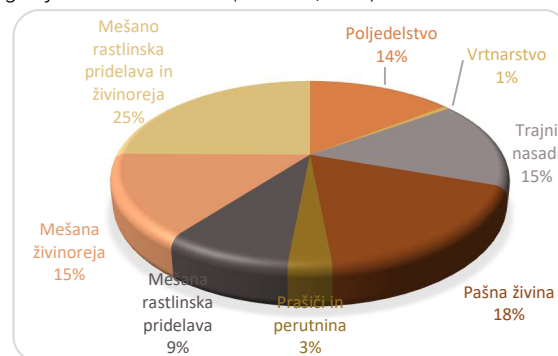
V občini Gornja Radgona je vsega skupaj okrog 2430 hektarjev površin, zasejanih s poljščinami, najbolj je zastopana koruza za zrnje, ki je posejana na 715 hektarjih na 358 kmetijskih gospodarstvih. To pomeni, da ima ena kmetija posajene koruze na povprečno 2 hektarjih. Koruzi sledita pšenica in pira na 600 ha, krmne rastline na 420 ha in ječmen na nekaj več kot 380 ha. Najmanj je zastopan krompir, približno 7 hektarjev na 134 kmetijah. Pri tej analizi se spet izkaže, da je v prednosti konvencionalno kmetijstvo s pridelavo monokultur, ki naravne vire ireverzibilno slabi.

Graf 15: Kmetijska gospodarstva po rabi vseh in kmetijskih zemljišč v uporabi v občini (Vir: SURS, 2010)

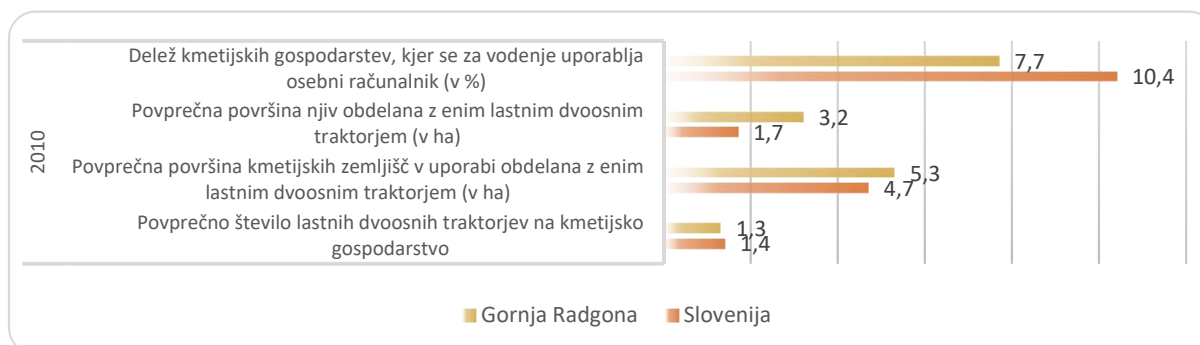

Primerjava reje živali kaže, da se s perutnino ukvarjajo na 218 kmetijah, sledi prašičereja na 186 kmetijah ter govedoreja na 96 kmetijah. Kmetij, kjer redijo drobnico je 10, enako število je dosegla reja kuncev in čebeljih družin. Rejci živali na tem območju imajo skoraj zagotovljen odkup živali, saj le tega vrši Panvita d.d. in še drugi predelovalni obrati v bližini.

Graf 16: Kmetijska gospodarstva po vrstah in kategorijah živali v občini (Vir: SURS, 2010)

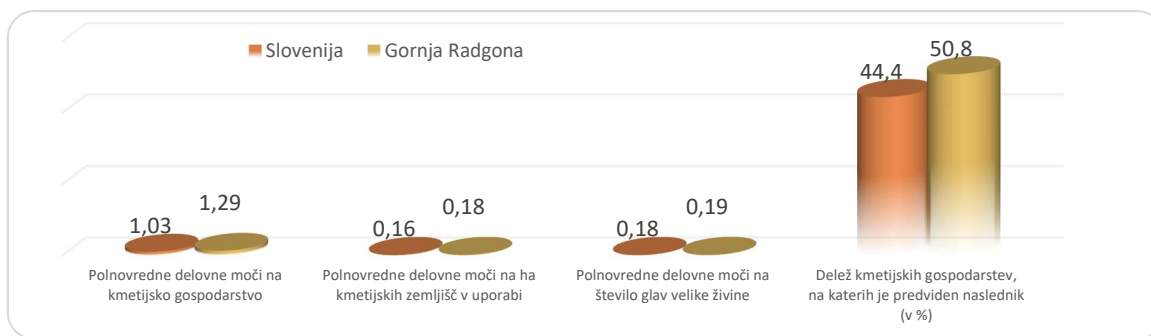
Graf 17: Primerjava uporabe mehanizacije na kmetijskih gospodarstvih v občini in Sloveniji (Vir: SURS, 2010)

Čeprav je bil v letih 2000 – 2010 delež kmetijskih gospodarstev, ki za vodenje uporabljajo osebni računalnik v skokovitem porastu (iz 1,9 na 7,7%), je iz zgornjih podatkov razvidno, da je uporaba osebnega računalnika za vodenje kmetijskih gospodarstev na območju občine še zme-

raj pod slovenskim povprečjem. Pri drugih kazalnikih je povprečna obdelana površina kmetijskih zemljišč rahlo nad slovenskim povprečjem, povprečno število lastne mehanizacije pa malo pod povprečjem.

Graf 18: Primerjava vložka dela v kmetijstvu (PDM) med občino in Slovenijo (Vir: SURS, 2010)

V primerjavi s Slovenijo je v občini Gornja Radgona pri vseh treh primerljivih kazalnikih nekoliko več polnovredne delovne moči na kmetijsko gospodarstvo, na hektar kmetijskih zemljišč in na število glav živine, kar je lahko posledica več dejavnikov: bodisi slabša mehanizacija, večja razdrobljenost kmetijskih zemljišč, slabši pogoji

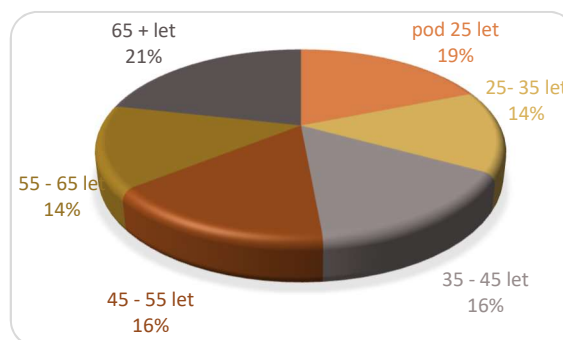
reje, slabša kmetijska infrastruktura, računalniška neopremljenost ipd.

Več kot polovica kmetijskih gospodarstev ima predvidenega naslednika, kar zanika trditev, da se na območju občine mladi ne odločajo za kmetovanje.

Neugodno stanje na kmetijah kaže tudi starostna struktura gospodarjev kmetij. Kmetije zaradi visokega deleža gospodarjev, ki so stari 65 let in več, nazadujejo. V letu 2010 jih je bilo takšnih 111. Po drugi strani je nekaj manj gospodarjev (na 100 kmetijah) v starostni skupini pod 25 let, na 85 kmetijah so gospodarji stari od 35 do 55 let. Najmanj je gospodarjev, ki so stari od 25 do 35 let (75 kmetij) in od 55 do 65 let (75 kmetij). Iz vsega navedenega lahko sklepamo, da se mladi raje odločajo za življenje v urbanih območjih, ne vračajo se več na podeželje. Njihovi starši ostajajo gospodarji kmetij še v pozno starost. Vendar statistika hkrati kaže tudi porast števila kmetij z mladimi gospodarji, ki se vračajo na podeželje in prevzemajo kmetije. Tu se izrazijo povezave medgeneracijskega sodelovanja, saj nemalokrat živi tradicionalna družina, to je

tri ali celo štiri generacije skupaj, kar je v urbanih okolju praktično izumrlo.

Graf 19: Gospodarji na družinskih kmetijah po starostnih skupinah gospodarjev (Vir: SURS, 2010)

Preglednica 12: Družinski člani in redno zaposleni na družinskih kmetijah, občina Gornja Radgona (Vir: SURS, 2010)

	Delajo na kmetiji	Ne delajo na kmetiji	Skupaj
Gornja Radgona	2.694	804	3.498
Pomurje	35.119	9.604	44.723
Slovenija	252.725	70.453	323.178

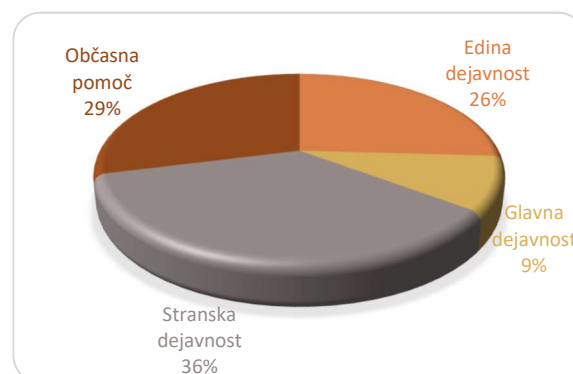
Iz preglednice razberemo, da ima največ oseb službo in hkrati delajo na kmetijah. Teh je 2.694 oziroma skoraj 32 % vseh prebivalcev občine

Gornja Radgona. Sledijo osebe, ki delajo samo na kmetijah, teh je 28 %, 10 % oseb ima kmetijo kot stransko dejavnost.

Statistika beleži porast oseb, ki imajo službo in delajo na kmetiji. To kaže, da kmetije ne zaslužijo dovolj in da se mora zaslužek pridobiti še izven kmetije.

Iz pridobljenih statističnih podatkov lahko sklepamo, da je kmetovanje kot glavna dejavnost neatraktivno in da se mladi še zmeraj premalo odločajo za prevzeme kmetij. Razlog za to lahko iščemo v nepravilni politiki usmerjevanja mladih že v izobraževalnem procesu, kmetijski politiki in politiki zaposlovanja. Čeprav so možnosti v izobraževanju velike, pa je izkupiček oziroma rezultat premajhen (premalo prevzemov kmetij, neugodne finančne podpore, neugodna tržna razmerja, ...).

Graf 20: Oblika dela na kmetijah

Preglednica 13: Dopolnilne dejavnosti na družinskih kmetijah (Vir: UE Gornja Radgona)

Dopolnilna dejavnost	Število kmetij	
	2008	2013
Vrtnarstvo	-	1
Turizem na kmetiji (vinotoč, izletniške kmetije)	6	7
Dejavnosti povezane s tradicionalnimi znanji na kmetijah	1	2
Izdelovanje okrasnih in dekorativnih predmetov	-	1
Drugo izobraževanje na kmetijah	1	1
Kmetijska mehanizacija	3	3
SKUPAJ	11	15

Iz navedenih statističnih podatkov je razvidno, da se je v občini Gornja Radgona leta 2013 ukvarjalo z dopolnilno dejavnostjo 15 družinskih kmetij, to pomeni le 2,83 % vseh kmetijskih gospodarstev v občini. V primerjavi z letom 2008, se je število kmetij z dopolnilno dejavnostjo minimalno povečalo, vendar premalo za razvoj podeželskega turizma, ki bi lahko nudil enakovreden standard.

Za kvaliteten in stalen razvoj podeželja ter za povečanje konkurenčnosti podeželja so pomembne **dopolnilne dejavnosti**, ki se ustvarijo na podeželju. Sem spadajo dopolnilne dejavnosti, ki so **neposredno vezane na kmečko dejavnost**, npr. peka kruha, turizem na kmetiji, predelava mleka, vrtnarstvo, peka peciva, izdelava sekancev (OVE), žganjekuha in podobno. V razvoju so tudi dejavnosti, ki **niso neposredno vezane na kmečka opravila**. To so različne stori-

tvene dejavnosti, kot so frizerstvo, računalništvo, prevozi, URE, ipd.

Dopolnilne dejavnosti, ki se uveljavljajo na območju občine Gornja Radgona, so: **turizem na kmetiji, vrtnarstvo, tradicionalna znanja in kmetijska mehanizacija**. Dopolnilne dejavnosti, ki so obetavne, vendar nekatere še zmeraj premalo zastopane, so: **turizem na kmetiji, predelava mesa, nabiranje gozdnih sadežev, čebelarstvo, predelava sadja, predelava mleka, žganjekuha, pletenje košar in predelava lesa**.

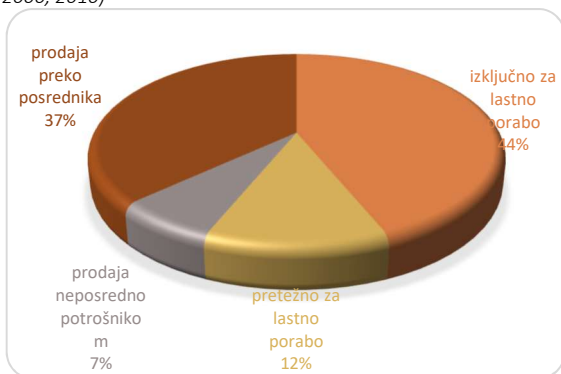
Razvoj dopolnilnih dejavnosti na podeželju je velikega pomena z vidika zagotavljanja ustreznega dohodka kmetijam in ohranjanja poselitve.

Kmetijskih gospodarstev, ki pridelujejo izključno za lastno porabo je 233. Kmetijskih gospodarstev, ki prodajajo izdelke preko posrednika je

196. Samo 37 kmetij od 532 kmetij prodaja svoje pridelke neposredno potrošnikom.

Iz teh statističnih podatkov razberemo, da je delež kmetij, ki pridelujejo izključno za lastno uporabo velik. S primerno kmetijsko politiko bi lahko dosegli, da bi se kmetijsko/prehranski viški plasirali na trg, s čimer bi delno omogočili **kratke oskrbne verige**, hkrati pa dvignili dohodek kmetije. Delež kmetijskih gospodarstev, ki prodajajo neposredno potrošnikom, je najmanjši, kar pomeni, da se možnosti povečanja dohodka na kmetijah preko neposredno prodaje premalo zavedajo. S primerno promocijo in angažiranostjo se lahko ta delež poveča, kar bi pripomoglo k višjim prihodkom na podeželju in s tem večji blaginji. Naloga javnih institucij je, da priskrbijo dovolj dobre temelje in možnosti za razvoj podeželja, ki hrani oziroma skrbi za prehrano ožjega območja. Še zmeraj je preveč nakupov tujega sadja in zelenjave v velikih trgovskih centrih. Tudi ekološka hrana na teh trgih je vprašljiva, saj po navadi prihaja iz daljnih krajev in ne zadosti smernicam trajnostnega razvoja.

Graf 21: Namen kmetijske pridelave, občina Gornja Radgona (Vir: SURS, Popis kmetijskih gospodarstev, Slovenija, 2000, 2010)

V Sloveniji in po svetu je ekološko kmetijstvo enakovredna panoga kmetijstva. Ekološko kmetovanje bo tudi v Sloveniji postalo ena pomembnejših prioritetenih nalog, državne podpore ekološkemu kmetijstvu bodo prav tako vedno aktualnejše, vendar se v občini Gornja Radgona kmetije ne odločajo za tovrstno pridelavo hrane. V občini je samo ena (1) kmetija, ki je ekološko usmerjena, kar je spet ena izmed neuresničenih priložnosti. Iz tega lahko sklepamo, da še zmeraj velja trditev iz preteklega razvojnega

programa, da so kmetje slabo informirani, kar je posledica neustrezne kmetijske politike in sistemske ureditve kmetijstva. Starost gospodarjev (21 % v starosti 65 in več), ki so naučeni konvencionalnega pridelovanja je lahko eden izmed dejavnikov, ki zavira razvoj tovrstne dejavnosti na kmetijah.

Občina Gornja Radgona podpira ekološko pridelavo hrane, saj daje javna sredstva za razvoj tega preko vsakoletnega javnega razpisa za kmetijstvo. Prav tako daje pogoje za dve ekološki tržnici v mestu. Kljub temu je ekološka pridelava hrane v občini zelo slabo zastopana, zato je še nadaljnja naloga občine in drugih javnih institucij, da promovirajo ter v obsegu svojih zmognosti podpirajo razvoj ekološkega kmetovanja. Ekološko kmetovanje podpira tudi država in evropska skupnost. Ekološko kmetijstvo se lahko poveže tudi s primernimi dopolnilnimi dejavnostmi.

Občina želi omogočiti kvalitetno življenje tudi na podeželju, zato v smislu možnosti in priložnosti zaposlovanja na podeželju in krepitve podjetnosti ter podjetniškega pristopa na podeželju (diverzifikacija podeželja) vsako leto razpisuje *Javni razpis o dodeljevanju pomoči za ohranjanje in spodbujanje razvoja kmetijstva in podeželja v občini Gornja Radgona* v skupni vrednosti 135.000 EUR do leta 2020. Znotraj tega razpisa je tudi podpora ekološkemu kmetovanju.

Viri financiranja za področje kmetijstva

- bančni viri (kratkoročna in dolgoročna posojila),
- državni javni viri (javni razpisi, subvencije, druge državne pomoči),
- lokalni javni viri (javni razpis Občine Gornja Radgona o dodeljevanju pomoči za ohranjanje in spodbujanje razvoja kmetijstva in podeželja v občini Gornja Radgona),
- drugi viri (evropska sredstva).

Med naštetimi viri financiranja spadajo:

- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, EKSRP

4.2.1 ANALIZA POTREB IN POTENCIALOV ZA RAST NA PODROČJU KMETIJSTVA IN PODEŽELJA

POTREBE

- možnosti ekološkega kmetovanja,
- razvoj dopolnilnih dejavnosti,
- povezava kmetijstva in turizma,
- kmečke tržnice,
- skupni nastop na trgu/blagovna znamka/logotip.

POTENCIALI ZA RAST

- ugodni naravni pogoji za kmetijsko dejavnost,
- ugodne naravne razmere za razvoj ekološkega kmetijstva,
- kmetijam in dopolnilnim dejavnostim na kmetijah je omogočena prodaja v mestu dvakrat tendensko, kar je ena od priporočenih oblik prodaje kmetijskih pridelkov, polizdelkov in izdelkov,
- zadovoljiva ohranjenost naravnega okolja,
- možnosti za dodelavo in predelavo kmetijskih izdelkov,
- prevzemniki - nasledniki

4.2.2 ANALIZA KLJUČNIH PROBLEMOV IN USMERITVE NA PODROČJU KMETIJSTVA IN PODEŽELJA

Na področju kmetijstva in podeželja je analiza pokazala naslednje ključne probleme:

- večje število majhnih kmetij,
- majhno število tržno usmerjenih kmetij,
- prenizka motiviranost nosilcev kmetijskih dejavnosti za predelavo in finalizacijo živil,
- slaba tržna povezanost podeželja z urbanimi središči,
- neizkoriščen potencial za pridelavo vrtnin,
- neizkoriščen potencial dopolnilnih dejavnosti,
- zelo nizek delež ekološko usmerjenih kmetij,
- nizka izobrazbena struktura nosilcev kmetijskih dejavnosti,
- premajhna podjetnost prebivalcev podeželja,
- premajhna povezanost kmetijstva s turizmom,
- izguba skladnosti z etnološko gradnjo in arhitekturo.

Zakon o promociji kmetijskih in živilskih proizvodov ter Strateški načrt promocije kmetijskih in živilskih proizvodov 2013-2018 temelji na :

- izboljšavi kakovosti ponudbe kmetijskih pridelkov in izdelkov,
- povezavi proizvajalcev v prehransko verigo in skupnem nastopanju na trgu,
- povečanju zaupanja v varno hrano ob hkratnem promoviranju lokalno pridelanih pridelkov,

- informiranju ter izobraževanju potrošnikov.

Na lokalnem nivoju se lahko s primernimi projekti spodbuja izobraževanje in usposabljanje podeželskega prebivalstva, spodbuja se lahko podjetništvo in dopolnilne dejavnosti. Z uvajanjem predelave na kmetijska gospodarstva lahko dosežemo izboljšanje demografske slike na podeželju in s tem dvig kakovosti življenja. Zato je eden od strateški ciljev Občine Gornja Radgona podpora zaposlovanju na podeželju. Lokalne institucije lahko promovirajo uvajanje ekoloških kmetij ter dobrih praks. Kmetijski svetovalci na lokalnem nivoju ter druge primerne javne institucije bi morali intenzivneje izobraževati gospodarje kmetij, ki bi lahko z višjimi nepovratnimi subvencijami za preusmeritev v ekološko kmetijstvo preživeli premostitvena leta. **Ekološko kmetijstvo** je ena od alternativ na majhnih, družinskih kmetijah. Na območju občine Gornja Radgona je največ malih kmetij (do 5 ha), kar bi lahko bil vzorčni primer množične preusmeritve kmetij v ekološke kmetije in ponudnike vrtnin. Zaradi klimatskih sprememb, višanja ogljikovega odtisa in vedno večje potrebe po samooskrbi (lastni, področni), bo v prihodnosti nujna podpora razvoju ekološkega kmetijstva, vrtnarstva in zeliščarstva. Zaradi zakonskih omejitev, ki pa jih določa država, se kljub izjemni rasti povpraševanja po ekoloških pridelkih kmetije ne odločajo za tovrstno pridelavo.

Druga ključna usmeritev, ki jo lahko navedemo, je **uvajanje dopolnilnih dejavnosti na podeželju**. Poleg vseh že naštetih (domača obrt ipd.) bi izpostavili dopolnilne dejavnosti na področju obnovljivih virov energije (OVE).

Ker eno delovno področje brez drugega ne more obstati in se razvijati, je povezovanje kmetijstva z vsemi panogami: izobraževalni proces (že osnovna šola), turizem, gospodarstvo, socialni programi, zaposlitveni programi idr., nujno potrebno.

Program razvoja podeželja (PRP) je skupni programski dokument Slovenije in Evropske komisije, ki predstavlja programsko osnovo za črpanje finančnih sredstev iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP).

PRP 2014–2020 se osredotoča na tri glavna področja, s katerimi Slovenija zagotavlja izboljšanje biodiverzitete (29 % vključenih kmetijskih zemljišč), stanje voda (25 % vključenih kmetijskih zemljišč) in tal (27 % vključenih kmetijskih zemljišč), konkurenčnost kmetijskega sektorja (3,4 % kmetijskih gospodarstev bo prejelo podpore za naložbe) in socialno vključenost ter lokalni razvoj podeželskih območij (kar 66 % prebivalstva bo vključenega v lokalne razvojne strategije in vzpostavljenih bo skoraj 600 novih delovnih mest), s čimer se v največji meri odraža nacionalne prednostne naloge, ki jih je Slovenija opredelila na podlagi analize danosti in stanja kmetijstva, živilstva in gozdarstva, pa tudi vpetosti teh gospodarskih panog v dogajanje na podeželju in celotnem prostoru.

	ZNAK EKOLOŠKE PRIDELAVE V EVROPSKI UNIJI, EVROPSKI LOGOTIP
	NEKDANJI ZNAK EKOLOŠKE PRIDELAVE V EVROPSKI UNIJI (PONEKOD ŠE VEDNO NA IZDELKIH)
	SLOVENSKI LOGOTIP EKOLOŠKE PRIDELAVE (NACIONALNI ZAŠČITNI ZNAK)
	BLAGOVNA ZNAMKA BIODAR
	MEDNARODNA BLAGOVNA ZNAMKA BIODINAMIČNE KMETIJSKE PRIDELAVE
	ZNAK INŠTITUTA KON-CERT

4.2.3 NAČRTOVANE NALOŽBE IN PROJEKTI

RAZVOJNA PRIORITETA 1: KONKURENČNO IN ZELENO GOSPODARSTVO

Investicijsko področje 1.2. – ZELENO GOSPODARSTVO

Ukrep 1.2.1 - Sonaravno kmetijstvo in gozdarstvo

Cilj ukrepa: povečati samooskrbno verigo.

Predvideni EU viri: ESRR, EKSRP.

Ciljna skupina: kmetje, prebivalci, nosilci dopolnilnih dejavnosti na kmetiji.

Kazalnik	Enota	Izhodišče	Cilj do leta 2020	Vir
Število ekoloških kmetij	število	1	2	spremljanje, MKGP
Število »zelenih« podjetij v občini	število	0	2	Spremljanje
Število novih dopolnilnih dejavnosti na kmetijah	število	15	18	Spremljanje, MKGP

Drugi evidentirani predlogi:

Spodbujanje okolju prijazne kmetijske proizvodnje
Spodbujanje snovne in energetske učinkovitosti (OVE, URE)

RAZVOJNA PRIORITETA 4: TRAJNOSTNI RAZVOJ PODEŽELJA

Investicijsko področje 4.1. – IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI ŽIVLJENJA NA PODEŽELJU

Ukrep 4.1.1: Spodbujanje podjetniških aktivnosti, socialne vključenosti in razvojnih partnerstev na podeželju

Cilj ukrepa: nova delovna mesta in znižati revščino na podeželju, zvišati socialno vključenost.

Predvideni EU viri: EKSRP, ESS, ESRR.

Ciljna skupina: kmetje, prebivalci, nosilci dopolnilnih dejavnosti na kmetiji, brezposelni, podjetniki.

Kazalnik	Enota	Izhodišče	Cilj do leta 2023	Vir
Ohraniti število prebivalcev, ki živijo na območjih LAS Prlekija	število	8.473	8.473	spremljanje, MKGP
Število novih delovnih mest na podeželju	število	0	10	spremljanje
Delež koriščenja razpoložljivih sredstev za izvajanje projektov v okviru LRS Prlekija	%	0	15	spremljanje

Ukrep 4.1.1: Spodbujanje podjetniških aktivnosti, socialne vključenosti in razvojnih partnerstev na podeželju

Indikativni projekti:

Projekt Jem Lokalno II- mreženje v kratke oskrbne verige

Okvirna vrednost: 55.419,14 EUR (z DDV) - 39.962,34 EUR (85 % upravičenih stroškov EKSRP, 15.456,80 EUR (15 % upravičenih in ostalih stroškov in) bodo zagotovile občine na območju LAS Prlekija glede na število prebivalcev.

Leto izvedbe: junij 2017 – junij 2018

Nosilci projekta: Pora Gornja Radgona;

Povzetek: Projekt izboljšuje pogoje za učinkovito delovanje lokalne ekonomije, s ciljem povečanja lokalne hrane v javnih ustanovah in ukrepom usposabljanje ponudnikov in potrošnikov.

Aktivnosti: izvedba delavnic za posamezne ciljne skupine (lokalne pridelovalce, kuharje, organizatorje prehrane, starše, vodilne v institucijah), izdelava nabora ponudnikov lokalne hrane ter njihovo medsebojno povezovanje, izdelava pilotne računalniške aplikacije, ki bo omogočala izboljšanje nabave hrane, večjo kontrolo na nabavljeno in porabljeno hrano, večjo ekonomičnost, finančne prihranke, kalorične vrednosti, ipd. Pomembna aktivnost je promocijska kampanja, v katero bodo vključeni lokalni pridelovalci, šole, vrtci in strokovna javnost. Glavni kazalnik projekta je povečanje števila javnih ustanov, ki naročajo lokalno hrano. Merljivi kazalnik je število lokalnih ponudnikov hrane, vključenih v usposabljanje.

Viri financiranja: EKSRP - Projekt je prijavljen na 1. javni poziv LAS Prlekija.

Dinamika financiranja: 2017 - 2018

Pripravljenost projekta: Projekt je pripravljen za izvedbo.

Potrebni dokumenti za izvedbo: Izdelana je investicijska dokumentacija (DIIP).

Drugi evidentirani predlogi:

Postavitev interaktivnega muzeja vinarstva.

Postavitev muzeja vprežnih vozil in gasilstva v Gornji Radgoni.

Ukrep 4.1.2: Razvoj infrastrukture na podeželju

Cilj ukrepa: z izvajanjem programa lokalnega razvoja (CLLD) izgraditi manjkajočo infrastrukturo na podeželju za dosego višje kvalitete bivanja

Predvideni EU viri: EKSRP, ESRR,

Ciljna skupina: kmetje, podeželski prebivalci, lokalne skupnosti, podjetniki posamezniki,

Kazalnik	Enota	Izhodišče	Cilj do leta 2023	Vir
Število izvedenih projektov obnove vasi	število	0	1	spremljanje, MKGP
Število gospodinjstev, deležnih novih ali izboljšanih IKT storitev	število	461	577	spremljanje, MKGP

Indikativni projekti

Gradnja odprtega širokopasovnega omrežja elektronskih komunikacij naslednje generacije v občini Gornja Radgona

Okvirna vrednost: 4.305.570 EUR

Nosilec projekta: zasebni partner.

Povzetek: Občina Gornja Radgona želi svojim občanom zagotoviti možnost širokopasovnih priključkov in jim s tem omogočiti dostop do raznovrstnih digitalnih vsebin in storitev. Z vzpostavitvijo ustrezne širokopasovne infrastrukture na celotnem območju Občine Gornja Radgona bo ključno prispevala h konkurenčnosti obstoječih in k razvoju novih inovativnih gospodarskih subjektov in z omogočanjem dostopa do elektronskih storitev povečala kvaliteto življenja vseh občanov. Z nadaljnje spodbujanje odprtega širokopasovnega omrežja želi Občina Gornja Radgona vsaj 98 % uporabnikom zagotoviti dostop do interneta s hitrostjo vsaj 100 Mb/s.

Obnova vaškega središča Negova

Okvirna vrednost: 500.000 EUR

Nosilec projekta: Občina Gornja Radgona

Povzetek: Obnova vaškega središča po predlogu dokumenta *Urbanistična zasnova Negove*, v kateri se na podlagi vedut, pogledov, prostorskega jezika, prometne sheme in sodobnega vzorca pozidave podajajo naslednji predlogi obnove vasi: zaokrožanje notranjih »lukenj«/plomb v naselju; širitev naselja; odprti prostori naselja, parkiranje, koncept prostorskih povezav v naselju, zasnova krajinskih ureditev, osrednji trg, grajski vrtički, spodnji trg, pokopališče.

Izgradnja prizidka vrtca Negova

Vrednost projekta: 25.000,00 EUR za projektno dokumentacijo; vrednost adaptacije še ni ocenjena.

Nosilci projekta: Občina Gornja Radgona.

Povzetek: Načrtovana investicija predvideva širitev vrtca v Negovi na pet oddelkov. Mansarda v OŠ dr. Antona Trstenjaka Negova se bo po načrtu predelala in opremila za potrebe osnovne šole – 2 novi učilnici. V pritličnih prostorih se posledično dva prostora izpraznita in predelata za potrebe enote vrtca.

Viri financiranja: Občinski proračun, Slovenski regionalno razvojni sklad – ugodni krediti za Občine, Eko sklad – krediti.

Dinamika financiranja: projektna dokumentacija v letu 2017.

Pripravljenost projekta / potrebni dokumenti za izvedbo: projektna in investicijska dokumentacija.

Drugi evidentirani predlogi:

Zagotovitev prostorov za potrebe vaških skupnosti (Lomanoše, Police).

4.3 TURIZEM

Turizem je v svetu **ena od vodilnih gospodarskih panog**, ki ima v **bodočnosti velik razvojni potencial**. Poleg velikih turističnih središč, ki so najbolj obiskana, se vse bolj razvija podeželski/ruralni turizem z zaledjem, ki ima specifično ponudbo.

Turistična ponudba občine Gornja Radgona ne vsebuje posebnih turističnih atrakcij, ima pa obsežno ponudbo, ki je namenjena predvsem **izletniškemu turizmu** in **enodnevnim gostom**.

Bogata naravna in kulturna dediščina, ugodna geografska pozicija, bližina že uveljavljenih turističnih destinacij, zdraviliški turizem sosednjih krajev, stoletna tradicija vinogradništva in sadjarstva, nove investicije v infrastrukturo (športni center, mestni park, Lisjakova struga, ...), izkoriščanje obnovljenih kulturnih spomenikov (razni kulturni dogodki, predstavitve, razstave, ...) so priložnosti, ki se lahko povezujejo v kakovostne turistične produkte.

4.3.1 TURISTIČNA INFRASTRUKTURA

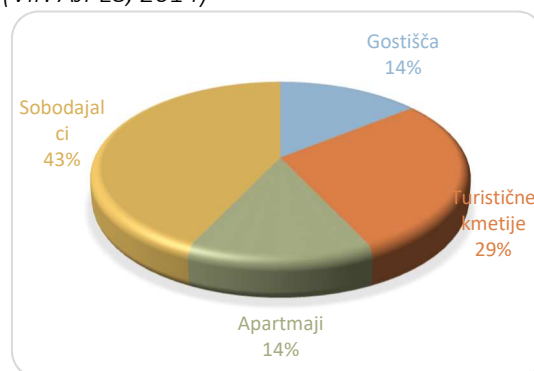
V letu 2014 je bilo na območju občine Gornja Radgona **7 turističnih nastanitvenih objektov**, ki imajo skupaj **28 sob** in **67 ležišč**. V omenjenem okviru nastanitvenih objektov je:

- eno (1) gostišče,
- dve (2) turistični kmetiji,
- dva (2) registrirana sobodajalca in
- en (1) apartma.

Največje nočitvene zmogljivosti imajo **turistične kmetije** s skupaj 14 sobami in 34 ležišči. Obravnavano območje je zabeležilo v letu 2014 skupaj **1383 nočitev**, od tega 32 % nočitev domačih turistov in 68 % nočitev tujih turistov.¹⁵

¹⁵ Vir: SURS, TIC Gornja Radgona

Graf 22: Turistično nastanitveni objekti v občini (Vir: AJPES, 2014)

Preglednica 14: Prihodi in prenočitve turistov v občini (Vir: SURS, 2014)

	Turisti	Prihodi turistov	Število nočitev
Skupine nastanitvenih objektov - SKUPAJ	Tuji turisti	381	937
	Domači turisti	246	446
	SKUPAJ	627	1383

Številni aktivni počitniški programi in športna doživetja v vseh letnih časih bogatijo turistično ponudbo: **reka Mura** (spust po reki z gumenjakom in splavarjenje), **jezera** (čolnarjenje in ribištvo), **številine zelene površine** (kolesarjenje, tenis, pohodništvo, jahanje in nordijska hoja) in **gozdne površine** (lov in gobarjenje).

Občina Gornja Radgona se ob bogati ponudbi značilne **domače kulinarike** ponaša predvsem z

dolgoletno tradicijo vinogradništva, uspešnimi vinogradniki in kakovostnimi vini. V to obravnavano območje spadajo naslednji vinorodni okoliši: Radgonsko-kapelske gorice, Hercegovščak, Police, Črešnjevc, Zbigovci, Orehovski Vrh, Ivanjševski Vrh, Janžev Vrh, Stavešinski Vrh idr. Največji pridelovalec vina v občini Gornja Radgona so Radgonske gorice d. d., njihov najbolj poznani produkt sta Zlata in Srebrna radgonska

penina. Ob omenjeni družbi deluje tudi veliko zasebnih pridelovalcev. Vinogradništvo je, ne samo pomembna gospodarska panoga, ampak tudi turistična zanimivost. Obisk vinogradniške kulturne krajine, manjših in večjih kleti, vinotočev, obogaten z vinogradniškimi običaji je zanimivo turistično doživetje, ki lahko domačinom daje dodatni zaslužek.

Bogata kulturna dediščina omogoča razvoj turizma v povezavi z ostalimi področji in je ena od priložnosti, ki jih je treba izkoristiti. Občina Gornja Radgona se lahko ponaša z bogato zgodovino in tradicijo. Ima veliko kulturnih znamenitosti, gomilna in druga najdišča, gradove in dvorce (Radgonski grad, Kunejev dvorec, Negovski grad), kužna znamenja, kapelice, kultivirane parke (Mestni park, zeliščni vrt v Negovi, Kunejev park) idr. V Gornji Radgoni se nahaja tudi obnovljen muzej Špital v katerem si je moč ogledati zbirke: Radgonski mostovi, Zgodbo radgonskega Špitala in stalno likovno razstavo.

Pomembno vlogo pri bogatenju turistične ponudbe imajo **tradicionalne prireditve, šege in običaji ter domača in umetna obrt.**

Velika turistična priložnost je tudi Grad Negova, grajski kompleks, ki je arhitekturna, turistična in poslovna celota, primerna za poslovna srečanja, izobraževalno dejavnost, prireditve in organizacijo praznovanj ter porok. V sklopu grajskega kompleksa je urejen zeliščni park, v Pristavi pa nastanjen Turistično informacijski center. Na gradu se izvajajo različne prireditve, nekatere so postale v tem času že tradicionalne in prepoznavne (Salon Traminec, Kresna noč, Grajski tabor, "Mala maša" v Negovi, Evropski dan ju-

dovske kulture, Stari kmečki običaji- grajska trgatev, krst grajskega vina in martinovanje, FOTOGRAD Negova, Teden otroka na gradu Negova, Koncert ob občinskem prazniku).

Območje občine Gornja Radgona je zaradi raznolikosti reliefa, panoramskih pogledov ter ohranjene naravne zapuščine zanimivo za razvoj kolesarstva, pohodništva ter drugih oblik aktivnega preživljanja prostega časa. Prav zaradi tega je na območju občine veliko tematskih poti.

Blagovna znamka mesto sejmov in penine

Občina Gornja Radgona je v širšem prostoru prepoznavna po odličnih vinarjih in tradiciji sejmarstva, enotna blagovna znamka pa naj bi povezala tako turistični, kulturni kot tudi industrijski segment.

Občinski svet Občine Gornja Radgona je na 18. redni seji 10. 7. 2014 soglasno potrdil idejno zasnovo celostne grafične podobe blagovne znamke »Gornja Radgona – mesto sejmov in penine«, na podlagi katere se pristopi k izvedbi aktivnosti za dokončno izvedbo celostne grafične podobe in implementacijo blagovne znamke. Slogan MESTO SEJMOV IN PENINE napeljuje na prepletanje poslovnega in užitkov.

Preglednica 15: Tematske poti in aktivne počitnice v občini Gornja Radgona (Vir: TIC Gornja Radgona)

Tematske poti	Vinske ceste	Radgonsko-kapelska vinska turistična cesta (VTC 16), Vinske poti Gornja Radgona
	Planinske poti, pešpoti in učne poti	Obmejna panoramska pot (30 km)
		Trstenjakova pot (35 km)
		Pot med vrelci življenja
		Apolonijina pot
		Doživljajski in zeliščni park Negova
		Evropska pešpot
		Pomurska planinska pot, Pot ob Muri, Lisjakova struga
	Marijina romarska pot	
	Kolesarske poti	Kolesarska in sprehajalna pot ob Muri – Murska kolesarska pot
Kolesarska pot po Slovenskih goricah		
Radgonska kolesarska pot, G. Radgona - Negova (15 km)		
Aktivne počitnice, športno-turistična ponudba	tenis, odbojka, rokomet, nogomet, jahanje, lov, ribolov, nordijska hoja, gobarjenje, spust po reki Muri z gumenjakom, kolesarjenje, pohodništvo	

V nadaljevanju so opisane lokacije, kjer že je ali bi bilo mogoče izvajati različne dejavnosti in aktivnosti:

Izbrane lokacije za kampiranje (K) in piknike (P)

- Gornja Radgona: Lisjakova struga (P), Piramida (P), grad – drevored (P), grajski hrib (P), površine ob Muri (K), TŠC Trate (P),
- Mestni park Gornja Radgona,
- Negova: Negovsko jezero (K,P), turistična kmetija Kaučič (K,P), lovski dom (K,P),
- Očeslavci: Slipica – gozdna jasa (K), vaški dom (P),
- Stavešinci: Gasilski dom v Stavešincih (P),
- Sp. Ivanjci: Sp. Ivanjci, Žlabrova graba (K,P),

Navedene lokacije niso infrastrukturno opremljene in bi jih bilo potrebno še v celoti urediti (elektrika, voda, sanitarije, kanalizacija).

Lokacije pomembnih razgledišč

- Gornja Radgona: Piramida, Radgonski grad, stari del mesta Gornja Radgona,
- Negova: Negovski grad, Breznikova vila, Kebov križ,
- Očeslavci: Očeslavski Vrh pri gozdu, Štičev breg, Klemenčičeva kmetija,
- Ptujška Cesta: Mlinarič,
- celotno območje Stavešinskega Vrha, Orehovskega Vrha, Zbigovcev,
- Črešnjevci: Hudrga,
- Spodnja Ščavnica: Kraljeva slatina, Plitvički Vrh - zidanica, Niderlov hrast.

Lokacije za rekreacijske dejavnosti

- Gornja Radgona: reka Mura - sprehajališča, TŠC Trate - nogometna igrišča, tenis, odbojka na mivki, pozimi drsališče, Radgonski grad – turistična pot,
- Spodnja Ščavnica: stara šola in igrišče ob šoli (ples, igre, šah, tečaji, npr. kuharski, rolkarnje, steza ob kmečkem turizmu Hari),
- nogometna igrišča v Očeslavcih, Sp. Ivanjcih in v Stavešincih,
- pohodne in kolesarske tematske poti: Apolonijina pot, Obmejna panoramska pot, Trstenjakova pot, Pot med vrelni življenja, zeleniščni park Negova.

Naravna in kulturna dediščina omogočata pove-zovanje v turistično atraktivno območje.

Možnost razvoja turizma je tudi v **ohranjanju naravne dediščine**. V tem smislu se lahko razvija **naravni in eko turizem**, ki je neagresiven do okolja in ljudi. Občina Gornja Radgona in njena okolica je iz naravovarstvenega vidika ter trajnostnega razvoja pomembno območje.

Med najpomembnejše in najstrožje obveznosti **Habitatne direktive** sodi izbor, določitev in ohranjanje omrežja območij, imenovanih posebna ohranitvena območja (**SAC**). Vzpostavitev omrežja je opredeljena v 3. členu Habitatne direktive, cilj pa je ohranjanje habitatnih tipov iz Priloge I in vrst iz Priloge II, med njimi pa predvsem tistih, ki so spoznane za prednostne. Vsaka država članica pripravi seznam območij, ki so bistvena za ohranjanje vrst in habitatnih tipov iz obeh prilog direktive. To je **državni seznam potencialnih območij narave pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI)**.

Država članica posreduje seznam Evropski komisiji, ki po preverjanju seznama po posebnem postopku sprejme **seznam območij narave, pomembnih za Evropsko skupnost (SCI - Sites of Community Interest)**.

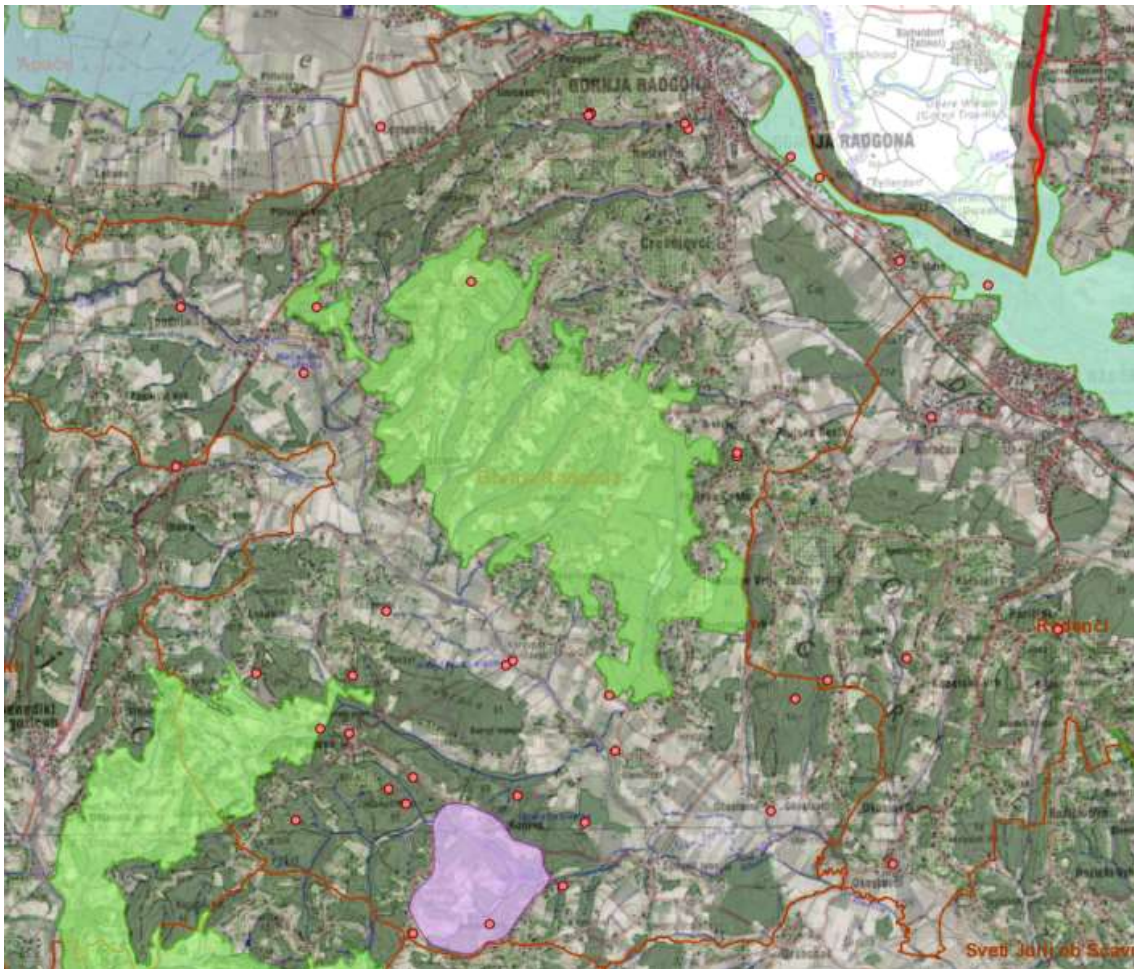
Država članica je dolžna območjem iz tega seznama na njenem ozemlju s svojo zakonodajo podeliti pravni status posebnih ohranitvenih območij (**SAC - Special Area of Conservation - v Sloveniji so to posebna varstvena območja**) in zagotoviti izvajanje varstvenih določil iz 6. člena Habitatne direktive.

V omrežje teh območij, imenovano **Natura 2000** so vključena tudi **Posebna območja varstva (SPA - Special Protection Area)**, opredeljena s **Ptičjo direktivo**. Slovenija se je zavezala, da bo območja pravno opredelila do dneva vstopa v EU. Območja SPA in SAC so lahko ločena, se prekrivajo ali vsebovana eno v drugem.¹⁶

¹⁶ Vir: http://www.natura2000.gov.si/uploads/tx_library/psci_metoda21.pdf

Slika 8: Območje Nature 2000 v občini Gornja Radgona

(Vir: <http://www.naravovarstveni-atlas.si/nvajavni/profile.aspx?id=N2K%40ZRSVNI&initialExtent=572247.03%2C168058.43%2C13.22917>)

Navedena območja občine Gornja Radgona spadajo v območje **Natura 2000**.

Območje Natura 2000	
Identifikacijska št.	SI3000194
Ime območja	Radgonsko - Kapelske Gorice
Tip območja	posebno ohranitveno območje
Oznaka	SAC
Površina [km ²]	10,8
Datumi določitve	
Določitev za pSCI	29. 4. 2004
Potrditev SCI:	13. 11. 2007
Opis območja	
<p>Območje osrednjih Slovenskih goric južno od Gornje Radgone, ki ga sestavljajo menjaje proti jugu potekajoči grebeni Radgonsko Kapelskih goric pokriti deloma z bukovimi gozdovi deloma v nižini nastopajo Ilirski hrastovo-belogabrovi gozdovi ter doline potokov Leperšak, Stavešinskega potoka in drugih manjših potokov. Travišča, gozdni robovi, vlažni in suhi travniki ter grape ob potokih so življenjski prostor ogroženih živalskih vrst, predvsem metuljev in hroščev (močvirski krešič).</p>	

Območje Natura 2000	
Identifikacijska št.	SI3000302
Ime območja	Osrednje Slovenske gorice
Tip območja	predlog posebnega ohranitvenega območja
Oznaka	pSCI
Površina (km ²)	1,67

Posebna varstvena področja	
Identifikacijska št.	SI3000215
Ime območja	Mura
Tip območja	predlog posebnega ohranitvenega območja in posebno ohranitveno območje
Oznaka	pSCI, SAC
Površina [km ²]	1,7
Datumi določitve	
Določitev za pSCI	29. 4. 2004
Potrditev SCI:	13. 11. 2007
Opis območja	
<p>Nižinska reka s poplavnim območjem od Šentilja do Murske šume in tromeje med Slovenijo, Hrvaško in Madžarsko. V spodnjem toku Mure zajema tudi pokrajino v okolici Gornje, Srednje in Dolnje Bistrice, Hotize in Lakoša. Značilne so številne struge, stranske struge, mrtvice in depresije, kjer izredno raznolike hidrološke razmere pogojujejo obstoj različnih vodnih, obvodnih in močvirskih habitatov. Poplavne gozdove tvori raznovrstna gozdna vegetacija od vrbovij do dobovo belogabrovih gozdov.</p>	

Posebna varstvena področja	
Identifikacijska št.	SI5000010
Ime območja	Mura

Tip območja	posebno območje varstva
Oznaka	SPA
Površina [m2]	146509125,60
Datumi določitve	
Določitev za SPA	29. 4. 2004
Opis območja	
Območje je opredeljeno zaradi številnih vrst ptic, vezanih na vodne in obvodne habitate ter na bogato strukturirano kulturno krajino poplavnega območja reke z logi in ekstenzivnimi mokrotnimi travniki.	

Krajinski park Negova in Negovsko jezero

je zavarovan kot krajinski park že od leta 1967 (Uradne Objave OS 19/67; Odlok o zavarovanju krajinskega parka Negova in Negovskega jezera). Okolica kraja izstopa po svojih naravnih in kulturnih vrednotah. Krajinski park obsega 287,93 ha. Vzpostavitev Krajinskega parka Negova in Negovsko jezero: pomeni določitev območja KP Negova in Negovsko jezero v skladu s prostorskimi akti ter izdelavo idejnih projektov, z namenom, da se zavarujejo naravne vrednote, ohrani krajinska pestrost ter omogočijo razvojne možnosti prebivalstva tega območja.

Slatinski vrelci v Ščavniški dolini

Na območju občine se nahajajo naravni vrelci mineralne vode – slatine. Slatinski vrelci in mofete so naravno bogastvo in izvorna lepota narave, lokalno zavarovani, nekateri spadajo med zavarovane naravne vrednote državnega pomena.

Vodno bogastvo

Negovsko jezero leži v dolini Kunovskega potoka in je nastalo z zajezitvijo nekdanjih 14 grajskih ribnikov. Jezero (11,3 ha) s širšo okolico (37,5 ha) je zavarovano kot varovan krajinski park. V jezeru med drugim uspevata redki vodni orešek in beli lokvanj. Mulj iz jezera uporabljajo kot naravno zdravilno sredstvo v zdraviliščih Radenci in Moravske toplice.

Naravno bogastvo

Med pomembnejše vrednote državnega pomena na tem območju sodijo Negovsko jezero, Ivanjševska mofeta, Slepica mofeta ter številna drevesa (bukev, tisa, vrba idr.). Med vrednote lokalnega pomena se štejejo različni izviri slatine, železovi vrelci, gomile, mofete in različna drevesa (bukev, duglazija, sekvoja, smreka, mascesen, črni topol).

4.3.2 ANALIZA PONUDNIKOV TURISTIČNIH STORITEV

Enološko - gastronomska ponudba na območju občine Gornja Radgona je razdeljena v 2 kategoriji:

- gostilne in picerije (13), restavracije (1), bari (29), slaščičarne (4),
- turistične kmetije (4), turistične kmetije z nastanitvijo (2), nastanitveni obrati (3), vino-toči, vinogradništva in vinske kleti (11).

Analiza enološko - gastronomske ponudbe po naštetih kategorijah kaže, da največji delež v ponudbi pripada gostilnam, restavracijam in slaščičarnam.

Na območju občine je nekaj izredno kvalitetnih gostišč s prehrano, ki slovijo daleč izven meja občine.

Na območju občine so aktivna turistična društva, ki svoje storitve in ponudbo tudi tržijo in skrbijo za aktivno dogajanje v svojem okolju.

4.3.3 PODPORNO OKOLJE ZA RAZVOJ TURIZMA

Potovalne (turistične) agencije

V občini Gornja Radgona delujeta dve turistični (potovalni) agenciji, ki se ukvarjata s trženjem potovanj v tujino in doma. To sta Avtobusni

prevozi in turistična agencija Dejan Dvoršak, s. p. in VRAČKO TURS, avtobusni prevozi d.o.o..

Turistična in druga društva

Društvena ljubiteljska dejavnost je na območju občine dobro razvita. Društva se vključujejo v pripravo raznih prireditev in v različne projekte. Najbolj aktivna so turistična, kulturna, športna, lovska in gasilska društva ter društva kmečkih žena. V občini Gornja Radgona je evidentirano pet (5) turističnih društev, in sicer: TD Gornja Radgona, TD Negova - Sp. Ivanjci, TD Majolka, Turistično-rekreacijsko društvo počitniška skupnost Gornja Radgona in Turistično, kulturno, glasbeno in ekološko društvo Kopriva. Našteta so le turistična društva. Vsako društvo doprinese razvoju turizma, saj s svojim delovanjem in organiziranjem različnih prireditev popestrijo turistično ponudbo območja in pritegnejo obiskovalce tudi od drugod. Društva igrajo po-

membno vlogo pri razvoju turizma v ruralnem in podeželskem okolju.

Delo v društvih zahteva vse večjo profesionalizacijo, stroški delovanja se večajo, sponzorska sredstva pa je vedno težje pridobiti. Splošno mnenje je, da je treba ljubiteljske dejavnosti bolj podpirati, saj motivirajo prebivalstvo k večji aktivnosti in družbeni angažiranosti. Na ta način se ohranjajo bogata duhovna in materialna dediščina ter kulturna identiteta posameznih območij.

Občina Gornja Radgona zagotavlja sredstva za razvoj in podporo novim in že utečenim turističnim programom in projektom z vsakoletnim *Javnim razpisom za sofinanciranje programov društev na področju turizma v občini Gornja Radgona*.

KULTPROTUR Gornja Radgona – javni zavod za kulturo, turizem in promocijo Gornja Radgona

Zavod je bil ustanovljen v letu 2007, z namenom implementacije programov in aktivne promocije ter trženja turizma in kulture. Namen ustanovitve zavoda in njegovo poslanstvo so učinkovitejša organizacija, razvoj in spodbujanje dejavnosti na področju kulture, prireditev, turizma in promocije.

Med drugim so naloge zavoda sledeče:

- trajno in nemoteno izvajanje programov in projektov na področju kulture, turizma in promocije, organizacija in izvajanje prireditev, v okviru katerih se posreduje kulturne in druge dobrine občanom in drugim obiskovalcem ter se oblikuje in promovira celovita ponudba občine in regije,
- spodbujanje razvoja ljubiteljske, polprofesionalne in profesionalne dejavnosti na po-

dročju kulture v občini ter sodelovanje z njihovimi izvajalci,

- promocija občine skozi kulturne, tradicionalne in druge dogodke in prireditve,
- informiranje obiskovalcev in občanov o dogodkih v občini in regiji,
- organizacija proslav, festivalov, srečanj,
- vključevanje v kulturno življenje lokalne in širše skupnosti, regije, države in EU,
- upravljanje z nepremičninami, ki tvorijo javno kulturno infrastrukturo in drugimi nepremičninami v občini, v skladu s pogodbo, ki jo zavod sklene z ustanoviteljem oziroma drugim lastnikom infrastrukture oz. nepremičnine,
- zagotavljanje javne dostopnosti do kulturne in druge dediščine, s katero upravlja ter

- omogoča njeno proučevanje in raziskovanje,
- skrb za uveljavljanje in ohranjanje kulturne in druge dediščine, s katero upravlja,
- aktivno sodelovanje na področju znanosti in kulture z drugimi zavodi, muzeji, kulturnimi organizacijami, raziskovalnimi ter drugimi ustanovami v Sloveniji in tujini,
- izvajanje galerijske in razstavne dejavnosti,

- izdajanje tiskanega gradiva, videov, zvočnih in računalniških zapisov, ki izhajajo iz poslanstva zavoda ter druge oblike promocijskega materiala s področja dejavnosti zavoda,
- opravlja druge naloge v soglasju z ustanoviteljem in lastnikom ali najemnikom nepremičnin in dediščine, s katero upravlja.

Turistično-informativni center (TIC) Gornja Radgona

V okviru Zavoda za kulturo, turizem in promocijo Gornja Radgona (Kultprotur) deluje enota TIC Gornja Radgona in izvaja naloge, povezane s podajanjem in zbiranjem informacij za turiste, turistične ponudnike in ostale. Poleg ažurnega zbiranja informacij o raznih prireditvah in dogodkih v občini in okolici, posreduje tudi raznovrstne informacije in promocijski material obiskovalcem. TIC in turistični vodniki so v pomoč potencialnim izletnikom in turistom pri zbiranju raznovrstnih informacij o možnostih preživljanja počitnic v občini. TIC Gornja Radgona ima izdelano lastno spletno stran, na kateri so predstavljene vse pomembne informacije o občini, predvsem z vidika turizma. Za trženje turistične ponudbe je bil v letu 2012 vzpostavljen tudi TIC v Negovi, kjer so na voljo raznovrstne turistične informacije.

Viri financiranja za področje turizma:

- *bančni viri (kratkoročna in dolgoročna posojila),*
- *državni javni viri (javni razpisi, subvencije, druge državne pomoči),*
- *lokalni javni viri (Javni razpis za sofinanciranje programov društev na področju turizma v občini Gornja Radgona)*
- *rizični kapital (skladi in družbe tveganega kapitala, poslovni angeli),*
- *factoring (z zavarovanjem ali brez zavarovanja terjatev),*
- *leasing (finančni ali operativni leasing),*
- *drugi viri (evropska sredstva).*

Med naštete vire financiranja spadajo:

- *Občina Gornja Radgona,*
- *Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo,*
- *Slovenski regionalno razvojni sklad,*
- *COSME Program za konkurenčnost podjetij ter mala in srednja podjetja,*
- *Kohezijski skladi.*

4.3.4 ANALIZA POTREB IN POTENCIALOV ZA RAST NA PODROČJU TURIZMA

POTREBE	POTENCIALI ZA RAST
<ul style="list-style-type: none">- razvoj sonaravnega turizma,- razvoj kulturna turizma,- razvoj dopolnilnih dejavnosti,- trženje prireditvev.	<ul style="list-style-type: none">- bližina razvitih turističnih destinacij,- bogata naravna in kulturna dediščina,- TŠC trate,- zavarovana območja.

4.3.5 ANALIZA KLJUČNIH PROBLEMOV IN USMERITVE NA PODROČJU TURIZMA

Analiza potreb in potencialov na področju turizma je pokazala naslednje ključne probleme:

- premalo nastanitvenih kapacitet,
- premajhna povezanost ponudnikov z večjimi območji,
- premajhno zavedanje potencialov naravne dediščine,
- neprepoznane dobre ideje,
- slabo razvite dopolnilne dejavnosti na kmetijah,
- slaba (oziroma neobstoječa) vizija razvoja potencialnih turističnih točk, ki so v zasebni lasti.

Že pri analizah v prejšnjem razvojnem obdobju smo izhajali iz želje, da bi območje občine Gor-

nja Radgona postalo prepoznavno turistično območje, kamor se turist rad vrne. Še zmeraj trend razvoja turizma kaže na to, da si ljudje želijo preživeti prosti čas aktivno in atraktivno, s kulinaricnimi doživetji, adrenalinskimi športi, pohodi, doživljajskimi izleti, kulturnimi dogodki ipd.

V tem razvojnem dokumentu sledimo dodani vrednosti turističnih programov. Lahko trdimo, da je strategija trženjskega pristopa agresivnejša, kar dokazujejo novi promocijski kanali in dodatne, nove prireditve. Posamezni turistični programi in dogodki morajo biti ciljno usmerjeni, torej namenjeni posameznim ciljnim skupinam potencialnih turistov, različnih generacij, različnih hobijev in interesov.

4.3.6 NAČRTOVANE NALOŽBE IN PROJEKTI

RAZVOJNA PRIORITETA 1: KONKURENČNO IN ZELENO GOSPODARSTVO

Investicijsko področje 1.2. – ZELENO GOSPODARSTVO

Ukrep 1.2.2. Razvoj turistične destinacije in inovativnih turističnih produktov

Cilj ukrepa: povečati obisk turistov, povečati obisk prireditvev, povečati število in izboljšati kvaliteto turističnih produktov.

Predvideni EU viri: ESRR, EKSRP.

Ciljna skupina: turistični ponudniki, lokalne skupnosti, institucije in društva, ki pokrivajo področje turizma.

Kazalnik	Enota	Izhodišče	Cilj do leta 2023	Vir
Število vključenih ponudnikov	število	0	10	Spremljanje, občinska uprava
Urejene javne površine	m ²	3 ha	povečanje	MOP

Indikativni projekti:

City cooperation 2

Vrednost projekta: 300.500 EUR (od tega Občina Gornja Radgona 100.166,67 EUR: 15.025 eur – občinski proračun, 85.141,67 eur - EU sredstva)

Načrtovana izvedba: 2017 - 2020

Nosilci projekta: Pora Gornja Radgona, Občina Gornja Radgona.

Povzetek: Projekt je bil oddan na javni razpis čezmejnega programa sodelovanja Slovenija – Avstrija. V njem sodelujejo štirje partnerji: Die Öststeierische Städtekooperation (8Städte), Znanstveno raziskovalno središče Bistra Ptuj, Razvojni center Murska Sobota in PORA Gornja Radgona. V projektu sodeluje 24 mest, ki se bodo združevala na podlagi razvojnih usmeritev ter naravnih in kulturnih danosti. Razvite bodo digitalne storitve, ki bodo dodatno privlačile turiste in kupce. Vzpostavljeni bodo tudi novi turistični produkti, ki bodo razviti v okviru projekta. Glavne aktivnosti: a) Promocija blagovne znamke (turistični produkti, promocijski material, promocijski nastopi, pozicioniranje na trgu idr); b) Ureditev Krambergerjeve sobe; c) Nabava oglaševalske table ipd. PORA G. Radgona vsebinsko pokriva izvajanje projekta za občine: Gornja Radgona, Ljutomer in Radenci.

Viri financiranja: Interreg Slovenija – Avstrija (sofinanciranje 85%)

Dinamika financiranja: 2018 - 2021

Pripravljenost projekta: Projekt je potrjen.

Ureditve starega mestnega jedra

Okvirna vrednost: 3.000.000 EUR

Nosilci projekta: Občina Gornja Radgona

Povzetek: V ta sklop je vključenih več investicij, ki ima vsaka zase poseben pomen. Posamezne investicije se bodo izvajale glede na finančno sposobnost občine: a) Revitalizacija Jurkovičeve ulice; b) Ureditev grajskega griča v zgodovinsko – turistično zanimivost; c) Ureditev poti in stopnišča na radgonski grad; č) Ureditev promenade gorvodno na slovenski strani; d) Ureditev bivše stavbe Carinske uprave na slovenski strani (Info center Gornja Radgona).

Viri financiranja: občinska sredstva, državna sredstva, EU skladi

Dinamika financiranja: po letu 2020 (odvisno od zmožnosti financiranja s strani občine)

Razvoj mestnega središča

Okvirna vrednost: /

Nosilci projekta: Občina Gornja Radgona

Povzetek: V ta sklop je vključenih več investicij, ki ima vsaka zase poseben pomen. Posamezne investicije se bodo izvajale glede na finančno sposobnost občine: a) Obnova pokopališča Gornja Radgona; b) Ureditev trga in spomenika NOB Gornja Radgona; c) Ureditev Partizanske ceste; č) Ureditev / selitev avtobusnega postajališča; d) Obnova objekta Šahenturm na podlagi vsebin, ki se bodo izkazale za potrebne in primerne. Iskanje investitorja za nakup stavbe, obnova objekta po zahtevah Zavoda za kulturno dediščino; določitev vsebin.

Viri financiranja: občinska sredstva, državna sredstva, EU skladi

Dinamika financiranja: 2019 -

Ureditev turistične infrastrukture

Okvirna vrednost: 300.000 EUR

Nosilci projekta: Občina Gornja Radgona, zasebni investitorji

Povzetek: a) Ureditev kolesarskih poti po občini Gornja Radgona z navezavo na sosednje občine; b) Nabava manjkajoče opreme na gradu Negova; c) Ureditev javnih sanitarij v središču mesta; č) Ureditev počivališča za avtodome

Viri financiranja: občinska sredstva, državna sredstva, EU skladi

Dinamika financiranja: 2018 – 2020

Murske kolesarske poti

Vrednost projekta: cca 250.000 EUR (vrednost ni dokončna, zaradi preprojektiranja projekta)

Nosilec projekta: Občina Gornja Radgona.

Povzetek: V okviru projekta Izgradnja Murske kolesarske poti (I. faza) je bila urejena kolesarska pot od meje z občino Apače, od koder je pot pripeljala do Gubčeve ceste in nadalje do mosta čez Muro ter naprej po Lackovi cesti nekaj sto metrov, nato pa zavila na visokovodni nasip. Tako je bila v okviru projekta asfaltirana makadamska pot od Lackove ulice do visokovodnega nasipa ter izgradnja makadamske kolesarske poti na visokovodnem nasipu. Sedaj pa je Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo dalo pobudo, da se do leta 2019 dogradijo še manjkajoči deli kolesarskih poti, ki so bili predvideni v II. fazi omenjenega projekta.

Viri financiranja: kohezijska sredstva; MGRT

Dinamika financiranja: 2018 - 2020

Pripravljenost projekta: Za projekt je že bila izdelana projektna dokumentacija, vendar ta predvideva postavitve brvi čez potok Hercegovščak pri Pomurskem sejmu in potek trase v nadaljevanju ob železniški progi, do priključka na že obstoječo kolesarsko pot ob glavni cesti G. Radgona – Radenci. Predvideno je tudi asfaltiranje trase. Ker je predlagana varianta zaradi lastništva parcel ob železniški progi neizvedljiva, je potrebno na novo določiti traso poti na območju občine Gornja Radgona.

Potrebni dokumenti za izvedbo: projektna dokumentacija (PGD, PZI), investicijska dokumentacija (DIIP, IP).

Pot med vrelci življenja

Vrednost projekta: 65.735 EUR

Nosilci projekta: Občina Gornja Radgona, Pora Gornja Radgona.

Povzetek: celovita ureditev okolice Ivanjševskega vrelca z umestitvijo tipskih elementov, krajinska ureditev in postavitve informacijske table ter oživitve poti Med vrelci življenja (informacijske table, brošure, trasiranje novih poti – kolesarske, pohodne, vris poti v karto).

Viri financiranja: LAS Prlekija v letu 2018 (9.860,33 EUR – občinski proračun, 55.875,17 EUR - LAS Prlekija)

Dinamika financiranja: 2018 - 2020

Potrebni dokumenti za izvedbo: po potrebi IDZ, PZI, investicijska dokumentacija

Obnova stavbe (starega mlina) v Lisjakovi strugi

Vrednost projekta: 100.000 EUR

Nosilci projekta: Občina Gornja Radgona, zasebni investitorji

Povzetek: Projekt je namenjen lokalnim organiziranim skupinam, društvom ipd. kot prostor za udeležanje svojih aktivnosti, druženju ipd. Sedanji objekt je namenjen rušenju, saj je kot tak nevaren. Možnosti za obnovo je več.

Viri financiranja: CLLD (LAS Prlekija), državni viri, zasebni investitorji

Dinamika financiranja: 2018 - 2023

Potrebni dokumenti za izvedbo: projektna in investicijska dokumentacija

Drugi evidentirani predlogi:

Postavitev razgledno turističnega stolpa v Aženskem Vrhu

Ureditev in postavitve brvi čez reko Ščavnico v Spodnji Ščavnici

Izgradnja objekta z nočitvenimi kapacitetami ter domačo ponudbo (zasebni investitor)

Mladinski hostel

Oživitev stare struge z obnovo pretoka reke Plitvice

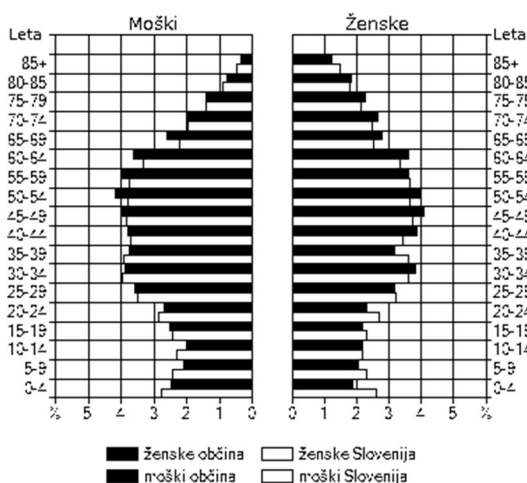
Ureditev prazgodovinskih grobnih gomil

4.4 ČLOVEŠKI VIRI

4.4.1 DEMOGRAFSKE ZNAČILNOSTI

Občina Gornja Radgona se razprostira na 74,6 km² površine in zajema 30 naselij, kjer (po podatkih SURS-a za leto 2016) živi skupno 8.471 ljudi (4.271 žensk in 4.200 moških). Gostota naseljenosti znaša 113,6 prebivalca na km², kar je bistveno več kot je povprečje v Pomurski regiji (87,1 preb./ km²) in tudi več od slovenskega povprečja (101,8 preb./ km²). 94 oseb oziroma 1,1 % vsega prebivalstva občine predstavljajo tuji državljani.

Graf 23: Prebivalstvo po spolu in starostnih skupinah v občini Gornja Radgona in Sloveniji (Vir: SURS, 2015)

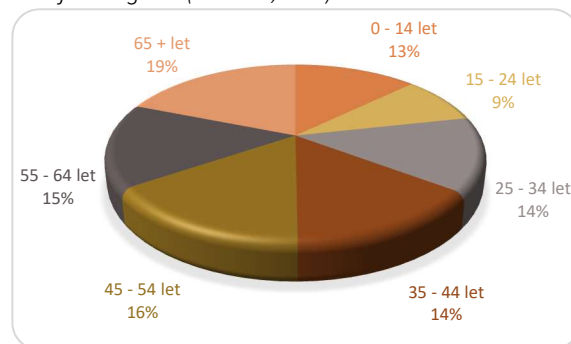

Povprečna starost prebivalstva znaša 44,3 let, pri čemer je najvišja v naselju Orehovski Vrh (47,2 let), sledijo Podgrad, Rodmošci, Norički Vrh in Gornja Radgona, kjer je povprečna starost nad 46 let. Ivanjševci ob Ščavnici so naselje s povprečno najmlajšim prebivalstvom (34,9 let). Starost ljudi v Pomurju znaša v povprečju 44,3 let, v Sloveniji je nekoliko nižja kot v občini in sicer 42,6 leti. Od leta 2010 (42,3 let) do 2015 (44 let) se je starost prebivalstva v občini v povprečju dvignila za 1,7 let.

Iz starostne strukture prebivalstva občine je razvidno, da predstavlja delež mladih (0 – 14 let) 12,8 % in delež starejših (65+ let) 19 % vsega prebivalstva, oboje je v skladju s povprečjem v Pomurju in Sloveniji.

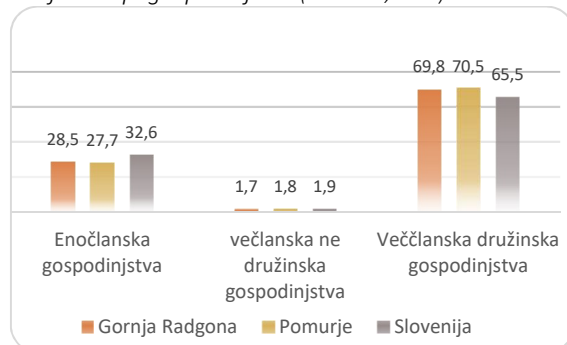
Demografski kazalniki kot so naravni prirast, selitveni prirast s tujino in selitveni prirast med občinami kažejo v občini Gornja Radgona negativni prirast, ki je v letu 2015 znašal na 1000 prebivalcev -4,4, kar je pod državnim povprečjem (+0,9). Največji vpliv na negativni prirast v občini imata naravni prirast (-26) in selitveni prirast s tujino, ki kaže, da se je v tujino izselilo 20 ljudi več, kot se jih je v občino iz tujine priselilo. Povprečno število živorojenih otrok na žensko znaša 1,62.

Graf 24: Prebivalstvo po starostnih skupinah v občini Gornja Radgona (Vir: SURS, 2015)

Občina ima 3.358 gospodinjstev, katerih povprečna velikost znaša 2,5 člana, kar je enako državnemu povprečju in so sestavljena iz enočlanskih gospodinjstev (28,5 %), veččlanskih (69,8 %) ter veččlanskih ne družinskih gospodinjstev (1,7 %).

Graf 25: Tipi gospodinjstev (Vir: SURS, 2015)

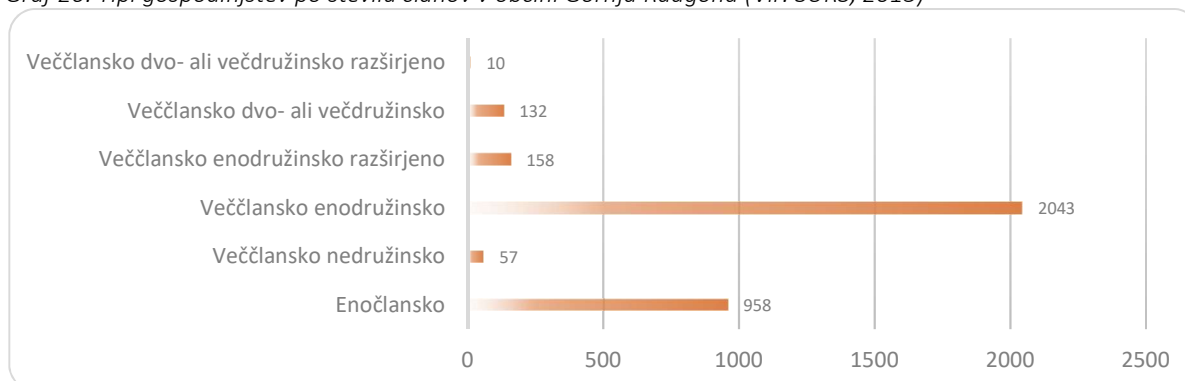

Podrobneje lahko družinska gospodinjstva razvrstimo tudi po številu članov. V občini z 28,5 %

prevladujejo enočlanske družine, z 28,2 % sledijo dvočlanske družine, tričlanske družine pred-

stavljajo 21,2 %, štiričlanske 14,6 %, petčlanskih in več je 7,5 %.

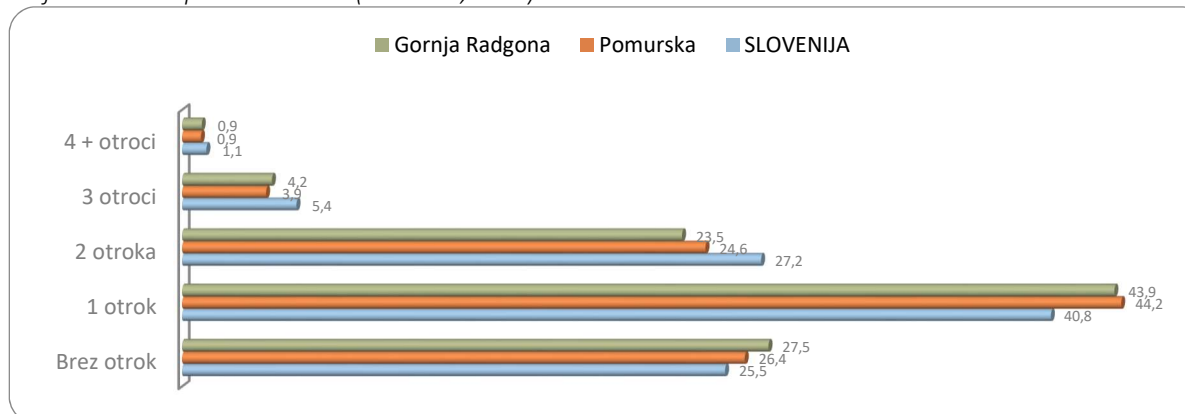
Graf 26: Tipi gospodinjstev po številu članov v občini Gornja Radgona (Vir: SURS, 2015)

Na obravnavanem območju prevladujejo družine z enim otrokom (43,9 %), kar je v povprečju Pomurja (44,1 %), v Sloveniji je ta odstotek nekoliko nižji in znaša 40,8 %. Sledijo družine z dvema otrokoma (23,5 %), katerih delež je nekoliko nižji kot v Pomurju (24,6 %) in Sloveniji (27,2 %). Družin s tremi ali več otroki je le 5,1 %, kar je prav tako za spoznanje manj kot je državno povprečje (6,5 %). Velik delež predstavljajo družine brez otrok (27,5 %). Seveda pa vse dru-

žine niso konvencionalno sestavljene iz obeh staršev in otrok, ampak je kar nekaj tudi enostarševskih družin. Tako je v občini kar 18,9 % (470) mater, ki živijo same z otroki, kar je sicer nekoliko pod povprečjem Pomurja (19,8 %) in države, kjer ta odstotek znaša 20,2 %, ter 3,9 % (96) očetov samohranilcev, kar je enako povprečju Pomurja (3,9 %) in nekoliko pod povprečjem Slovenije (4,7 %).

Graf 27: Družine po številu otrok (Vir: SURS, 2015)

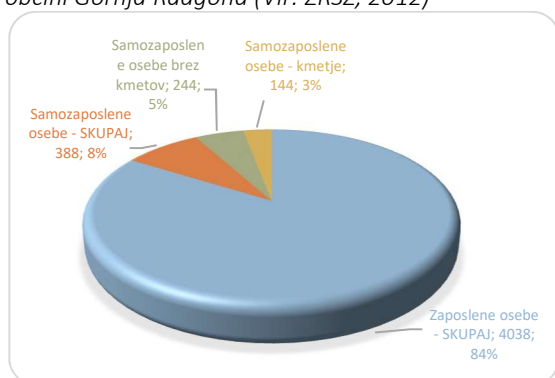
Statistični podatki nam kažejo, da prevladujejo v občini družine z enim otrokom, velik je tudi delež družin brez otrok, ki je nad povprečjem v državi in tudi regiji. Občina spodbuja dvig naravnega prirasta s tem, da namenja enkratno pomoč ob rojstvu otroka.

Leta 2009 je Občinski svet sprejel Pravilnik o enkratni denarni pomoči ob rojstvu otroka v Občini Gornja Radgona (Uradno glasilo Občine Gornja Radgona, lokalni časopis Prepih, št. 55 z dne 31.12.2009, sprememba 1.10.2015)

4.4.2 TRG DELA

Na območju občine Gornja Radgona deluje Urad za delo Gornja Radgona, ki sodi pod okrilje Območne službe Murska Sobota, le ta pa v sklop Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje (ZRSZ). Gre za eno ključnih podpornih institucij na trgu dela in je tudi edina tovrstna institucija na območju občine. Uporabniki storitev ZRSZ so brezposelne osebe, delodajalci, osebe, ki potrebujejo strokovno pomoč pri zaposlovanju in poklicni orientaciji, strokovne institucije in izvajalci programov zaposlovanja, socialni partnerji ter javnost.

Graf 28: Struktura delovno aktivnega prebivalstva v občini Gornja Radgona (Vir: ZRSZ, 2012)

Na obravnavanem območju je bilo v marcu 2016 skupaj 4.426 delovno aktivnih prebivalcev in 2.908 delovno aktivnih prebivalcev po prebi-

vališču Gornja Radgona in predstavljajo 7,47 % delovno aktivnega prebivalstva Pomurja ter 0,36 % delovno aktivnega prebivalstva Slovenije. Vseh prebivalcev, ki živijo v občini in hkrati delajo v občini je 1.592 (leto 2015).

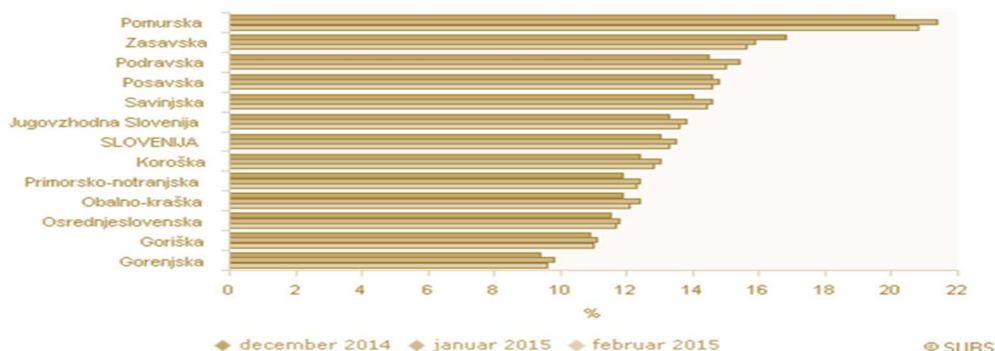
Zadnji razpoložljivi podatki Statističnega urada RS, glede strukture delovno aktivnega prebivalstva v občini Gornja Radgona kažejo, da je največji delež delovno aktivnega prebivalstva zaposlen pri drugih delodajalcih t. j. 89 %, od tega pri pravnih osebah 91 % in pri fizičnih osebah 9 %.

Samozaposlene osebe predstavljajo 9,6 % delovno aktivnega prebivalstva v občini. Sem prištevamo kmete, samostojne podjetnike posameznike in osebe, ki opravljajo poklicno dejavnost.

Povprečna mesečna bruto plača na zaposleno osebo je v občini leta 2015 znašala 1.418,12 evrov in je bila za približno 10 % nižja od letnega povprečja mesečne bruto plače v Sloveniji (1.555,89 evrov).

Povprečna mesečna neto plača na zaposleno osebo je v občini leta 2015 znašala 937,70 evrov, za celotno Slovenijo pa 1.013,23 evrov. Tako je nižja za 8,5 % od slovenske povprečne neto plače za leto 2015.

Graf 29: Stopnja registriranosti brezposelnosti po regijah (Vir: Statistični urad RS, februar 2015)

Iz grafa je razvidno, da se občina Gornja Radgona v sklopu Pomurske regije uvršča v sam vrh po stopnji registrirane brezposelnosti v mesecih december 2014, januar 2015 in februar 2015.

Gre za podatke, ki zajemajo stopnjo registrirane brezposelnosti kot celote.

Od celotnega števila brezposelnih je po podatkih Zavoda RS za zaposlovanje, Urada za delo Gornja Radgona v letnem povprečju okrog **275**

dolgotrajnih brezposelnih oseb. Med dolgotrajno brezposelne osebe se štejejo osebe, ki so

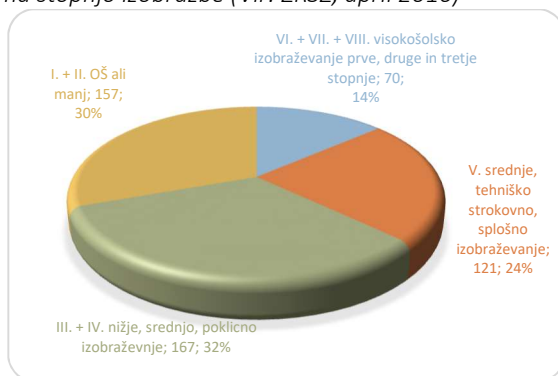
brezposelne več kot eno leto.

Preglednica 16: Stopnja registrirane brezposelnosti v februarju 2016 (Vir: Statistični urad RS, februar 2016)

Gornja Radgona		Delovno aktivno prebivalstvo po prebivališču - SKUPAJ	Registrirane brezposelne osebe	Stopnja registrirane brezposelnosti
Gornja	SKUPAJ	2872	600	17,3
Radgona	Moški	1561	290	15,7
	Ženske	1311	310	19,1

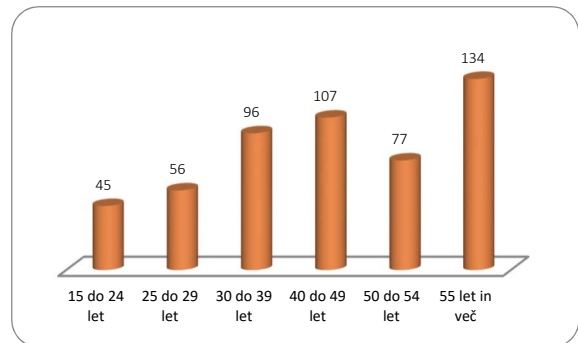
Zgornja preglednica prikazuje stopnjo registrirane brezposelnosti za občino Gornja Radgona po spolu. Po podatkih iz leta 2016 je bilo v občini Gornja Radgona 600 brezposelnih oseb, od tega 51,67 % žensk in 48,33 % moških. V primerjavi s februarjem 2010 je stopnja brezposelnosti narasla za 1,5 %.

Graf 30: Brezposelni v občini Gornja Radgona glede na stopnjo izobrazbe (Vir: ZRSZ, april 2016)

Najvišji odstotek brezposelnih v občini predstavljajo brezposelni s III. in IV. stopnjo izobrazbe, to je okoli 167 oseb. Na drugem mestu so osebe s končano osnovno šolo ali manj, to je 157 oseb. Sledijo brezposelne osebe s V. stopnjo izobrazbe – srednje tehniško, strokovno, splošno izobrazbo, to je 121. Oseb z dokončanim visokošolskim izobraževanjem, ki nimajo zaposlitve, prve, druge in tretje stopnje je 70.

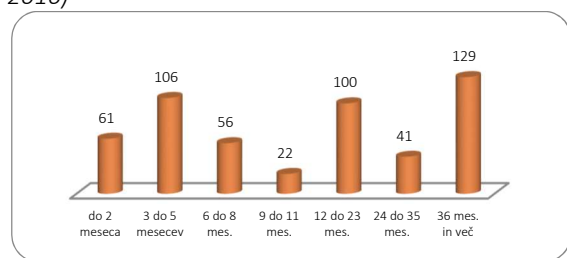
Graf 31: Struktura brezposelnih po starosti v občini Gornja Radgona (Vir: ZRSZ, april 2016)

Iz starostne strukture brezposelnih v občini je razvidno, da največji delež (134 oseb) predstavlja skupina starih med 55 let in več, sledijo brezposelni starosti 40 do 49 let. Mladih brezposelnih, starih od 15 do 24 let, je 45.

Na obravnavanem območju je glede na trajanje brezposelnosti največ oseb, ki so na ZRSZ prijavljeni 36 mesecev in več, sledijo osebe, ki so brezposelne od tri do pet mesecev.

Graf 32: Struktura brezposelnih po trajanju brezposelnosti v občini Gornja Radgona (Vir: ZRSZ, april 2016)

Na območju Urada za delo Gornja Radgona sodijo med **deficitarne poklice s IV. stopnjo izobrazbe** naslednji poklici:

kovinar, strugar, varilec, krovec, klepar, zidar, mizar, vodovodar, monterji različnih strok (elektro, vodovod...), šofer ter kuhar in natakar.

Med **deficitarne poklice z visokošolsko izobrazbo** spadajo:

zdravniki, farmacevti, računovodje, projektni menedžerji, socialni delavci, delovodje gradbišč, zobozdravstveni asistenti, fizioterapevti.

Določenim skupinam brezposelnih oseb so na voljo različni programi aktivne politike zaposlovanja, v sklop katerih sodi tudi program javnih del. V občini Gornja Radgona je bilo januarja

2015 na novo vključenih v javna dela 66 oseb. Občina Gornja Radgona ima sprejet Pravilnik o dodeljevanju kadrovske-občinskih štipendij v občini Gornja Radgona (Uradno glasilo Občine Gornja Radgona, lokalni časopis Prepih, št. 13 z dne 15.09.2005)

4.4.3 SOCIALNO PODJETNIŠTVO

Socialno podjetništvo v Sloveniji opredeljuje **Zakon o socialnem podjetništvu** (Uradni list RS, št. 20/11 in 90/14 – ZDU-11) in **Pravilnik o spremljanju poslovanja socialnih podjetij** (Uradni list RS, št. 35/2013). Na podlagi navedenega zakona je Vlada Republike Slovenije 25. 7. 2013 sprejela **Strategijo razvoja socialnega podjetništva za obdobje 2013 – 2017**, ki zagotavlja načrtovan razvoj socialnega podjetništva v Republiki Sloveniji za obdobje štirih let. Dejavnosti socialnega podjetništva določata **Uredba o določitvi dejavnosti socialnega podjetništva** in **Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o določitvi dejavnosti socialnega podjetništva**.

Vlada RS je 22. 9. 2011 ustanovila **Svet za socialno podjetništvo**, ki je pristojen za oblikovanje politike razvoja socialnega podjetništva v Republiki Sloveniji, in sicer v sodelovanju z ministri, vladnimi službami, občinami, socialnimi partnerji in organizacijami civilne družbe.¹⁷

Na podlagi določb Zakona o socialnem podjetništvu vodi Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti **evidenco socialnih podjetij**.

Osnovni namen te oblike podjetništva je opravljanje tržne dejavnosti po posebnih načelih socialnega podjetništva: enakopravnost članstva, sodelovanje deležnikov pri upravljanju, premoženje, dobiček in presežek prihodkov nad odhodki se uporablja za namen socialnega podjetništva in druge neprofitne namene. Delitev dobička ali presežkov prihodkov ni dopustna oziroma je omejena.

¹⁷ Vir: *Strategija razvoja socialnega podjetništva za obdobje 2013 – 2017*

Trenutno se invalidne osebe iz območja občine Gornja Radgona usposablajo na murskosobotskem območju, kjer delujejo izvajalci zaposlitvene rehabilitacije, zaposlitveni centri in invalidska podjetja. Z vzpostavitvijo primernih delovnih mest za usposabljanje, bi se lahko v občini Gornja Radgona izvajalo usposabljanje v času zaposlitvene rehabilitacije.

Za delovanje socialnega podjetja je ključno povezovanje z lokalno skupnostjo in podpora le-te. Da bi izboljšala trenutno stanje, se je Občina Gornja Radgona odločila pristopiti k reševanju problematike brezposelnih v občini z vzpostavitvijo **podpornega okolja za razvoj te dejavnosti**.

Kot opredeljuje 31. člen Zakona o socialnem podjetništvu (Uradni list RS, št. 20/2011), lahko Občina skladno z določbami omenjenega zakona, ki ureja spodbujanje skladnega regionalnega razvoja, načrtuje, financira in izvaja politike razvoja socialnega podjetništva na območju občine oziroma na ravni razvojne regije. Občina na podlagi ukrepov pomoči, znotraj Pravilnika o dodeljevanju pomoči za pospeševanje razvoja malega gospodarstva v Občini Gornja Radgona, spodbuja razvoj socialnega podjetništva.

V občini Gornja Radgona sta v letu 2016 pričeli delovati dve socialni podjetji, in sicer na področju socialnih storitev in na področju kulturnega turizma.

Viri financiranja za področje socialnega podjetništva:

- *Zakon o razvojni podpori Pomurski regiji,*
- *CLLD,*
- *ugodnejši krediti, garancije in subvencije iz proračunskih virov,*

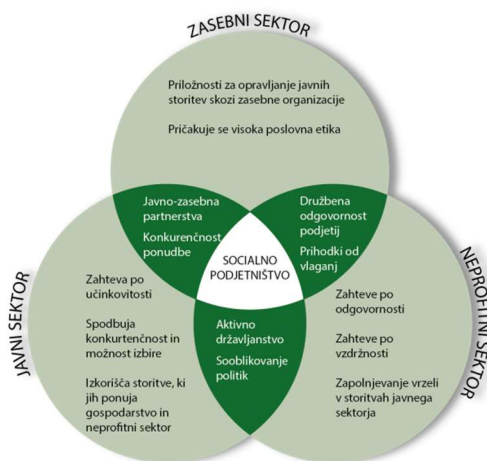
- Skladi za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva in evropskih virov za socialna podjetja.

Pri razvoju socialnega podjetništva so zlasti v svetu v zadnjih letih uporabili vrsto inovativnih oz. alternativnih virov in načinov financiranja. Tudi ti so lahko pomembni za zagon oz. delovanje socialnega podjetja, zlasti v primerih, ko so

klasični viri nezadostni ali niso na voljo.

Med naštete vire financiranja sodijo:

- javna sredstva (država, lokalne skupnosti),
- sredstva Evropske unije: ESRR, ESS, CLLD,
- drugi financerji (različne tuje zasebne fundacije, veleposlaništva itd.),
- posojila so mogoča pri SID banki.

Slika 9: Socialno podjetništvo (Vir: www.socialni-inovatorji.si)

Glede na analizo potreb in potencialov lahko izpostavimo naslednje ključne probleme za področje socialnega podjetništva:

- slabi pogoji za odpiranje novih delovnih mest, predvsem v malih in srednje velikih podjetjih,
- pomanjkanje socialno podjetniške miselnosti in inovativnosti,
- pomanjkanje finančnih sredstev za zagon socialnih podjetij,
- pomanjkanje ustrezno izobražene delovne sile,
- nevračanje izobraženega kadra na območje občine, med drugim tudi zaradi nižjih osebnih dohodkov.

Prav tako pa se bo moralo tesneje povezati in okrepiti podporno okolje za pomoč socialnim podjetjem pri pridobivanju finančnih sredstev, pri premagovanju birokratskih ovir ter pri promoviranju.

Panoge, od katerih pričakujemo, da bodo pokrile velik del povpraševanja in potreb za izzive sodobnega sveta na področju varovanja okolja, demografskih sprememb in globalizacije predstavljajo velik potencial za razmah socialnega podjetništva tudi v Sloveniji.

4.4.4 NEVLADNE ORGANIZACIJE

Stanje nevladnega sektorja v občini Gornja Radgona

Nevladne organizacije (NVO), med katere prištevamo društva, zasebne zavode in ustanove, so pomemben steber civilne družbe, omogočajo socialno vključevanje, uresničevanje idej in potreb, so prostor medgeneracijskega sodelovanja

in vseživljenjskega učenja. Dvigajo kakovost življenja v lokalnih okoljih in združujejo ljudi. V zadnjih letih beležimo razcvet nevladnega sektorja, predvsem v številu nevladnih organizacij in vsebin, ki jih te pokrivajo. V Sloveniji združujejo čez milijon ljudi, največ na področju športa, kulture in gasilstva.

Kljub težavam je razvoj nevladnih organizacij v Pomurju v vzponu. Kot tak prispeva h kakovosti življenja v lokalnih okoljih, deluje na najrazličnejših vsebinskih področjih (izobraževanje, sociala, kultura, šport, humanitarno delo, znanost, itd.), je pomemben del razvoja in vitalno prispeva k uveljavljanju interesov prebivalcev. Nekatere nevladne organizacije pomembno prispevajo pri uveljavljanju regije in lokalnega okolja v mednarodnem prostoru.

V Pomurju so nevladne organizacije, kot pomemben razvojni potencial regije, dobile svoje predstavnike (5) v Razvojnem svetu Pomurske regije. Prav tako je za Pomurje pripravljena **Strategija razvoja nevladnih organizacij 2014-2020**, ki jo je pripravila Lokalna razvojna fundacija za Pomurje v okviru projekta Regionalno stičišče nevladnih organizacij Pomurja. Strategija zasleduje strateške cilje in usmeritve identificiranih treh razvojnih prioriteta, in sicer: trajnostni razvoj NVO, razvoj podpornega okolja NVO ter spodbujanje socialnega podjetništva in socialne vključenosti.

Strategija razvoja nevladnih organizacij Pomurja 2014-2020 tako predvideva tri razvojne prioritete nevladnega sektorja v Pomurju:

Prioriteta 1: Trajnostni razvoj NVO v Pomurju

Ukrepi:

1. Povečati usposobljenost človeških virov
2. Spodbujanje zaposlovanja v NVO
3. Spodbujanja prostovoljstva v NVO
4. Spodbujanje razvoja novih storitev in programov NVO
5. Spodbujanje sodelovanja z javnim sektorjem in gospodarstvom

Prioriteta 2: Razvoj podpornega okolja za NVO

Ukrepi:

1. Zagotavljanje servisne podpore nevladnim organizacijam
2. Spodbujanje zagovorništv in civilnega dialoga med NVO
3. Krepitev vloge mreže NVO v okolju

Prioriteta 3: Razvoj podpornega okolja za NVO

Ukrepi:

1. Spodbujanje razvoja socialnih podjetij
2. Spodbujanje socialne vključenosti

Glede na podatke AJ PES-a (januar 2017) deluje v Pomurju **1886 nevladnih organizacij** (okoli 7,5% vseh slovenskih nevladnih organizacij), **od tega 122 v občini Gornja Radgona**.

V občini Gornja Radgona tako deluje 6,5% pomurskih nevladnih organizacij. V veliki večini gre za društva (117), mnogo manj je zavodov (5), pri čemer v občini ne deluje nobena ustanova. V primerjavi z letom 2014 se je število društev v Občini Gornja Radgona povečalo za sedem (7), število zavodov pa se je zmanjšalo za enega (1). Največ društev deluje na področju športa in rekreacije (38), sledijo društva za pomoč ljudem (19) ter kulturna in umetniška društva (19), stanovska društva (11), društva za razvoj kraja (10), znanstvenoraziskovalna, izobraževalna, strokovna in poklicna društva (8) ter društva za varstvo okolja, gojitev in vzrejo živali in rastlin (8), društva za duhovno življenje (1) in ostala društva (8). Od petih zavodov, ki imajo sedež v občini Gornja Radgona, delujejo trije (3) na področju zdravstvenega in socialnega varstva in dva (2) na področju izobraževanja.

Glede na podatke AJ PES-a je bilo v letu 2014 v društvih, ki delujejo v Občini Gornja Radgona 19 zaposlenih, pri čemer je zaposlovalo devet (9) društev, kar pomeni, da je v občini zaposlovalo 7,4% društev. Če podatke primerjamo z letom 2011 ugotovimo, da se je število zaposlenih v društvih povečalo za osem (8) zaposlenih (v letu 2011 je bilo v društvih 11 zaposlenih) in da se je hkrati povečal tudi odstotek društev v občini, ki so imele enega ali več zaposlenih (v letu 2011 je bilo takih društev 5,4%).

Število zaposlenih v društvih, ki delujejo v občini Gornja Radgona, dosega zgolj 0,41% celotnega delovno aktivnega prebivalstva v občini. Ta podatek zgovorno pričča o stopnji razvitosti nevladnih organizacij v občini, še posebej ob dejstvu, da je delež zaposlenih v nevladnih organizacijah v EU državah okoli 8%. Večina nevladnih organizacij v občini nima zaposlenih in torej njihovo delovanje bazira izključno na prostovoljskem delu.

Po podatkih AJ PES-a je v letu 2014 kar 98 društev iz občine Gornja Radgona ustvarilo prihodke. Od teh je bilo največ društev s prihodki od 1 EUR do 5.000 EUR (51). Dvanajst (12) društev ni

imelo prihodka, društev, ki so imele nad 50.001 EUR prihodkov le šest (6), od tega štiri (4) društva nad 100.001 EUR prihodkov.

Nevladne organizacije v Pomurju v povprečju ustvarijo nekaj čez 15.964 EUR prihodkov, kar je bistveno manj od slovenskega povprečja (44%). Večina društev v občini Gornja Radgona razpolaga s prihodki do 10.000 EUR (čez 70%), kar kaže na njihov slab finančni položaj. Eden izmed

najpomembnejših finančnih virov predstavlja njihova vključenost in sodelovanje v programu LEADER (LAS Prlekija). Med najpomembnejše vire financiranja na področju delovanja NVO v občini tako štejemo občinska sredstva in CLLD ter donacije in sponzorska sredstva.¹⁸

¹⁸ Vir: Lokalna razvojna fundacija za Pomurje

4.4.5 IZOBRAŽEVANJE IN IZOBRAZBENA STRUKTURA

Predšolska vzgoja in osnovnošolsko izobraževanje

Na obravnavanem območju deluje **Vrtec Manka Golarja Gornja Radgona**, ki ima štiri enote in sicer dve (2) v Gornji Radgoni ter po eno (1) v Črešnjevcih in Negovi. V vse enote vrtca je bilo v šolskem letu 2015/2016 skupaj vključenih 337 otrok, 186 dečkov in 151 deklic. Od vseh otrok v občini, ki so bili stari od 1 – 5 let, jih je bilo leta 2015 v vrtec vključenih 78,7 %. Otroci so razporejeni v oddelke po starosti. V oddelku prvega starostnega obdobja so otroci od 1. do 3. leta starosti (62,2 %), v oddelkih drugega starostnega obdobja pa otroci od 3. leta starosti do vstopa v šolo (88,1 %). Delež otrok, vključenih v vrtece na ravni države je nekoliko nižji in znaša 77,7 %.

V občini delujeta dve (2) osnovni šoli, in sicer **Osnovna šola Gornja Radgona** in **Osnovna šola dr. Antona Trstenjaka Negova**. V šolskem letu 2015/2016 je omenjeni šoli obiskovalo 611 otrok (510 otrok v Gornji Radgoni, 101 otrok v Negovi), kar je v primerjavi s šolskim letom 2004/2005, ko je šoli obiskovalo 786 osnovnošolskih otrok, za kar 175 otrok oziroma 22 % manj, kar je precejšen upad.

Od leta 1998 je na območju občine deloval tudi Javni vzgojno-izobraževalni zavod Osnovna šola dr. Janka Šlebingerja Gornja Radgona, ki je izvajal javno veljavni vzgojno-izobraževalni program osnovnošolskega izobraževanja prilagojen potrebam otrok in mladostnikom z motnjami v telesnem in duševnem razvoju. S 1. 9. 2009 se je zavod preoblikoval v **Podružnično šolo dr. Janka Šlebingerja** in tako prešel iz samostojne

šole v okrilje matične Osnovne šole Gornja Radgona. Šola vključuje učence štirih občin: Občine Apače, Občine Sveti Jurij ob Ščavnici, Občine Radenci in Občine Gornja Radgona in jo je v šolskem letu 2015/2016 obiskovalo 20 otrok.

Druge ponudbe izobraževanja

Že leta 1960 je bila na obravnavanem območju ustanovljena Delavska univerza Gornja Radgona, a je njeno delovanje dokumentirano že z letom 1945, ko je izvajala razna predavanja in tečaje, predvsem na podeželju. Leta 1999 je bil ustanovljen javni zavod Ljudska univerza Gornja Radgona, ki je z letom 2013 postal enota novo ustanovljenega **Javnega zavoda Knjižnica Gornja Radgona** in ponuja najrazličnejša izobraževanja. Ustanoviteljice zavoda so Občine Apače, Gornja Radgona, Radenci in Sveti Jurij ob Ščavnici.

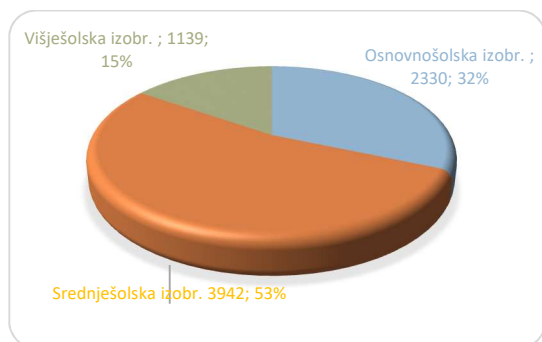
Na območju občine delujeta tudi dve (2) glasbeni šoli: **Glasbena šola Gornja Radgona** in **Zasebna glasbena šola Maestro**. Prvo je v šolskem letu 2015/2016 obiskovalo 341 otrok na dveh smereh – glasba in ples. Zasebno glasbeno šolo je navedenega leta obiskovalo 90 otrok. Glasbeno dejavnost v občini dopolnjuje tudi osem tovrstnih kulturnih društev.

Izobrazbena struktura

Izobrazbena struktura v občini zajema vse občane starejše od 15 let. Skupaj jih je 7411. Kar 53 % prebivalcev občine ima zaključeno srednješolsko izobrazbo, kar je enako državnemu povprečju. 15 % občanov ima višješolsko ali visokošolsko izobrazbo (državna raven 21 %).

Kar 32 % občanov ima osnovnošolsko izobrazbo ali manj (državno povprečje 26 %). Glede na analize podatkov lahko opozorimo, da je izobrazbena struktura na območju občine še zmeraj dokaj nizka. Vzrok je verjetno v ruralnem okolju, kjer prevladuje kmetijstvo in kjer je izobrazbena struktura skorajda pregovorno nizka.

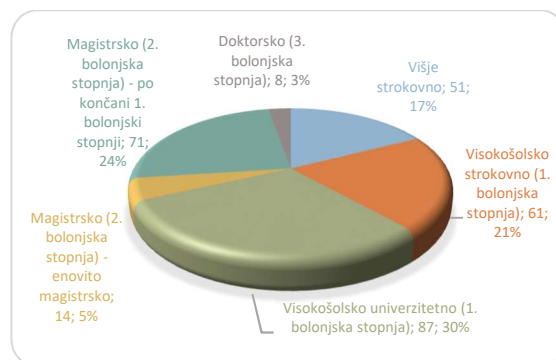
Graf 33: Prebivalstvo, staro 15 let ali več, po izobrazbi v občini Gornja Radgona (Vir: SURS, 2015)

Na območju občine Gornja Radgona ni visokošolskega zavoda in srednje šole, zaradi tega so se dijaki in študentje primorani v kraj izobraževanja voziti ali tam stanovati, kar finančno vpliva na družinski proračun, ki je v nemalo primerih že tako ali tako preobremenjen.

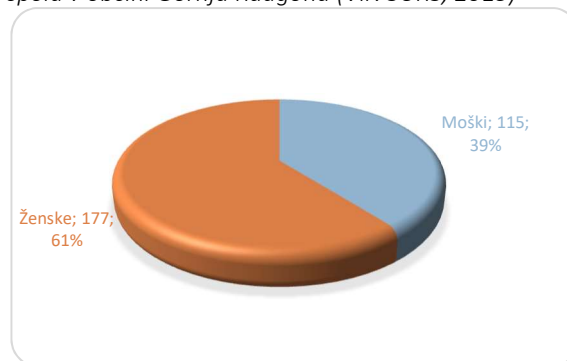
Leta 2010 je bilo na območju občine 389 študentov, leta 2015 se je število študentov znižalo na 292 oseb, kar je za 25 % manj kot pred petimi leti. Ob upadu števila študentov se občina srečuje še z begom možganov. Veliko študentov se namreč po končanem študiju ne vrne v domači kraj, ker tukaj ne vidijo možnosti za zaposlitev.

Graf 34: Študentje terciarnega izobraževanja po načinu študija v občini (Vir: SURS, 2015)

V teh letih se je spremenilo tudi razmerje med rednimi in izrednimi študenti. Leta 2007 je znašalo 74 % za redni in 26 % za izredni študij, leta 2015 je bilo to razmerje 82 % za redni in 18 % za izredni študij.

Graf 35: Študentje terciarnega izobraževanja po spolu v občini Gornja Radgona (Vir: SURS, 2015)

Razmerje med spoloma govori v prid ženskem spolu, saj je med študenti 21,24 % več žensk kot moških. Od skupno 192 študentov je 177 študentk in 115 študentov.

4.4.6 ZDRAVSTVO

Primarno zdravstveno varstvo v občini zagotavlja **Zdravstveni dom Gornja Radgona**, ki deluje na območju celotne upravne enote Gornja Radgona. Osnovna zdravstvena dejavnost na primarni ravni obsega predvsem preprečevanje bolezni in poškodb, odkrivanje bolezni, diagnostiko in zdravljenje na ambulantni in dispanzerski ravni ter nujno medicinsko pomoč z reševalnimi prevozi. Vse resnejše zdravstvene težave so obravnavane v Splošni bolnišnici Murska Sobota, ki se nahaja v Rakičanu.

Zdravstveni dom ima tudi zunanjo ambulanto splošne medicine v Domu starejših občanov Gornja Radgona. Poleg navedenega zdravstvenega doma se z zobozdravstvom na območju občine ukvarja tudi en (1) koncesionar. V Gornji Radgoni delujeta **Lekarna Gornja Radgona**, ki je enota javnega lekarniškega zavoda Pomurskih lekarn ter **Lekarna Špringer**, ki je koncesionar.

4.4.7 SOCIALA

V Gornji Radgoni ima sedež **Center za socialno delo Gornja Radgona**, ki pokriva celotno območje upravne enote Gornja Radgona in sicer občine Apače, Gornja Radgona, Radenci in Sveti Jurij ob Ščavnici. Temeljni cilj njegovega delovanja je zagotoviti strokovno pomoč in nujne materialne vire za dostojno življenje ter omogočanje ohranitve človeškega dostojanstva posamezniku in njegovi družini v primerih, ko osnovne socialne varnosti ne morejo udeležiti sami.

Center je v mesecu maju 2016 prejemnikom redne in izredne denarne socialne pomoči iz območja celotne UE Gornja Radgona namenil 235.036,76 evrov. Vlagateljev za redno denarno socialno pomoč je bilo navedenega meseca 709, za izredno je bilo 105 vlagateljev. Za ljudi s posebnimi potrebami deluje **Varstveno delovni center Murska Sobota enota Gornja Radgona**. V letu 2016 je bilo v dnevno varstvo vključenih 40 uporabnikov. Zaposlenih je 6 oseb.

Starejšim osebam je od leta 2008 dalje na voljo **Dom starejših občanov Gornja Radgona**, katerega kapaciteta je 150 ljudi. V letu 2016 je v zavodu redno zaposlenih 69 oseb.

Na območju občine delujejo na področju socialnega varstva različna humanitarna društva kot so *Rdeči križ*, *Karitas*, *Medobčinsko društvo invalidov*, *Društvo diabetikov* in druga.

V občini primanjkuje programov, s katerimi bi intenzivneje vplivali na osebnostno rast prebivalstva ter programov za pomoč mladim družinam, programi za večjo vključenost invalidnih oseb in izvajanje pomoči žrtvam nasilja (varne hiše), programi dnevnega varstva otrok, predvsem v času počitnic, aktivnosti medgeneracijskega druženja, izven institucionalne socialne storitve, ipd..

Nekaj teh aktivnosti uspešno izvaja Zavod Vitica, socialno podjetje, ki s svojim programom pomembno dviga kvaliteto življenja na različnih ciljnih skupinah našem območju.

Občina Gornja Radgona namenja sredstva preko *Javnega razpisa za zbiranje programov za sofinanciranje izvajalcev na področju socialnega in zdravstvenega varstva* v občini Gornja Radgona (cca 40.000 EUR do leta 2020) in *Javnega razpisa za sofinanciranje projektov in stroškov delovanja posebnih skupin (upokojska društva, veteranska društva in druga programska sorodna društva)* v občini Gornja Radgona (cca 40.000 EUR do leta 2020).

Prav tako občina namenja sredstva za razvoj mladinskih programov preko *Javnega razpisa za sofinanciranje mladinskih programov in projektov* v Občini Gornja Radgona (cca 16.000 EUR do leta 2020).

4.4.8 ŠPORT

Na kakovost življenja prebivalstva vplivajo različni športni programi, ki se jih prebivalci udeležujejo v svojem prostem času ali profesionalno, za kar morajo imeti zagotovljeno tudi primerno športno infrastrukturo. Gibanje in fizična aktivnost spadata med osnovne človekove potrebe in pomembno vplivata na splošno zdravstveno stanje prebivalstva, zaradi česar je spodbujanje razvoja različnih športnih panog predvsem na rekreativnem nivoju izrednega pomena.

Zaradi navedenega se je Občina Gornja Radgona odločila, da bo podpirala tudi projekte, ki bodo omogočali:

- rast športne kulture in ozaveščenosti o pomenu aktivnega preživljanja prostega časa,
- povečanje števila športno in gibalno aktivnih prebivalcev vseh generacij,
- izboljšanje športno rekreativnih programov za različne ciljne skupine,
- razvijanje športno zdravstveno-preventivnih programov in športne programe za krepitev zdravja,
- izdelavo mreže športnih objektov in površin, namenjenih športno-rekreativni dejavnosti,

- zmanjšanje depopulacije območja tudi s sodobnimi rešitvami športnih objektov in površin,
- povečanje možnosti za zaposlitev,
- povečanje kakovosti življenja posameznika in skupnosti.

V proračunu Občina zagotavlja finančna sredstva v podporo izvajanju športnih programov za različne ciljne skupine prebivalstva in za vzdrževanje športne infrastrukture.

V občini Gornja Radgona je na voljo skupno **22.719 m² športnih površin**, od tega je **8 % pokritih površin** (telovadnici v OŠ), kar je bistveno premalo in bo v prihodnje potrebno razmisliti o novih kapacitetah. **92 % vseh športnih površin predstavljajo nepokrite športne površine.** Največji nepokrit športni kompleks predstavlja **Turistično športni center Trate (TŠC Trate)**, ki obsega kar 9,6 ha površin in je eden največjih tovrstnih športnih kompleksov v lasti lokalne skupnosti v državi. Občina Gornja Radgona, s pomočjo Fundacije za šport, navedeni kompleks postopno obnavlja že več let, od leta 2005 naprej. V letu 2014 je izvedla večjo investicijo v izgradnjo pokritega večnamenskega športnega objekta s slačilnicami - *Stadion Gornja Radgona*. TŠC Trate zajema igrišča za odbojko na umetni travi, za odbojko na mivki, košarko, dve igrišči za veliki nogomet na naravni travi, igrišče za mali nogomet na umetni travi, dve igrišči za mali nogomet na naravni travi, skate park, šest teniških igrišč

na pesku, 1000 metrska tekaška steza, ki je pred leti služila speedwayu, igrala za otroke in propadajoči objekt s slačilnicami ter tuši. Za razvoj športa je zelo pomembno aktivno društveno športno delovanje, ki je na obravnavanem območju zelo močno. Za popularizacijo in razvoj športnih panog v lokalnem okolju skrbi 29 športnih društev in vse tri vzgojno izobraževalne institucije v občini.

Glede na trenutno stanje na področju športa bi bilo treba v naslednjih letih zagotoviti še več pokritih športnih površin, saj so kapacitete letih premajhne, kar se kaže v njihovi neprestani zasedenosti in vnaprejšnjem rezerviranju terminov.

Občinski svet Občine Gornja Radgona na podlagi 7. člena Zakona o športu (Uradni list RS, št. 22/98, 15/03), Nacionalnega programa športa v Republiki Sloveniji (Uradni list RS št. 24/00 in 31/00) in 18. člena Statuta Občine Gornja Radgona (Uradno glasilo Občine Gornja Radgona, št. 1/2015 z dne 15.10.2015) vsako leto sprejme **Letni program športa**. Sprejeti Letni program športa je podlaga za objavo Javnega razpisa za izbor izvajalcev in sofinanciranje vsebin ter razvojnih in strokovnih nalog letnega programa športa v občini Gornja Radgona, ki se objavlja na podlagi 10. člena Zakona o športu (Uradni list RS, št. 22/98, 97/01-ZSDP, 27/02 – odločba US, 110/02 – ZGO-1 in 15/03-ZOPA) in 6. člena Pravilnika o merilih za sofinanciranje letnih programov športa v Občini Gornja Radgona (Uradno glasilo Občine Gornja Radgona, lokalni časopis Preprih št. 15 z dne 31. 12. 2005 in št. 32 z dne 1. 6. 2007).

4.4.9 KULTURA

Na državni ravni je bil leta 2014 sprejet obsežen dokument **Nacionalni program na področju kulture v RS za obdobje 2014 - 2017**, ki opredeljuje cilje in prioritete na številnih področjih: knjiga, film, AV in uprizoritvene umetnosti, glasbena, likovna, intermedijska umetnost, knjižnična in arhivska dejavnost, mediji, ljubiteljska kulturna dejavnost, arhitektura, kulturna dediščina. Sorazmerno veliko pozornosti v dokumentu je namenjene tudi trgu dela v kulturi - izvajalcem

in kulturnim dejavnostim ter ustvarjalcem, tako samozaposlenim, javnim zavodom, zasebnikom oz. zasebnemu sektorju in nevladnim organizacijam.

V decembru 2013 je začela veljati novela **Zakona o uresničevanju javnega interesa v kulturi (ZUJIK)**, ki v spremenjenem 14. členu uvaja Lokalne kulturne programe kot obvezno sestavino razvojnih planov v lokalnih skupnostih. Spreje-

manje takšnih dokumentov za daljše obdobje naj bi izvajalcem kulturnih programov in projektov zagotovilo trajnejše programsko delovanje in stabilnejše sofinanciranje.

Zaradi navedenega je tudi Občina Gornja Radgona pristopila k izdelavi **Lokalnega programa za kulturo občine Gornja Radgona**, ki je bil sprejet na 18. redni seji Občinskega sveta Občine Gornja Radgona, 11. 5. 2017. Lokalni program za kulturo občine Gornja Radgona izhaja iz obstoječega stanja kulture v občini Gornja Radgona. Njegov namen je spoznati in nadalje težiti k pravem ravnovesju med ohranjanjem kulture in njenim razvojem ter za navedeno zagotoviti ustrezne pogoje.

V Lokalnem programu za kulturo občine Gornja Radgona je opredeljen javni interes na področju kulture v občini, izpostavljena je problematika, opisano financiranje in predstavljena vizija. Na podlagi tega so postavljene prioritete naloge, določeni ukrepi ter kazalniki za njihovo uresniči-

tev. Znotraj ukrepov so umeščeni evidentirani projekti.

Občina podpira ljubiteljsko kulturno dejavnost s financiranjem programov, sofinanciranjem tradicionalnih prireditev ter prirejanjem tradicionalnih dogodkov, s čimer pripomore k negovanju tradicije, običajev in jezika.

Ob tradicionalnih dogodkih izvaja občina in njeni javni zavodi že vpeljane in nove programe ter dogodke, namenjene občanom. Prav tako občina skrbi za promocijo kulture in umetnosti s spodbujanjem kulture in kulturne vzgoje v vrtcih in osnovnih šolah ter s sodelovanjem na pri mednarodnih kulturnih projektih. Občina Gornja Radgona zagotavlja sredstva za razvoj in podporo kulturnim programom in projektom - *Javni razpis za sofinanciranje programov in projektov na področju kulturne dejavnosti v občini Gornja Radgona*.

4.4.10 MLADI

Občina Gornja Radgona se ponaša s certifikatom **Mladim prijazna občina za obdobje 2015 - 2019**, ki ga podeljuje Inštitut za mladinsko politiko v sodelovanju s Skupnostjo občin Slovenije pod častnim pokroviteljstvom predsednika Republike Slovenije, Boruta Pahorja.

Z aktivacijo lokalne mladine se je v Občini Gornja Radgona ustanovil **Mladinski svet Gornja Radgona**, ki združuje mladinska društva.

Občina Gornja Radgona ima sprejet Odlok o mladini v Občini Gornja Radgona ter Pravilnik o sofinanciranju mladinskih programov in projektov v Občini Gornja Radgona.

Občina zagotavlja prostore za mlade, proračunska sredstva je namenila za ureditev prostorov za delovanje Mladinskega centra Gornja Radgona ter ostale infrastrukture za delovanje mladinskih / študentskih društev.

Občina Gornja Radgona financira programe, ki se izvajajo v Mladinskem centru Gornja Radgona.

Občina namenja sredstva za izvajanje mladinskih programov in projektov preko Javnega razpisa za sofinanciranje mladinskih programov in projektov v Občini Gornja Radgona (24.000 EUR do leta 2020).

Občinski svet Občine Gornja Radgona je na svoji 18. seji potrdil **Strategijo za mlade za obdobje 2016-2021**, v kateri so izoblikovani ukrepi s področja delovanja mladih in njihovega aktiviranja.¹⁹

¹⁹ Vir: www.msgr.si/

Mladinski center Gornja Radgona

Mladinski center Gornja Radgona je organizirano funkcionalno središče za mlade, ki ga zagotavlja lokalna skupnost v okviru Zavoda za kulturo, turizem in promocijo Gornja Radgona. V njem se izvajajo programi za mladino in mladinsko delo na lokalni ravni.

Mladinski center skrbi za delovanje, druženje in podporo drugim dejavnostim posameznikov, ne glede na to ali so del različnih mladinskih organizacij ali ne. Mladinski center zagotavlja ustrezno infrastrukturo in svetovalno podporo za delovanje mladinskega sveta in drugih mladinskih organizacij v občini. Mladinski center kot ustanova sodeluje na različnih akcijah v okviru prostovoljnega mladinskega dela, raziskovalnega dela mladih, aktivnega državljanstva in pri povezovanju mladih na regionalni, nacionalni in mednarodni ravni.

Programske usmeritve delovanja:

- skrb za infrastrukturo in tehnično opremo za dobre pogoje ustvarjanja in izvajanja aktivnosti mladih,
- izvajanje lastnega programa na podlagi sprejetega letnega programa in plana dela,
- priprava in prijava na različne mladinske projekte, izmenjave, partnerska sodelovanja (EU program Erasmus+, nacionalni poziv sofinanciranja programov mladinskega dela),
- spodbujanje prostovoljstva in izvajanje projektov Evropske prostovoljne službe (EVS izmenjave mladih),
- podpora in sodelovanje pri organizaciji drugih mladinskih aktivnosti in dogodkov lokalnih nevladnih organizacij,
- ohranjanje in krepitev sodelovanja z mladimi predstavniki iz Bad Radkersburga in organizacijo Regionales Jugendmanagement Südststeiermark – Vulkanland,

- širjenje vsebine in prepoznavnosti mladinske Info točke z informacijami za mlade in svetovalno podporo mladinskim društvom in mladim posameznikom.

Strateške možnosti razvoja mladinskega centra:

- razvoj novih vsebin oz. dejavnosti mladinskega centra (multimedijski prostor, izvajanje vsebin in ponudbe neformalnih izobraževanj za mlade usmerjene v potrebe mladih iz lokalnega okolja, možnosti mladinskega turizma – nastanitvene kapacitete),
- zagotavljanje lastne gostinske ponudbe za lažje obratovanje MC bara v času družabnih dogodkov.

Mladinski center Gornja Radgona zavzema skupno 280,37 m². Mladinski center upravlja s sledečimi prostori:

- Klubski prostor z info točko (pritličje)
- Pisarna mladinskega centra (nadstropje)
- Društvena pisarna in sejna soba (nadstropje)
- Dvorišče (pred centrom).

Za morebitne potrebe večjih dvoranskih nastopov je na voljo tudi sosednja dvorana Doma kulture.²⁰

²⁰ Vir: www.mcgr.si/

4.4.11 ANALIZA POTREB IN POTENCIALOV ZA RAST NA PODROČJU ČLOVEŠKIH VIROV

POTREBE

- občinsko, regijsko in mednarodno povezovanje na različnih področjih,
- možnosti zaposlovanja in samozaposlovanja,
- sodelovanje obmejnih občin ter regij,
- razvoj samozaposlovanja na področju doma-

POTENCIALI ZA RAST

- dobra pokritost z osnovnimi šolami in vrtci,
- možnost funkcionalnega izobraževanja,
- obstoj zdravstvene ustanove,
- dobro razvito prostovoljstvo na področju zdravstva in sociale,

<ul style="list-style-type: none"> čih in umetnih obrti, - zaposlovanje domačega kadra, - inovativnost za reševanje socialnih, gospodarskih in okoljskih problemov, - delovna mesta, povezana z varovanjem okolja, - delovna mesta v zdravstvu, negi in osebnih storitvah, - delovna mesta v informacijski in komunikacijski tehnologiji. 	<ul style="list-style-type: none"> - pestrost bivalnega okolja, - aktivno delovanje društev na vseh področjih, - bogata kulturna dediščina, - rekreacijski center, - razvita ljubiteljska kultura (aktivnosti amaterskih skupin), - potenciali v kulturni ustvarjalnosti, - etnografsko-tehniška dediščina, - prisotnost institucij, - turistična obiskanost, - zavarovana območja, - razpoložljiva delovna sila, - projektne izkušnje s programi EU, - tradicija podjetništva, industrije in domače obrti.
---	--

NEVLADNE ORGANIZACIJE

<p>POTREBE</p> <ul style="list-style-type: none"> - medsektorsko povezovanje, - zagovorništvo in civilni dialog, - zaposlovanje – delovna mesta v NVO, - sodelovanje in povezovanje med NVO, - socialno podjetništvo, - sredstva občinskega proračuna, namenjene delovanju NVO, - možnost koriščenja brezplačnih podpornih storitev v okviru regionalnega stičišča. 	<p>POTENCIALI ZA RAST</p> <ul style="list-style-type: none"> - dobro razvite društvene aktivnosti, - dobro razvito prostovoljstvo, - aktivno delovanje društev na različnih vsebinskih področjih, - tradicija društvenih aktivnosti, - vključenost predstavnikov NVO v Regionalni razvojni svet, - čezmejno sodelovanje, - javni razpisi za sofinanciranje dejavnosti NVO, - širok spekter področij delovanja NVO, - entuziazem posameznikov, - podpora lokalne skupnosti.
---	---

4.4.12 ANALIZA KLJUČNIH PROBLEMOV IN USMERITVE NA PODROČJU ČLOVEŠKIH VIROV

Pri analizi so se pokazali naslednji **ključni problemi za področje človeških virov:**

- slaba izobrazbena struktura prebivalstva,
- slaba ozaveščenost in splošno socialno stanje lokalnega prebivalstva,
- visoko izobraženi brezposelni kadri – neustrezno poklicno usmerjanje,
- pomanjkanje ustrezno usposobljenega kadra,
- šibka povezanost med posameznimi področji (gospodarstvo, turizem, šport, izobraževanje, kultura ...),

- beg možganov,
- nezainteresiranost lokalnega prebivalstva,
- nepovezanost med gospodarstvom in izobraževalnimi institucijami,
- neskladnost pri financiranju določenih programov,
- pomanjkanje lastnih sredstev.

Področje človeških virov je tako obširno področje, da je nemogoče določiti skupne smernice za razvoj, zato je osnovno izhodišče – človek.

Vlaganje v človeške vire mora postati ključna naloga vseh ustvarjalcev razvoja, pravica do izobraževanja, socialna pravičnost, čisto okolje in zdravje so glavne dejavnosti, ki morajo v bližnji prihodnosti doseči visoko raven. Na področju **izobraževanja** so v novi perspektivi možnosti črpanja ugodne. Na razpolago bodo finančna sredstva, ki bi jih lahko s pridom uporabili pri usposabljanju, izobraževanju in soustvarjanju družbe znanja.

Izkoriščanje naravnih virov za **alternativne športne panoge** je velik potencial, ki ga lahko vključuje občina pri investicijah v razvoj športa. Glede na število športnih objektov in površin je smiselna čimprejšnja ureditev sistema upravljanja s športnimi objekti in površinami. Zaradi vedno večjega zanimanja za šport različnih generacij, je smiselno razmišljati v smeri izgradnje večnamenske športne dvorane, ki bi v veliki meri zapolnila vrzel v pomanjkanju kvalitetnih pokritih športnih površin.

Iz analize stanja na področju **socialne** lahko sklepamo, da v občini primanjkuje programov, s katerimi bi intenzivneje vplivali na osebno rast prebivalstva. Tudi programov, ki bi reševali socialne stiske vseh vrst ciljnih skupin na tem območju, ni. Tako se pogrešajo programi kot so pomoč mladim družinam, večja vključenost invalidnih oseb, izvajanje pomoči žrtvam nasilja, dnevno varstvo otrok in starejših, programi pomoči brezdomcem, idr.

NEVLADNE ORGANIZACIJE

Ključni problemi na področju **nevladnega sektorja v občini Gornja Radgona**:

- premajhna povezanost nevladnih organizacij v občini (nepovezan sektor),
- premajhno zavedanje pomena delovanja nevladnih organizacij,
- finančna nestabilnost, kadrovska podhranjenost in neperspektivnost zaposlovanja,
- odvisnost od financiranj in razpisov,
- preslabo sodelovanje z gospodarstvom,
- pomanjkanje strokovnih znanj,
- pomanjkanje ustreznih prostorov za delovanje nevladnih organizacij,

Glede na analizo potreb in potencialov lahko izpostavimo naslednje **ključne probleme za področje socialnega podjetništva**:

- slabi pogoji za odpiranje novih delovnih mest, predvsem v malih in srednje velikih podjetjih,
- pomanjkanje socialno podjetniške miselnosti in inovativnosti,
- pomanjkanje finančnih sredstev za zagon socialnih podjetij,
- pomanjkanje ustrezno izobražene delovne sile,
- nevračanje izobraženega kadra na območje občine, med drugim tudi zaradi nižjih osebnih dohodkov v primerjavi s povprečjem v Republiki Sloveniji.

Prav tako pa se bo moralo tesneje povezati in okrepiti podporno okolje za pomoč socialnim podjetjem pri pridobivanju finančnih sredstev, pri premagovanju birokratskih ovir ter pri promoviranju socialnega podjetništva.

V Občini Gornja Radgona se problematika zaposlovanja invalidnih oseb rešuje z zaposlitvijo v invalidskih podjetjih ali pa se podjetja odločajo za izpolnjevanje nadomestne kvote in sklepajo pogodbe z zaposlitvenimi centri ali invalidskimi podjetji. Za delovanje socialnega podjetja je ključno povezovanje z lokalno skupnostjo in podpora le-te. Da bi se izboljšalo trenutno stanje, je potrebno pristopiti k reševanju problematike brezposelnih v občini z vzpostavitvijo podpornega okolja za razvoj te dejavnosti.

- odhajanje usposobljenega kadra v druge sektorje,
- zmanjševanje finančnih virov iz javnih sredstev,
- nepoznavanje vloge nevladnih organizacij v lokalnem okolju,
- nizka stopnja profesionaliziranosti kadrov, predvsem kar se tiče pridobivanja sredstev,
- šibka in nerazvita podpora infrastruktura za razvoj nevladnih organizacij,
- kratkotrajnost projektnega financiranja dejavnosti nevladnih organizacij.

V kolikor želimo povečati vlogo nevladnih organizacij v lokalnem okolju je potrebno spremeniti način obseg (so)financiranja teh organizacij (pred-financiranje in večletno financiranje) in organizirati druge podporne mehanizme. Pomembno je spodbujati vključevanje nevladnih organizacij v postopke sprejemanja in oblikovanja pomembnih vprašanj v lokalni skupnosti, pri čemer bi se ustvarilo širšo soglasje o sprejetih vsebinah (občinske strategije, plani, programi) ter dvigniti prepoznavnosti nevladnih organizacij v lokalnem okolju in med (občinskimi) odločevalci. Hkrati je v okviru podpore razvoju ne-

vladnih organizacij potrebna nadgradnja obstoječih in razvoj novih zmogljivosti nevladnih organizacij, predvsem v smislu krepitev sektorkega in medsektorskega sodelovanja, dvig usposobljenosti nevladnih organizacij za črpanje evropskih sredstev, za zagovorništvo in izvajanje specializiranih storitev ter povečati povezovanje in mreženje nevladnih organizacij na ravni občine in širše. V prihodnje je potrebno zagotoviti okolje, ki bo zagotavljalo celovite strokovne podpore za rast in razvoj nevladnih organizacij na lokalni in regijski ravni.

RAZVOJNA PRIORITETA 2: ZNANJE, TOLERANTNOST IN ZDRAVJE

Investicijsko področje 2.1. – RAZVOJ TALENTOV, USTVARJALNOST TER KREPITEV ZDRAVJA IN AKTIVNEGA ŽIVLJENJSKEGA SLOGA

Ukrep 2.1.1: Vlaganje v znanje

Cilj ukrepa: dvig zaposlenosti v občini.

Predvideni EU viri: ESRR, ESS.

Ciljna skupina: brezposelni, mladi, dijaki, študentje, delodajalci, izvajalci in mentorji v podjetjih.

Kazalnik	Enota	Izhodišče	Cilj do leta 2023	Vir
Število udeležencev, vključenih v različne programe, usposabljanja, izobraževanja	število	0	50	Spremljanje, PORA

Indikativni projekti:

Razvoj programov za mlade

Okvirna vrednost: skupaj 24.000 EUR do leta 2020

Nosilci projektov: Občina Gornja Radgona, Knjižnica Gornja Radgona, Kultprotur / MCGR, osnovni šoli.

Povzetek: a) Športaj s Klinko; b) Programi za kreativno ustvarjanje ipd.

Viri financiranja: Javni razpis za sofinanciranje mladinskih programov in projektov v Občini Gornja Radgona (24.000 EUR do leta 2020).

Co_operation - krepitev čezmejnega sodelovanja in zagotovitev trajnosti pri ukrepih ob naravnih nesrečah in tveganjih

Okvirna vrednost: 460.750 EUR

Načrtovana izvedba: 2018 - 2020

Nosilci projekta: Pora Gornja Radgona, Gasilsko društvo Gornja Radgona

Povzetek: Projekt povezuje gasilce, civilno zaščito in rdeči križ na avstrijski in slovenski strani Mure. Gre za povečanje pripravljenosti in usposobljenosti za delovanje ob nesrečah, še posebej pri poplavah. V projektu bi se nabavila oprema za gasilce in financiralo popravilo strehe. Poleg tega bi podpisali bilateralni sporazum med sosednjima občina o posredovanju v primeru nesreč in izvedla se bo konferenca o primerih dobrih praks bilateralnega sodelovanja na čezmejnem območju.

Viri financiranja: program INTERREG: 85% nepovratnih sredstev in 15% lastnega vložka. Zaradi ne financiranja opreme v višini 85%, bo lastni prispevek večji od 15%. Neto financiranje občine znaša med 70.000 EUR in 100.000 EUR

Dinamika financiranja: 2018 - 2021

Ukrep 2.1.2: Krepitev zdravja in spodbujanje aktivnega življenjskega sloga

Cilj ukrepa: izboljšati kvaliteto življenja s krepitvijo in spodbujanjem aktivnega preživljanja prostega časa ter zmanjšati neenakost v zdravju občanov.

Predvideni EU viri: ESRR, ESS.

Ciljna skupina: mladi, vsi občani, rekreativni in aktivni športniki, ženske.

Kazalnik	Enota	Izhodišče	Cilj do leta 2023	Vir
----------	-------	-----------	-------------------	-----

Število mladih, vključenih v športne programe in aktivnosti	število	225	400	Spremljanje Občina,
Število udeležencev, vključenih v različne športne programe in aktivnosti	število	1820	1900	Spremljanje Občina,

Indikativni projekti:

Obnova športne infrastrukture

Okvirna vrednost: 1.500.000 EUR

Nosilec projekta: Občina Gornja Radgona

Povzetek: V ta sklop je vključenih več investicij, ki ima vsaka zase poseben pomen. Posamezne investicije se bodo izvajale glede na finančno sposobnost občine: a) Postavitev igral pred gasilske domove v občini; b) Izgradnja 6-stezne tartanske steze na TŠC Trate; c) Obnova skate parka; č) Ureditev 1000 m tekaške steze na TŠC Trate; d) Izgradnja športno doživljaljskega parka - izraba naravnih virov in danosti; e) izgradnja športne infrastrukture na OŠ dr. A. Trstenjaka Negova; f) poligon za BMX; g) izgradnja manjšega športnega centra v Negovi

Izgradnja večnamenske športne dvorane ob OŠ Gornja Radgona

Okvirna vrednost: 96.177 EUR – projektna dokumentacija v letu 2017

Nosilec projekta: Občina Gornja Radgona;

Povzetek: Z investicijo se poveča obstoječa šolska telovadnica v večnamensko športno dvorano za šolski šport, za krajevni šport in rekreacijo, za prirejanje večjih športnih in drugih prireditev ter druge potrebe. Predviden objekt bo zgrajen iz naravnih materialov z nizkimi energetske potrebe za njegovo obratovanje.

Viri financiranja: Eko sklad, Slovenski okoljski javni sklad (nepovratna sredstva in povratna sredstva, vendar samo v primeru gradnje skoraj nič-energijskih stavb), javno-zasebno partnerstvo, SID banka.

Dinamika financiranja: 2017 -

Pripravljenost projekta: idejna zasnova ter osnovna investicijska dokumentacija (DIIP)

Potrebni dokumenti za izvedbo: PZI, PGD, predinvesticijska zasnova, investicijski program

Izgradnja športno doživljajskega parka

Okvirna vrednost: 50.000 EUR

Nosilec projekta: Občina Gornja Radgona

Povzetek: Projekt je alternativa današnjemu preživljanju prostega časa šoloobveznih otrok, mladine in odraslih. Urjenje motoričnih sposobnosti na zabaven način. Gibalni park bo namenjen populaciji vseh starosti, narejen bo iz naravnih materialov in karseda zanimiv in zabaven način izvajanja različnih gibalnih spretnosti.

Viri financiranja: CLLD – LAS Prlekija, Programi INTERREG (SLO, HR), Fundacija za šport

Dinamika financiranja: 2018 - 2020

Potrebni dokumenti za izvedbo: projektna in investicijskega dokumentacija (DIIP)

Drugi evidentirani predlogi:

Izgradnja letnega (eko)kopališča na Muri

Ureditev športnega centra v Lomanošah

Ukrep 2.2.2: Dostopnost do integriranih socialnih in zdravstvenih storitev in infrastrukture ter spodbujanje medgeneracijskega povezovanja

Cilj ukrepa: povečati dostopnost in storitve na področju zdravstvenega in socialnega varstva.

Predvideni EU viri: ESRR, ESS, EKSRP.

Ciljna skupina: ranljive ciljne skupine, osebe vključene v socialne programe.

Kazalnik	Enota	Izhodišče	Cilj do leta 2023	Vir
Število vključenih oseb ranljivih ciljnih skupin v programe in aktivnosti	število	0	1000	Spremljanje

Indikativni projekti

Uvajanje inovativnih programov za izboljšanje položaja ranljivih skupin

Okvirna vrednost: 100.000 EUR

Nosilci projektov: DSO Gornja Radgona, Zdravstveni dom Gornja Radgona, koncesionarji, društva, zavodi

Povzetek: V ta sklop je vključenih več investicij, ki ima vsaka zase poseben pomen. Posamezne investicije se bodo izvajale glede na finančno sposobnost občine oziroma investitorja: a) Razvoj gerontološkega centra v DSO Gornja Radgona (*DSO Gornja Radgona*); b) Širitev javnih zdravstvenih uslug (*Zdravstveni dom Gornja Radgona*); c) Izvajanje fizioterapevtskih programov v DSO Gornja Radgona (*DSO Gornja Radgona*); č) Informacijska točka za starejše (*Občina Gornja Radgona, koncesionar*); d) Izvajanje pomoči na domu (*Občina Gornja Radgona, koncesionar*), ipd.

Viri financiranja: CLLD – LAS Prlekija, Programi INTERREG (SLO, HR, HU), državna sredstva

Dinamika financiranja: 2018 - 2022

Potrebni dokumenti za izvedbo: projektna in investicijskega dokumentacija (DIIP)

Izgradnja socialne in zdravstvene infrastrukture

Okvirna vrednost: 600.000 EUR

Nosilec projekta: DSO Gornja Radgona; Zdravstveni dom Gornja Radgona

Povzetek: Ureditev manjkajoče infrastrukture.

Investicijsko področje 2.3 – RAZVOJ KULTURE IN UMETNIŠKEGA USTVARJANJA

Ukrep 2.3.1: Spodbujanje dostopnosti do kulturnih vsebin in aktivacija kulturno umetniškega potenciala

Cilj ukrepa: povečati dostopnost do kulturnih vsebin, dojemljivosti ljudi za kulturo in umetnost.

Predvideni EU viri: ESRR, ESS.

Ciljna skupina: zavodi, društva na področju kulture, prebivalci občine, umetniki, turisti, ljubitelji kulture.

Kazalnik	Enota	Izhodišče	Cilj do leta 2023	Vir
Število projektov na področju kulture	število	0	5	Spremljanje Občina, Kultprotur
Število obnovljene infrastrukture v podporo kulturi	število	0	2	Spremljanje Občina, Kultprotur

Indikativni projekti:

Obnova in izgradnja infrastrukture v podporo kulturi

Okvirna vrednost: n. p.

Nosilci projektov: Občina Gornja Radgona, Ministrstvo za kulturo, lastniki objektov.

Povzetek: V ta sklop je vključenih več investicij, ki ima vsaka zase poseben pomen. Posamezne investicije se bodo izvajale glede na finančno sposobnost občine oziroma investitorja: a) Obnova kapelic in kužnih znamenj; b) Vzdrževanje objektov kulturnega pomena (vila Holt, domačija Petra Dajnka,...); c) Arheološka raziskava grobne gomile in ureditev za ogled (Podgrad, Lutverci, Hercegovščak); č) Obnova gradu Negova - 3. faza. d) Obnova in posodobitev kulturnega doma za potrebe današnjega človeka.

Viri financiranja: državna sredstva, evropska sredstva, lastni viri, zasebni investitorji

Dinamika financiranja: 2018 - 2022

Zagotovitev društvenih in razstavnih prostorov

Okvirna vrednost: 5.000 EUR/ leto

Nosilec projekta: Občina Gornja Radgona

Povzetek: Občina Gornja Radgona zagotavlja prostore za nevladne organizacije, v tem obdobju želi to ponudbo razširiti in v svojem lastniškem naboru prostorov poiskati primerne za dejavnosti NVO.

Ureditev statusa objekta Cecinijeve graščine - obnova in rekonstrukcija

Okvirna vrednost: 15.000 EUR (sanacijski ukrepi)

Nosilci projektov: Občina Gornja Radgona, Ministrstvo za kulturo, Zavod za varstvo kulturne dediščine, Območna enota Maribor (ZVKD OE Maribor).

Povzetek: Konec leta 2016 se je na zgradbo zrušilo drevo, ki je poškodovalo ostrešje graščine. Občina mora po Odločbi ZVKD OE Maribor izvesti določene ukrepe. Občina želi stavbo oživiti in v skladu z zakonsko predpisanimi postopki omogočiti vstop zasebnega kapitala, odkup in posledično ohranitev objekta.

Drugi evidentirani predlogi:

Obnova Admontskega dvorca

4.5 OKOLJE IN INFRASTRUKTURA

Kakovost življenja prebivalcev občine Gornja Radgona se opira na lokalne vire in dobrine. Uvajanje gospodarskih dejavnosti na teh temeljih ne sme biti v nesoglasju z varovanjem okolja.

Občinski svet Občine Gornja Radgona je v letu 2005 sprejel Odlok o ustanovitvi **javnega podjetja Komunala Radgona, d. o. o.** (Uradno glasilo Občine Gornja Radgona, lokalni časopis Prepih, št. 70 z dne 01.02.2012 in 73 z dne 01.10.2012). Edini ustanovitelj in lastnik podjetja je Občina Gornja Radgona. Ustanovitelske pravice izvršuje Občinski svet Občine Gornja Radgona.

Dejavnost podjetja:

- oskrba s pitno vodo,
- odvajanje in čiščenje komunalne in odpadne padavinske vode,
- zbiranje in prevoz komunalnih odpadkov (izvaja koncesionar Občine Gornja Radgona),
- odlaganje ostankov predelave ali odstranjevanje komunalnih odpadkov,
- urejanje in čiščenje javnih površin,
- redno vzdrževanje javnih cest (lokalne ceste in javne poti),
- druge občinske gospodarske javne službe, ki jih določa zakon ali odlok ustanovitelja,
- druge dejavnosti, ki niso obvezne gospodarske javne službe in jih podjetje opravlja za trg.

4.5.1 VODOOSKRBA

Z namenom celostnega urejanja oskrbe s pitno vodo se je Občina Gornja Radgona odločila pristopiti k projektu **»Oskrba prebivalstva s pitno vodo in varovanje vodnih virov Pomurja – vodovodno omrežje za sistem C«**, s katerim se je dogradilo del manjkajočega vodovodnega omrežja, izgradilo nove transportne vode ter zaščitilo vodonosnika Segovci in Podgrad. Globalni koncept razvoja oskrbe s pitno vodo za celotno Pomurje sloni na postopnem izključevanju lokalnih vodnih virov, ki bi se nadomestili s ključnimi večjimi vodnimi viri. Tisti lokalni vodni viri, kjer je voda neoporečna, bi se vključili v rezervne vodne vire, za primer kakršnihkoli izrednih razmer. Dopusčena so tudi lokalna odstopanja, če so le-ta smiselna in primerna. V osnovi so zasnovani trije ločeni regijski vodovodni sistemi (A, B in C) za območje Prekmurja in za območje Prlekije.

Oskrba s pitno vodo Pomurja – Sistem C zajema območje 8 občin, in sicer Apače, Gornja Radgona, Križevci, Ljutomer, Radenci, Razkrižje, Sv. Jurij ob Ščavnici in Veržej. Časovno se je celotna investicija izvajala v obdobju od 2011 do 2017. Občinski svet Občine Gornja Radgona je na svoji 6. izredni seji, dne 7. 12. 2016 sprejel Odlok o

oskrbi s pitno vodo v Občini Gornja Radgona, ki je pričel veljati s 01. 01. 2017.

Sistem oskrbe s pitno vodo upravlja Javno podjetje Prlekija, ki je v pretežnem delu enovit vodovodni sistem. Javno podjetje Prlekija d.o.o. je družba z omejeno odgovornostjo, ki so jo dne 29.05.2009 ustanovile prej omenjene občine in je v 100% lastni navedenih osmih občin. Ustanovitev skupnega javnega podjetja omenjenih osmih občin desnega brega reke Mure, ima razloge tudi v skupnem projektu »Oskrbe prebivalstva Pomurja s pitno vodo, Podsystem C«, ki je infrastrukturno povezal navedene občine, te pa so dolžne zagotoviti skupnega izvajalca obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja. Javno podjetje Prlekija je najemnik infrastrukturnih objektov in naprav, ki so v lasti občin in oskrbuje občane s pitno vodo, ter skrbi za odvajanje in čiščenje komunalne in padavinske odpadne vode, upravlja in vzdržuje infrastrukturne objekte in naprave občin, izvaja strokovno-tehnične in druge naloge ter določa pogoje in daje soglasja k dovoljenjem za posege v

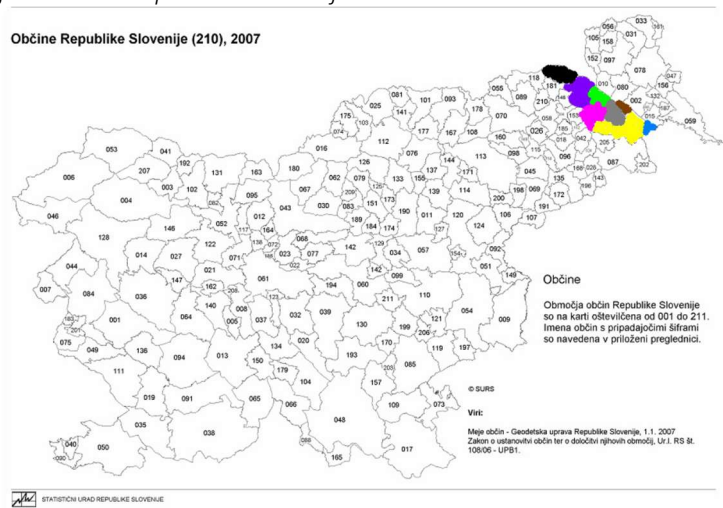
prostor, kadar le-ti zadevajo komunalno javno infrastrukturo.²¹

Na podlagi 34. člena Pravilnika o pitni vodi (Uradni list RS, št. 19/04, 35/04, 26/06, 92/06 in 25/09), Zakona o zdravstveni ustreznosti živil in izdelkov ter snovi, ki prihajajo v stik z živilni (Ura-

dni list RS, št. 52/00, 42/02 in 47/04) in na podlagi Aarhuske konvencije (pravica do obveščeniosti) obveščajo o kvaliteti pitne vode iz vodovodnega sistema.

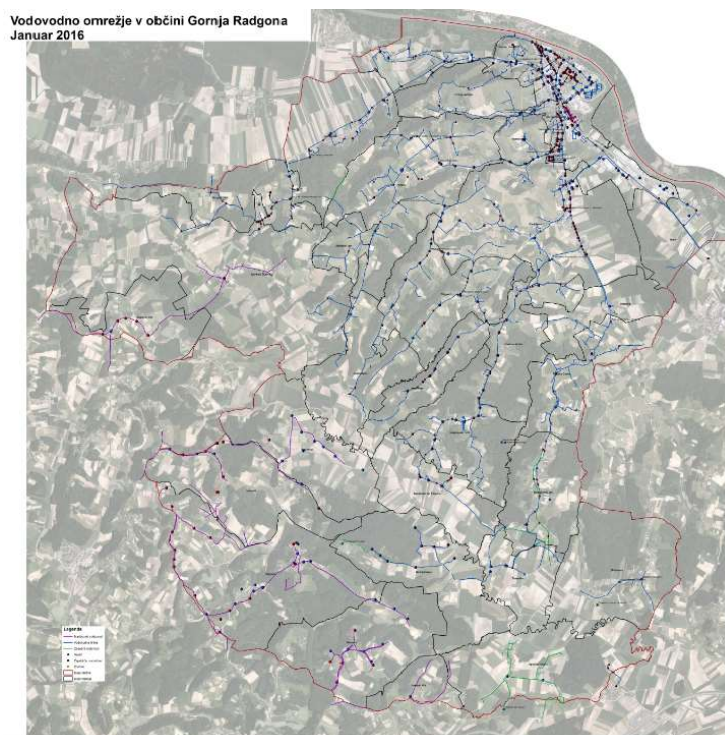
²¹ Vir: JPP

Slika 10: Izvajanje projekta Oskrba s pitno vod Pomurja – Sistem C

Vir: Predinvesticijska zasnova projekta »OSKRBA S PITNO VODO POMURJA – SISTEM C«

Slika 11: Vodovodno omrežje v občini Gornja Radgona ((Vir: Občina Gornja Radgona, 2017)

4.5.2 ODPADKI

Občinski svet Občine Gornja Radgona je dne 27. 1. 2011 sprejel Odlok o načinu izvajanja obveznih občinskih gospodarskih javnih služb obdelave mešanih komunalnih odpadkov in odlaganja ostankov predelave ali odstranjevanja komunalnih odpadkov v občini Gornja Radgona, ki v 1. členu določa način izvajanja obveznih občinskih gospodarskih javnih služb obdelave mešanih komunalnih odpadkov in odlaganja ostankov predelave ali odstranjevanja komunalnih odpadkov na območju občine Gornja Radgona. Obvezne občinske gospodarske javne službe s področja ravnanja z odpadki zajemajo naslednje vrste storitev:

- zbiranje in odvoz določenih vrst komunalnih odpadkov,
- obdelava določenih vrst komunalnih odpadkov,
- odlaganje ostankov predelave ali odstranjevanje komunalnih odpadkov.

Občina Gornja Radgona zagotavlja izvajanje obveznih občinskih gospodarskih javnih služb ravnanja s komunalnimi odpadki z naslednjimi izvajalci:

- zbiranje določenih vrst komunalnih odpadkov – Komunala Radgona d.o.o.,
- obdelava določenih vrst komunalnih odpadkov – Javno podjetje Center za ravnanje z odpadki Puconci d.o.o.,
- odlaganje ostankov predelave ali odstranjevanje komunalnih odpadkov - Javno podjetje Center za ravnanje z odpadki Puconci d.o.o..

Javno podjetje Center za ravnanje z odpadki Puconci d.o.o. je bilo ustanovljeno z Odlokom o ustanovitvi, objavljenem v uradnem listu RS št. 54/09, dne 13. 7. 2009. Ustanoviteljice podjetja so pomurske občine, med njimi tudi Občina Gornja Radgona, ki ima v podjetju poslovni delež v višini 7,74 %. O upravljanju podjetja odločajo ustanoviteljice na skupščini, medtem ko ustanoviteljice izvršujejo ustanoviteljske pravice občini preko Sveta ustanoviteljic. Občine imajo v teh organih deleže za odločanja glede na deleže v javnem podjetju.²²

²² Vir: www.cerop.si

Preglednica 17: Nastali, zbrani in odloženi komunalni odpadki po: OBČINE, LETO, KAZALNIK (Vir: www.stat.si)

	2012			2013			2014		
	Nastali komunalni odpadki (kg/prebivalca)	Komunalni odpadki, zbrani z javnim odvozom (kg/prebivalca)	Odloženi komunalni odpadki (kg/prebivalca)	Nastali komunalni odpadki (kg/prebivalca)	Komunalni odpadki, zbrani z javnim odvozom (kg/prebivalca)	Odloženi komunalni odpadki (kg/prebivalca)	Nastali komunalni odpadki (kg/prebivalca)	Komunalni odpadki, zbrani z javnim odvozom (kg/prebivalca)	Odloženi komunalni odpadki (kg/prebivalca)
Gornja Radgona	335	300	156	422	328	80	447	338	74

4.5.3 ODVAJANJE IN ČIŠČENJE ODPADNIH VODA

Uredba o odvajanju in čiščenju komunalne in padavinske odpadne vode (Uradni list RS, št. 88/11 in 8/12), v 1. členu določa vrste nalog, ki se izvajajo v okviru opravljanja storitev obvezne občinske gospodarske javne službe odvajanja in čiščenja komunalne in padavinske odpadne vode. Ta uredba določa tudi obveznosti občin in izvajalcev javne službe pri opravljanju javne službe. S to uredbo so določeni tudi standardi komunalne opremljenosti, ki morajo biti izpol-

njeni za odvajanje in čiščenje komunalne odpadne vode.

Občinski svet Občine Gornja Radgona na 15. redni seji, dne 26. 9. 2013 sprejel Odlok o odvajanju in čiščenju komunalne in padavinske odpadne vode na območju Občine Gornja Radgona v katerem določa pogoje in način izvajanja obvezne občinske gospodarske javne službe odvajanja in čiščenja komunalne in padavinske

odpadne vode na območju Občine Gornja Radgona. Podrobnejša vsebina o tehnični izvedbi ter uporabi objektov in naprav za izvajanje javne službe mora biti opredeljena v Pravilniku o tehnični izvedbi in uporabi javnih objektov in naprav za odvajanje in čiščenje odpadnih komunalnih ter padavinskih voda, ki ga pripravi izvajalec gospodarske javne službe. Občina zagotavlja izvajanje storitev javne službe odvajanja in čiščenja odpadnih voda na vseh poseljenih območjih na svojem območju v skladu z Uredbo o odvajanju in čiščenju komunalne in padavinske odpadne vode (Uradni list RS, št. 88/11, 8/12, 108/13 in 98/15), izvajalec pa skladno s predpisi izvaja javno službo na navedenem območju občine, skladno s Programom odvajanja in čiščenja komunalne in padavinske odpadne vode, ki ga izdela skladno z uredbo in objavi na spletni strani podjetja.

6. člen Odloka o odvajanju in čiščenju komunalne in padavinske odpadne vode na območju Občine Gornja Radgona prostorsko umešča čiščenje komunalne in padavinske odpadne vode na območju občine:

– v Centralni čistilni napravi Negova za komunalne in padavinske odpadne vode, ki se vanjo odvajajo prek javnega kanalizacijskega omrežja iz območij, ki so na to omrežje priključena;

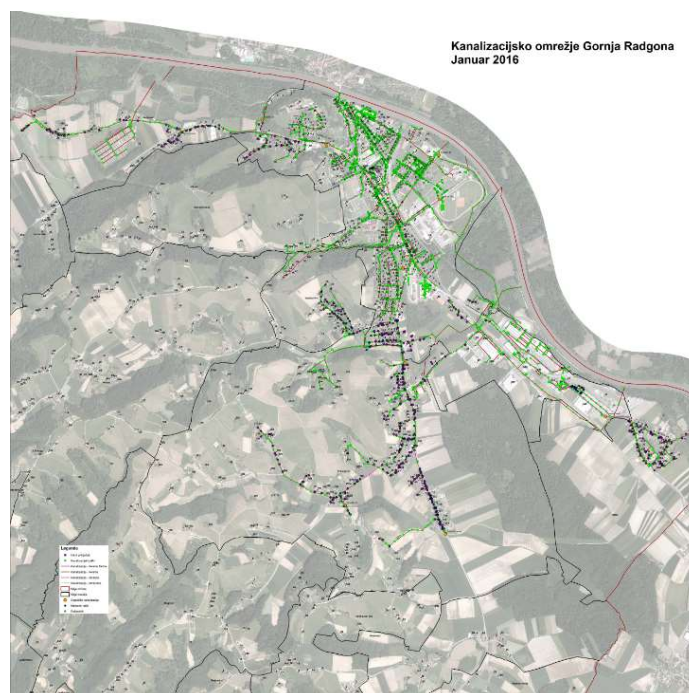
– v obstoječih in nepretočnih greznicah ali malih komunalnih čistilnih napravah za komunalne odpadne vode iz stavb oziroma drugih objektov, ki niso priključeni na javno kanalizacijo in z njimi upravlja zasebni lastnik ali upravljavec, ki ga potrdijo lastniki;

– v sistem čiščenja komunalne in padavinske odpadne vode se vključujejo vse naprave in objekti, ki bodo puščeni v obratovanje z veljavnim obratovalnim dovoljenjem tudi po sprejetju tega odloka in bodo delovali na območju Občine Gornja Radgona.

7. člen istega Odloka določa lokacijo prevzema vsebin greznic in blata MKČN in sicer, da se prevzem in ravnanje z blatom iz greznic in malih komunalnih čistilnih naprav ter komunalne odpadne vode iz nepretočnih greznic prostorsko zagotavlja v izbranih centralnih čistilnih napravah, s katerimi bo Občina Gornja Radgona sklenila pogodbo o prevzemu in čiščenju blata.

Odvajanje in čiščenje odpadnih voda na območju Občine Gornja Radgona je urejeno le delno in ni rešeno celostno. Obstoječi kanalizacijski sistemi, ki so zgrajeni pretežno kot mešani, so v centrih večjih naselij in so, z izjemo nekaterih (Negova), nepovezani v celoto. Občina je geografsko povezana s porečjem reke Mure.

Slika 12: Kanalizacijsko omrežje v občini Gornja Radgona (Vir: Občina Gornja Radgona)

Za reševanje zgoraj omenjene problematike, je Občina Gornja Radgona pristopila k izvajanju projekta Odvajanje in čiščenje odpadne vode v porečju Mure, ki je bil podprt iz kohezijskih skladov in se je izvajal v letih 2013 – 2015. Projekt predstavlja prispevek k reševanju problematike odvajanja in čiščenja odpadne vode na območju porečja Mure ter s tem prispevek k zaščiti vodnih virov.

V okviru projekta je bila izgrajena manjkajoča komunalna infrastruktura za zagotavljanje odvajanja in čiščenja odpadne vode v Občini Gornja Radgona, ki vključuje kanalizacijski sistem v aglomeraciji ID 3064 Gornja Radgona in izgradnjo centralne komunalne čistilne naprave. Po zaključku projekta je aglomeracija ID 3064 Gornja Radgona 96,61 % opremljena z odvajanjem in čiščenjem. Po letu 2015 bodo na centralno čistilno napravo Gornja Radgona, poleg aglomeracije ID 3064 Gornja Radgona, priključene tudi aglomeracije ID 3028 Gornja Radgona, ID 3081 Gornja Radgona, ID 3351 Lomanoše in ID 3353 Lomanoše. Projekt je obsegal izgradnjo 9.413,50 metrov ločenega kanalizacijskega sistema, treh črpališč, treh regulacijskih objektov, enega zadrževalnika ter izgradnjo centralne čistilne naprave Gornja Radgona s kapaciteto 8.800 PE (populacijskih ekvivalentov).

Investicije so bile izvedene z namenom izgraditve ustrezne infrastrukture za odvajanje in čiščenje komunalnih odpadnih vod na območjih, ki so v državnem programu opredeljena kot območja, ki morajo biti opremljena s kanalizacijo skladno z evropskimi direktivami na področju odvajanja in čiščenja s ciljem zmanjšanja vplivov na okolje v aglomeracijah, katerih obremenitev je večja od 2.000 PE. Občina je po končani investiciji za izvajanje gospodarske javne službe odvajanja in čiščenja odpadne vode pooblastila Komunalo Radgona, javno podjetje d.o.o.

Na območjih, kjer ni kanalizacije, morajo lastniki stavb najkasneje do leta 2023 zgraditi male komunalne čistilne naprave (v nadaljevanju

MKČN). Že od leta 2007 je v veljavi **Uredba o emisiji snovi pri odvajanju odpadne vode iz malih komunalnih čistilnih naprav** (Uradni list RS, št. 98/07 in 30/10). Ta uredba določa v skladu z **Direktivo Sveta z dne 21. maja 1991 o čiščenju komunalne odpadne vode (91/271/EGS)** (Uradni list RS št. 135 z dne 30. 5. 1991, str. 40) in **Uredbo o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode** (Uradni list RS, št. 98/2015, dne 18. 12. 2015) posebne zahteve v zvezi z emisijo snovi pri odvajanju odpadne vode iz malih komunalnih čistilnih naprav.

Mala komunalna čistilna naprava – MKČN je naprava za čiščenje komunalne odpadne vode z zmogljivostjo čiščenja, manjšo od 2.000 PE, v kateri se komunalna odpadna voda zaradi nje-nega čiščenja obdeluje z biološko razgradnjo.

Rastlinske čistilne naprave - RČN za čiščenje komunalnih odpadnih voda iz naselij in posameznih gospodinjstev, industrijskih obratov, izcednih voda iz odlagališč komunalnih odpadkov ter padavinskega odtoka s cestišč. Delovanje RČN temelji na posnemanju samočistilne sposobnosti narave. S pravilno izbiro rastlin, substratov, pretokov vode ter primerno površino se posamezni procesi intenzivirajo, oziroma se delovanje RČN prilagodi vrsti onesnaženja odpadne vode.

Slika 13: Nova RČN Sveti Tomaž, 500 PE

4.5.4 TRAJNOSTNA ENERGIJA

Učinkovita raba energije

Energetska učinkovitost je med stroškovno najbolj učinkovitimi ukrepi za doseganje ciljev zmanjševanja emisij toplogrednih plinov in doseganja večjega deleža obnovljivih virov energije v rabi bruto končne energije. Za gospodinjstva je energetska učinkovitost ključna za obvladovanje življenjskih stroškov, krepitev kupne moči in izboljšanja kakovosti bivanja, tudi z vidika prilagajanja na podnebne spremembe.

V Evropski uniji je v skupni porabi energije delež porabe energije stavb kar 40 %. Zaradi tega sta ukrepa zmanjšanje porabe energije in raba energije iz obnovljivih virov v stavbnem sektorju pomembna za zmanjšanje energetske odvisnosti Evropske unije in zmanjšanje emisij toplogrednih plinov.

Direktiva o energetske učinkovitosti 2012/27/EU vsem državam članicam Evropske unije nalaga obveznost priprave dolgoročne strategije za spodbujanje naložb v prenovo nacionalnega fonda stavb in vsakoletne prenove določenega deleža stavb javnega sektorja.

Na podlagi evropske in nacionalne zakonodaje je Vlada RS dne 29.10.2015 sprejela **Dolgoročno strategijo za spodbujanje naložb energetske prenove stavb**. Strategija določa sledeče operative cilje do leta 2023 oz. 2030:

- prenova **3 % javnih stavb ožjega javnega sektorja letno**,
- izboljšanje razmerja med vloženi javni sredstvi in spodbujenimi naložbami v javnem sektorju na 1:3.

Direktiva določa državam članicam, da oblikujejo seznam obstoječih in mogočih instrumentov za spodbujanje izboljšanja energetske učinkovitosti stavb. Seznam se mora posodobiti vsaka tri leta. Nadalje morajo države članice vzpostaviti sistem certificiranja energetske učinkovitosti

stavb. Ta sistem vključuje predvsem informacije o porabi energije stavb in priporočila za stroškovne izboljšave. Ob prodaji ali oddaji stavbe ali stavbne enote mora biti v zadevnih oglasih v komercialnih medijih naveden indikator energetske učinkovitosti iz energetske izkaznice. Ob izgradnji, prodaji ali oddaji stavbe ali stavbne enote se energetska kartica predloži morebitnemu novemu najemniku ali kupcu ter izroči kupcu ali novemu najemniku.²³

V stavbah, v katerih skupno tlorisno površino nad 250 m² uporablja javni organ, in v stavbah s skupno tlorisno površino nad 250 m², v katerih se pogosto zadržuje javnost, mora biti energetska izkaznica prikazana na vidnem mestu in jasno opazna javnosti. Prav tako morajo države članice uvesti sistem rednega nadzora ogrevalnih in hladilnih sistemov stavb.²⁴

Občina Gornja Radgona ima sprejeto energetska zasnovo, ki se zaradi omejenih finančnih sredstev uresničuje počasneje od načrtovanega. Vendar je kljub temu v tem delu Občina Gornja Radgona zelo učinkovita, kar dokazuje z energetska obnovo javnih stavb. Prva takšna stavba je Vrtec Manka Golarja, ki je pionirski projekt v Sloveniji na področju energetske obnove javnih stavb, nadalje delna energetska sanacija občinske stavbe, energetska sanacija OŠ Gornja Radgona in OŠ dr. Antona Trstenjaka Negova, gradnja nizkoenergijskega Vrtca Manka Golarja, enota Črešnjevci.

23

http://www.mzi.gov.si/si/delovna_podrocja/energetika/energetska_prenova_stavb/

24

Vir:http://EUropa.eu/legislation_summaries/internal_market/single_market_for_goods/construction/en0021_sl.htm

Svetlobno onesnaževanje

Na podlagi tretjega in petega odstavka 17. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08 in 108/09) je Vlada Republike Sloveni-

je izdala Uredbo o spremembah in dopolnitvi Uredbe o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja (Uradni list RS, št. 81/07, 109/07, 62/10 in 46/13).

Uredba za večino svetilk prepoveduje svetenje nad vodoravnico v nebo in zahteva uporabo popolnoma zasenčenih svetilk. Svetenje nad vodoravnico je namreč glavni vzrok svetlobnega onesnaženja. Uredba omejuje tudi svetenje v bivalne prostore, zahteva zmanjšanje porabe električne energije za javno razsvetljavo, določa omejitve glede razsvetljave fasad in objektov

kulturne dediščine ter določa druga določila glede omejevanja razsvetljave. V 28. členu Uredba določa, da je potrebno obstoječo razsvetljavo cest in javnih površin prilagoditi določbam te uredbe najpozneje do 31. decembra 2017.

Obnovljivi viri energije

Vir primarne energije so obnovljivi viri energije, katerih delež se povečuje v svetu in v Sloveniji. Povečanje deleža je ena od prioritet energetske in okoljske politike v EU in Sloveniji. Na območju občine Gornja Radgona je več možnih obnovljivih virov energije, in sicer: lesna biomasa, rastlinska biomasa, sončna energija in hidroenergija.

Zaradi geoloških posebnosti, je lahko zanimiva raba geotermalne energije za celotno področje Prlekije, ki bi se lahko koristila na različnih področjih: gospodarstvo, kmetijstvo, turizem in šport. Pričujoča strategija obravnava možnosti izrabe dveh virov: lesna biomasa in sončna energija.

Temeljni problem prenizke rabe obnovljivih virov energije je v slabi promociji in ozaveščenosti prebivalstva, večjih stroških investicij in tudi v pomanjkanju lastnih finančnih sredstev za projekte na tem področju. Za zasebni sektor je na voljo več nepovratnih in povratnih finančnih

sredstev, ki jih je možno pridobiti preko Eko sklada.

Lesna biomasa je domač in obnovljiv vir energije, ki ni neomejen. Slovenija je z gozdom bogata država. Po podatkih Zavoda za gozdove so v letu 2004 vse občine imele del ozemlja poraslega z gozdom. Tako lahko zaključimo, da je vseh 193 občin imelo teoretično potencial za izrabo lesne biomase iz gozdov. Dejansko razpoložljive količine lesne biomase iz gozdov pa omejujejo socialni, ekonomski in okoljski dejavniki. Pri odločanju o spodbujanju rabe lesne biomase na lokalnem nivoju je pomembno poznavanje omejitev. Poznavanje omenjenih dejavnikov je pomembno tudi, ko razmišljamo o lokalnem ali regionalnem razvoju, o novih delovnih mestih, o dopolnilnih dejavnostih na kmetijah in o izboljševanju kakovosti bivanja (manjša onesnaženost zraka).²⁵

25

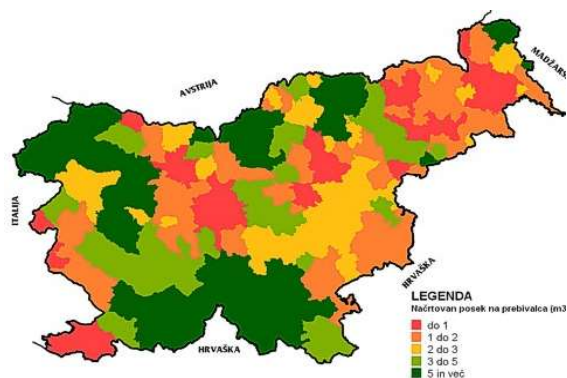
http://www.zgs.si/slo/delovna_podrocja/lesna_biomasa/potenciali_po_obcinah/index.html

Preglednica 18: Delež gozdov in drugi kazalniki možnosti in primernosti izrabe lesne biomase v občini Gornja Radgona (Vir: http://www.zgs.si/slo/delovna_podrocja/lesna_biomasa/potenciali_po_obcinah/index.html)

Površina (ha)	7.460
Gostota poselitve	1,17
Površina gozdov (ha)	2.366
Delež gozdov (%)	31,7
Površina gozda na preb. (ha/preb.)	0,3
Delež zasebnega gozda (%)	67,3
Največji možni posek (m ³ /leto)	9.823
Realizacija poseka (m ³)	5.573
Delež težje dostopnih gozdov (%)	2,34
Število stanovanj	3.270
Delež stanovanj, ogrevanih z lesom (%)	38

Strokovne ocene potencialov lesne biomase na nivoju občin sta pripravila Gozdarski inštitut Slovenije ter Zavod za gozdove Slovenije. Zemljevid največjega možnega poseka na prebivalca predstavlja različne načine seštevanja vsebinsko podobnih kazalcev, ki vplivajo na potencial oziroma na rabo lesne biomase na nivoju občin. Kazalci so razdeljeni v tri skupine: demografski, socialno – ekonomski in gozdnogospodarski. Največji možni posek na prebivalca je izračunan na podlagi podatkov iz Gozdnogospodarskih načrtov, ki jih pripravlja Zavod za gozdove Slovenije in podatkov Statističnega letopisa RS o številu prebivalcev po občinah. Kot je razvidno iz tabele, je v občini Gornja Radgona največji možni posek do 2 m³ na prebivalca.

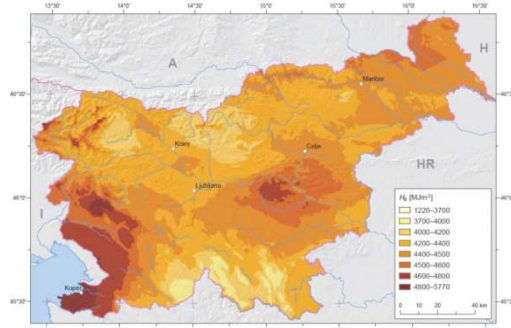
Slika 12: Največji možni posek na prebivalca
Vir: <http://www.zgs.si/slo/delovna-podrocja/lesna-biomasa/potenciali-po-obcinah/najvecji-mozni-posek/index.html>

Druga možnost izrabe energije so sončne elektrarne. Na področju celotne Slovenije je potencial sončne energije dokaj enakomeren in razmeroma visok. V povprečju je npr. za 10 % višji od Nemčije. Na letnem nivoju je razlika med najbolj osončeno Primorsko in najmanj osončenimi področji le 15 %²⁶.

Povprečna letna vrednost za Slovenijo je 1100 kWh vpadle sončne energije na m² horizontalne površine. Natančnejše vrednosti in geografsko porazdelitev prikazuje slika 14.

Slika 13: Potencial sončne energije v Sloveniji (Vir: Kastelec, D., Rakovec, J. et al, Sončno obsevanje v Sloveniji, 2007, <http://www.ape.si/data/infolisti.pdf>)

Sončna energija je neizčrpen vir energije, ki ga v zgradbah lahko izkoriščamo na tri načine:

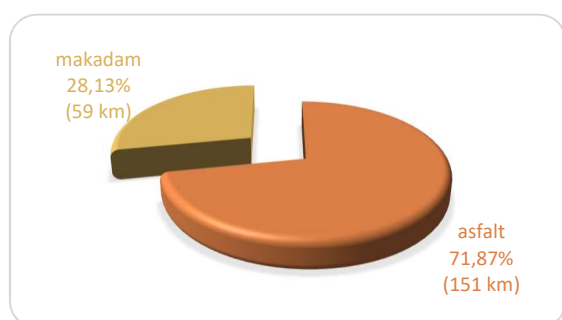
- pasivna raba sončne energije – s solarnimi sistemi za ogrevanje in osvetljevanje prostorov,
- aktivna raba sončne energije - s sončnimi kolektorji za pripravo tople vode in ogrevanje stavb, s pomočjo sončnih kolektorjev,
- fotovoltaika - s sončnimi celicami za proizvodnjo električne energije.

²⁶ www.ape.si/data/infolisti.pdf

4.5.5 PROMETNA INFRASTRUKTURA

Za razvoj območja je pomembna dobro razvita javna infrastruktura. Ob neustrezni in dotrajani javni infrastrukturi so najbolj prizadeti lokalni prebivalci. Na podlagi Odloka o kategorizaciji občinskih cest v občini Gornja Radgona (Uradne objave občine št. 85/14), ki je začel veljati 1.8.2014, je v občini Gornja Radgona **209,86 km vseh kategoriziranih cest.**²⁷

Graf 36: Delež asfaltnih in makadamskih cest v vseh kategoriziranih cestah v občini Gornja Radgona

²⁷Vir: Občina Gornja Radgona

Na tem območju je obremenjenost državnih cest nad povprečjem. To stanje se je izboljšalo z izgradnjo in odprtjem avtoceste, 31. oktobra 2008. Dolžina državnih cest v občini presega 27 kilometrov.

Občinske ceste se kategorizirajo na lokalne ceste (LC) in javne poti (JP). Lokalne ceste v mestu Gornja Radgona in v naseljih z uvedenim uličnim sistemom se razvrstijo v naslednje podkategorije:

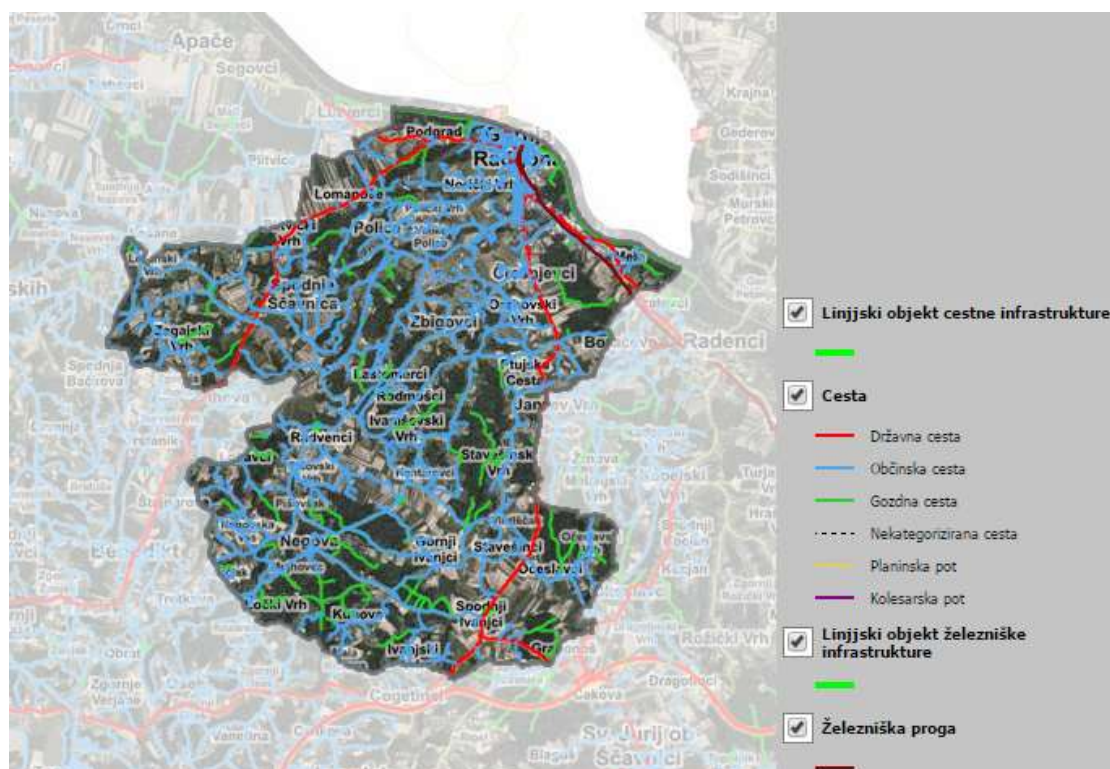
- na zbirne mestne ceste ali zbirne krajevne ceste (LZ) in
- na mestne ceste ali krajevne ceste (LK).

Med lokalne ceste spadajo ceste, ki so kategorizirane kot LC (lokalne ceste), LZ (lokalne zbirne ceste) in LK (lokalne krajevne ceste). Teh kategoriziranih cest je v Občini Gornja Radgona **71,415 km.**

Javnih poti JP v občini Gornja Radgona, ki so kategorizirane, je **138,443 km.**

Javnih poti, ki še niso asfaltirane in potekajo delno v hribovitih predelih občine Gornja Radgona, je **58,934 km** ali 42,57 %.

Slika 14: Cestno omrežje v občini Gornja Radgona (Vir: Občinski prostorski načrt občine Gornja Radgona, 2015.)

CELOSTNA PROMETNA STRATEGIJA (CPS)

Trajnostna mobilnost (TM) poskuša učinkovito združiti na prvi pogled nasprotujoče si želje. V duhu "minimalnih nezaželenih stranskih učinkov, nižjih stroškov in nižje porabe naravnih virov" se stremi k zadovoljevanju potreb vseh ljudi po mobilnosti in daje prednost človeku pred motoriziranimi prometnimi sredstvi.

Prednosti obstoja strateškega dokumenta, ki jih navajajo pri Slovenski platformi za trajnostno mobilnost, so:

- izboljšana podoba mesta ali občine,
- boljša kakovost bivanja,
- izboljšana mobilnost in dostopnost,
- pozitivni učinki na okolje in zdravje,
- večja vključenost ljudi,
- odločitve, ki jih podpira javnost,
- učinkovito izpolnjevanje pravnih obveznosti,
- boljša konkurenčnost in dostop do sredstev,
- nove in celovite politične vizije.

Projekti s področja trajnostne mobilnosti se lotevajo: izdelave celostnih prometnih strategij, urejanja varnih dostopov (pločnikov, kolesarskih stez) do postajališč javnega potniškega prometa (JPP), parkirišč za kolesa, ukrepe trajnostne parkirne politike, izdelave mobilnostnih načrtov, vpeljevanje sodobnih tehnologij za upravljanje mobilnosti, vzpostavljanja okoljskih con, vpeljevanje sistema "park&ride", postavitve polnilnih postaj na zemeljski plin in elektro polnilnic in izobraževalno ozaveščevalne aktivnosti.²⁸

Na podlagi vizije občine zastavljene v CPS, so se izoblikovali cilji in konkretni ukrepi/projekti, za izvedbo katerih se bo Občina v nadaljnjih letih prijavljala na najrazličnejše razpise.

Sestavni del CPS, ki obravnava mesto Gornja Radgona je Akcijski načrt, ki bo obravnaval celotno območje občine Gornja Radgona.

²⁸ <https://skupnostobcin.si/2015/07/trajnostna-mobilnost-in-aktivnosti-slovenskih-obcin/>

Modernizacija občinskih cest po predlogu krajevnih skupnostih

Spodaj navedene ceste/poti NISO razvrščene po dinamiki izvajanja!

KS Gornja Radgona

- LK 105331, Kajuhova ulica – asfaltiranje
- LK 105031, Grajska cesta – sanacija
- LK 105011, Jurkovičeva cesta sanacija
- LK 105151, Vrečova ulica – preplastitev
- LK 105211, Simoničev breg – sanacija
- JP 605211, Gornja Radgona – Hercegovščak – modernizacija ceste
- LK 105231, Šlebingerjev breg – sanacija
- JP 604781, Gorkega ulica – sanacija
- Ureditev lokalne ceste - Gubčeva cesta, od gasilskega doma do mosta na Muri
- Sanacija Panonske ulice s križiščem na Partizanski ulici
- Sanacija Jurkovičeve ulice z obnovo fasad starega mestnega jedra
- Ureditev pločnika ter javne razsvetljave v Podgradu od križišča s cesto GR – MB v smeri do vasi Lutverci

KS Negova

- JP 605641, Rodmošci – ureditev plazu
- LC 104081, Ivanjševci – Ivanjševski Vrh – Orehovski Vrh, 1. faza
- JP 605781, 605781, Lokavci (Elblov breg), 2. del
- JP 605271, Negova – domačija Šeruga dolžina 350 m
- odcep JP 605272, Negova – domačija Kaučič dolžina 280 m
- odsek gozdne ceste 133373, proti domačiji Kramberger Janeza, Negova 117

- JP 605881, Ločki Vrh – Klobasa – Rajšp dolžina 617 m
- odcep JP 605831, Ločjak – Negovski Vrh dolžina 414 m
- JP 606081, Radvenci – domačija Cetl – Kaučič dolžina 1150 m
- odcep JP 606082 Radvenci - domačija Kramberger h. št. 40, dolžina 120 m
- JP 606101, Ivanjševci – Gornji Ivanjci (od LC 104081) – do domačije Hamler oziroma odcepa do domačije Bratkovič
- LC 388072, Negova – Spodnji Ivanjci, 1. faza
- JP 606771, Negova – Močnik – Kačič dolžina 560 m
- JP 703991, Negova – Rojkečev mlin – Kunova dolžina 810 m
- JP 605751, Radvenci – domačija Kozar dolžina 500 m
- JP 606092, Negova – Pišovski Vrh - domačije Knez – Celcar dolžina 300 m
- LC 388072, Negova – Spodnji Ivanjci, 2. faza
- JP 605891, Negova – domačija Žižek dolžina 220 m
- JP 605861, Negova – domačija Šijanec – Juršnik dolžina 680 m
- JP 605941, Negova – center; od domačije Šipek do domačije Gomboc in nadaljevanje asfaltiranja gozdne ceste 133377 dolžina 900 m
- gozdna cesta 133376, proti domačiji Fekonja (odcep ceste nasproti pokopališča) dolžina 200 m
- JP 606781, Negova – domačija Šeligo dolžina 200 m
- gozdna cesta 133372, Lokavci - Glavice (od JP 605741 proti občinski meji Benedikt) dolžina 800m
- JP 605741, Radvenci – nadaljevanje od domačije Pintarič dolžina 200 m
- JP 605743, Radvenci – proti domačiji Starovasnik dolžina 180 m
- JP 606801, Radvenci – domačija Recek dolžina 650 m
- JP 606802, Radvenci – od JP 606801 do domačije Vajngerl dolžina 150 m
- Nadaljevanje asfaltiranja gozdne ceste 133389 – od domačije Filipič do LC 104081 dolžina 800 m
- JP 605671, Ivanjševci – Fekonja – Kaučič – Ivanjševski Vrh dolžina 700 m
- JP 605651, Ivanjševski Vrh – domačija Kurbus - Omulec dolžina 800 m
- JP 605681, Ivanjševci – od domačije Fekonja dolžina 300 m
- JP 605662, Ivanjševski Vrh – domačija Raduha dolžina 100 m
- JP 605641, Ivanjševci – Rodmošci – Zbigovci (razširitev in preplastitev) dolžina 2380 m
- Izgradnja pločnika z javno razsvetljavo ob LC 104041, Ivanjševci – naselje ter preplastitev omenjenega odseka ter izgradnja pločnika proti izviru Ivanjševske slatine.
- Izgradnja, ureditev ceste: mejni prehod G. Radgona – Ivanjci – Grabonoš (povezava do avtoceste)

KS Spodnja Ščavnica

- JP 605491, Lastomerci – Zbigovci – območje KS Spodnja Ščavnica
- JP 605151, Zagajski Vrh – domačija Kager (od magistralne ceste mimo kapele)
- LC 203301, Sp. Ščavnica (levo od Niderlovega hrasta) – Zgornja Ščavnica preplastitev
- JP 605093, Spodnja Ščavnica – domačija Zdravec dolžina 260 m
- JP 605121, Plitvički Vrh – domačija Mavko dolžina 580 m
- JP 605161, Lomanoše – Caf – Krempel – Fujs – Kaučič (Plitvički Vrh – dom. Caf)
- JP 605081, Spodnja Ščavnica – Matjaževa slatina – kmetijska zadruga
- LC 104101, Zagajski Vrh
- JP 605111, Spodnja Ščavnica – domačija Mlakar (h.št. 50) – Police dolžina 430 m
- JP 605441, Lastomerci – domačija Geratič dolžina 960 m
- JP 604891, Lešane- Spodnja Ščavnica - dom. Žagar- domačija Pintarič dolžina 1000 m
- JP 604861, Spodnja Ščavnica – domačija Valner dolžina 300 m
- JP 605131, Plitvički Vrh – domačija Fras - Mlinarič (preplast.) dolžina 900 m

- JP 606411, Lomanoše – domačija Kajdič - Podgrad (Geder) dolžina 700 m
- JP 605341, Lastomeri – domačija Lešnik dolžina 580 m
- JP 606502, Lomanoše – domačija Šuman (Babič, Senekovič, Segeri) dolžina 130 m
- Izgradnja pločnika na Spodnji Ščavnici od državne ceste do igrišča na Spodnji Ščavnici.

KS Črešnjevci-Zbigovci

- JP 606291, Črešnjevci – do domačije Fras dolžina 150 m
- izgradnja pločnika ob LC 104161, Gornja Radgona – Črešnjevci (stara tovarna Mura - transport Rojko – podjetje Panvita)
- JP 605371, Črešnjevci – domačije Bregar – Zemljič dolžina 620 m
- JP 605151, Police, domačija Pajek Martin - Župan – Švab – do Lomanoš dolžina 800 m
- odcep JP 606361, Police – domačija Kniplič dolžina 320 m
- JP 606001, Police – domačija Korošec Milana dolžina 140 m
- JP 605161, Police - od domačije Švab - mimo domačije Caf dolžine 700 m
- odcep JP 605171, Police – mimo domačije Kurbus do LC 104051, Police – Spodnja Ščavnica dolžine 1000 m
- JP 605181, Police – domačija Avguštin dolžina 100 m
- JP 606061, Police-domačija Mulec z odcepom JP 606062, Police – domačija Prajndl - Stranjšak dolžina 400 m
- JP 605391, Črešnjevci – domačija Jaušovec (Pintarič) dolžina 360 m
- JP 605471, Zbigovci-mimo domačije Bračič – Lastomeri (preplastitev)
- JP 606341, Zbigovci – domačija Štrakl z odcepom JP 606342, Zbigovci – domačija Mlinarič dolžina 300 m
- JP 605342, Zbigovci – domačija Balažič dolžina 190 m
- JP 606621, Zbigovci – Halec – Osojnik dolžina 400 m
- JP 605451, Zbigovci – domačija Pajek Jožeta dolžina 460 m
- JP 605631, Ptujška cesta – domačija Ficko – Jaušovec dolžina 380 m
- JP 605611, Ptujška cesta – domačija Kežman – Rajh dolžina 230 m
- JP 606982, Ptujška cesta – domačija Žinkovič – Kreft dolžina 100 m
- JP 606981, Ptujška cesta – domačija Kralj (Grofovo) dolžina 200 m
- JP 605581, Ptujška cesta – domačije Dlohi, Trstenjak, Vučak dolžina 300 m
- LC 104082, Orehovski Vrh – Ivanjševski Vrh (razširitev in preplastitev) – v celoti
- JP 605551, Orehovci – domačija Kreml – Tratnik dolžina 600 m
- JP 605541, Orehovci (od R3-714) proti Rožman Alenki do Peklar dolžina 500 m
- JP 606402, Orehovci – domačija Muler – Šolar dolžina 880 m
- JP 844011, Orehovci – Šratovci (obč.meja z občino Radenci) dolžina 800 m
- JP 606401, Orehovski Vrh – domačija Kniplič dolžina 170 m

KS Spodnji Ivanjci

- JP 606151 Sp. Ivanjci – Bračko dolžina 460 m
- JP 606601 Stavešinski Vrh – Šiman dolžina 405 m
- JP 606931 Sp. Ivanjci – Vogrin dolžina 200 m
- JP 606181 Očeslavci – Križan dolžina 100 m
- JP 606191 Očeslavci – Klemenčič dolžina 200 m
- JP 605622 Stavešinci (Zorgar) dolžina 1020 m
- JP 606971 Stavešinski Vrh – Kežman dolžina 360 m
- JP 606141 Sp. Ivanjci – Mir dolžina 320 m
- LC 388072 Sp. Ivanjci – Negova – 3/3 dolžina 1070 m

4.5.6 URBANI IN PROSTORSKI RAZVOJ

Občinski svet Občine Gornja Radgona je na svoji 8. redni seji, dne. 12. 11. 2015 sprejel Odlok o občinskem prostorskem načrtu Občine Gornja Radgona (Uradno glasilo Občine Gornja Radgona, št. 3/2015 z dne 01.12.2015). Sprejetje Občinskega prostorskega načrta za Občino Gornja Radgona (v nadaljevanju OPN) je strateškega pomena za občino, to je temeljni akt občine, na podlagi katerega se lahko izvajajo posegi v prostor oz. investicije.

Sedanja poselitev mestnega jedra z industrijo se bo v bodoče zmanjšala. Dolgoročno to pomeni selitev podjetij iz centra mesta Gornja Radgona v industrijsko cono. V OPN je območje mestnega jedra opredeljeno za centralne dejavnosti. S tem se bo na tem območju preprečila na tem območju širitev industrijske dejavnosti. Poplavna študija, ki jo je morala občina izdelati zaradi OPN-ja, nalaga, da je potrebno zaradi preprečitve poplav povečati prepust na Hercegovškem potoku (to je prepust čez glavno državno cesto pri zdravstvenem domu in do sejma).

V letu 2007 je bil sprejet Odlok o lokacijskem načrtu za območje poslovno obrtne cone Element Gornja Radgona, v letu 2015 je občina izdala sklep o spremembah in dopolnitvah Lokacijskega načrta za območje poslovno obrtne cone Element Gornja Radgona.

Občina je prodala zemljišča za poslovno obrtni del. Da bi se na tem območju omogočila pozidava individualnih stanovanjskih hiš (16 parcel), je potrebno izvesti povezovalno cesto od trgovine Lidl pa do glavne državne ceste za Črešnjevce. Sedaj ni dostopa do teh zemljišč, kar je osnova za pozidavo. Cesta je predvidena v stanovanjskem delu tega območja. Z ureditvijo infrastrukture bi območje postalo zanimivejše potencialnim investitorjem za gradnjo stano-

vanskih hiš, saj trenutno v mestu ni prostih stavbnih zemljišč za tovrstno pozidavo.

Nad Vodovodno ulico se nahaja pas, ki je že namenjen za gradnjo.

Ministrstvo za infrastrukturo podpira gradnjo in obnovo večstanovanjskih hiš in blokov, saj je stanovanjski fond v celotni državi razmeroma slab. Statistični podatki za občino Gornja Radgona kažejo, da se je število dograjenih stanovanj med letoma 2008 in 2014 zmanjšalo za polovico.

Izdelane so bile tri študije, in sicer: Študija ureditve Jurkovičeve ulice, Študija ureditve mestnega središča Gornje Radgone in Urbanistična zasnova Negove, ki so podlaga za fazni pristop izvedbe.

V načrtu Občine Gornja Radgona je, da se v tem obdobju pripravijo potrebne strokovne podlage (v skladu s sprejetim OPN/OPPN) za ureditev mestnega središča, ureditev javnih parkirišč po občin, ureditev prostora avtobusne postaje v Gornji Radgoni, priprava strategije in potrebne dokumentacije za vzpostavitev železniške povezave Bad Radkersburg – Gornja Radgona - Ljutomer, ipd.

Strategija občine na stanovanjskem področju je pridobivanje gradbenih parcel za območje Negove, pridobivanje in opremljanje stavbnih zemljišč za možnost individualnih gradenj na območju KS Spodnja Ščavnica, parcelacija zemljišč na grajskem hribu za individualno gradnjo in vrtove, idr.

V nadaljevanju so predstavljene preglednice, iz katerih je razvidno stanje stanovanjskega fonda v občini.

Preglednica 19: Stanovanjski standard s primerjavo regije in države (Vir: Statistični urad RS)

	2011											
	Število stanovanj	Število stanovanj na 1.000 prebivalcev	Število naseljenih stanovanj	Število počitniških stanovanj	Povprečna uporabna površina na (m ²) stanovanja	Povprečna uporabna površina (m ²) naseljenega stanovanja	Povprečna uporabna površina (m ²) na stanovalca	Povprečno število oseb v stanovanju	Delež tri ali večsobnih stanovanj (%)	Delež novih stanovanj, grajenih po letu 2005 (%)	Delež naseljenih stanovanj, ki nimajo vseh elementov osnovne infrastrukture (%)	Delež naseljenih stanovanj z manj kot 10 m ² uporabne površine na osebo (%)
SLOVENIJA	844656	412	670127	20740	79,6	82	27,4	3	60	5	5	3,5
G. Radgona	3553	413,8	2827	47	82	84,3	28	3	62,4	2,9	5,2	2,5
Pomurska	48268	405,1	37365	1062	85,7	89	28,2	3,1	65,1	2,4	8,5	2,9

Preglednica 20: Naseljena stanovanja v Občini Gornja Radgona, tip lastništva; (Vir: Statistični urad RS)

		Število stanovanj	Število prebivalcev
Gornja Radgona	Tip lastništva -SKUPAJ	2827	8412
	Lastniška stanovanja	2323	7336
	Najeta stanovanja	241	554
	Stanovanja z drugimi tipi lastništva	263	522

Preglednica 21: Ocena dokončanih stanovanj – primerjava med leti 2008 do 2014 (Vir: Statistični urad RS)

		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Gornja Radgona	Število	27	35	28	26	36	22	13
	Površina (m ²)	5063	6102	4483	4911	6987	3652	2476

4.5.7 TELEKOMUNIKACIJSKA OMREŽJA

Na območju celotne občine Gornja Radgona je omogočen dostop do telefonskega priključka, pri čemer se hitro povečuje število digitalnih priključkov.

Pokritost z mobilno telefonijo je zadovoljiva.

Območje je v celoti pokrito s poštnimi storitvami.

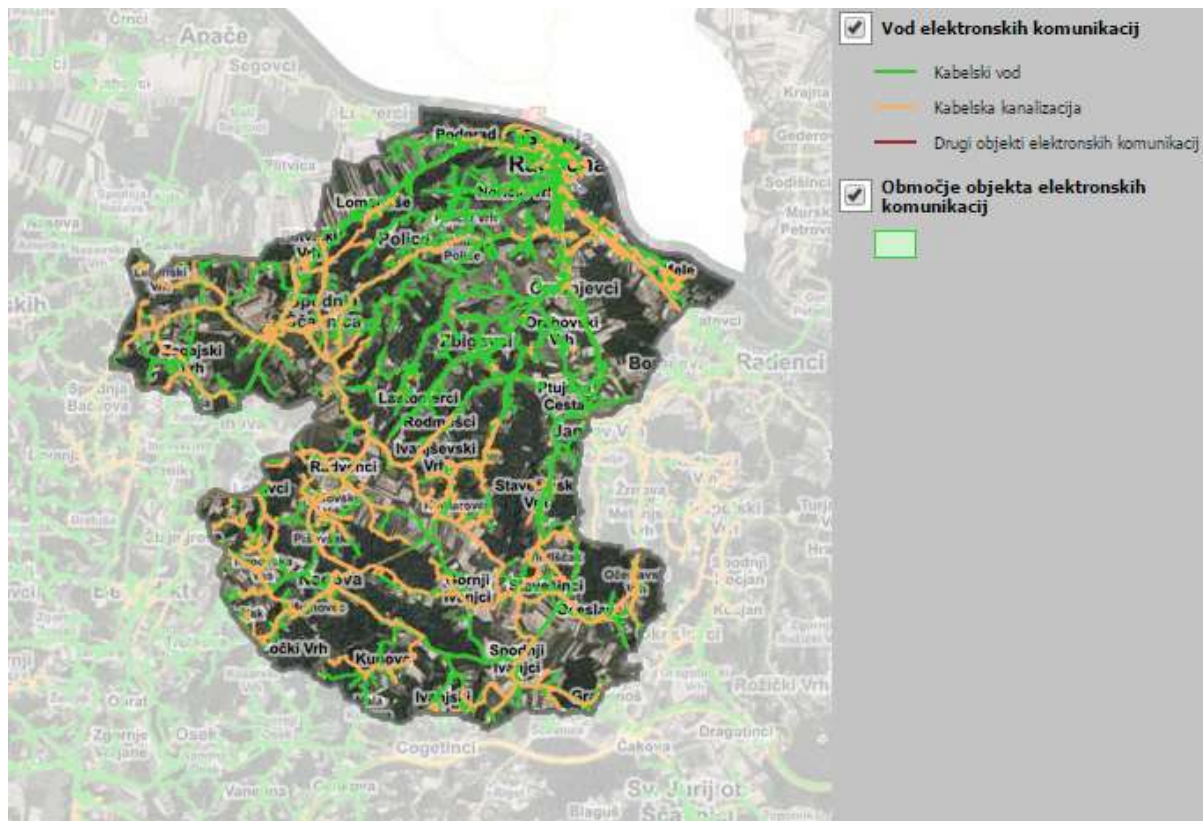
V letih 2012 do 2013 se je izvedel projekt »Gradnja, upravljanje in vzdrževanje odprtega širokopasovnega omrežja elektronskih komunikacij KS Negova, KS Spodnji Ivanjci in KS Spodnja

Ščavnica« in pomeni zagotovitev dostopa do širokopasovnih povezav uporabnikom na ozemlju lokalne skupnosti na območjih, kjer ob času prijave na javni razpis širokopasovni priključki niso bili omogočeni, oziroma območja, kjer novi interesenti niso imeli možnosti pridobitve širokopasovnega priključka, četudi so na tem območju že obstajali posamezni širokopasovni priključki in območja, za katera je na dan objave javnega razpisa s strani operaterjev bil izkazan neobstoje komercialnega interesa. Iz opravljene analize je bilo tako omogočenih 461 priključkov.

Glede na dejstvo, da vsa gospodinjstva in ostali zainteresirani niso bili upravičeni do sofinanciranja priključkov, se je občina odločila, da poi-

šče druge vire za pokrivanje vseh potreb na območju omenjenih krajevskih skupnosti, kar pa se bo izvedlo v II. fazi.

Slika 15: Elektronske komunikacije v občini Gornja Radgona (Vir: Občina Gornja Radgona)

4.5.8 ANALIZA POTREB IN POTENCIALOV ZA RAST NA PODROČJU OKOLJA IN INFRASTRUKTURE

POTREBE

- obnovljivi viri energije,
- učinkovita raba energije,
- energetska izraba odpadkov,
- spodbujanje podjetništva pri predelavi odpadkov,
- usklajeno prostorsko planiranje,
- prometno načrtovanje v mestu v skladu s trajnostno mobilnostjo.

POTENCIALI ZA RAST

- ločeno zbiranje odpadkov,
- rezerve v energetskih virih in zalogah (lesna biomasa, rastlinje, geotermalna energija),
- vodni viri (reka Mura, reka Ščavnica, izviri mineralne vode);
- možnosti za razvoj kolesarskih poti.

4.5.9 KLJUČNI PROBLEMI IN USMERITVE

Analiza potreb in potencialov za rast odseva ključne probleme na področju okolja in infrastrukture:

- ranljivost vodnih virov in onesnaženost voda,
- intenzivno kmetijstvo,
- neuskkljenost kategorizacije zemljišč z dejanskim stanjem in neurejena zemljišča,
- neustrezno prostorsko planiranje,
- energetska odvisnost,
- onesnaževanje podtalnice vodotokov ter vodonosnika,
- pomanjkanje lastnih finančnih sredstev,
- pomanjkanje EU sredstev za gradnjo okoljske infrastrukture,
- pritisk urbanizacije na podeželju.

Zaradi intenzivnih in agresivnih posegov v okolje v preteklosti in kljub sanacijskim ukrepom v zadnjem času še vedno obstajajo degradirana območja. Ogroženi so vodni viri in tudi zaščitni viri mineralnih voda. Prav tako je potrebna

skrbna izbira zazidljivih površin, saj se pri vremenskih ujmah kažejo hude posledice stihijske gradnje (plazovita območja, poplavna območja, ipd.). V prihodnosti je pri posegih v okolje nujno treba nadzirati naslednje:

- da so posegi v okolje dobro premišljeni in izvedeni na naravi prijazen način,
- da se bodo degradirana območja ustrezno revitalizirala,
- upoštevati Aarhuško deklaracijo o obveščanju javnosti o stanju v okolju,
- da se varčno izrabljajo energija in obnovljivi viri energije.

V želji po razvoju velikokrat nastanejo nesoglasja med skrbjo za okolje in izgradnjo infrastrukture, kar je prav tako osnovnega pomena za prebivalstvo. Vendar je ob vsem tem treba slediti viziji razvoja, ki temelji na trajnostnem in uravnoteženem razvoju na vseh področjih človekovega delovanja.

4.5.10 NAČRTOVANE NALOŽBE IN PROJEKTI

RAZVOJNA PRIORITETA 1: KONKURENČNO IN ZELENO GOSPODARSTVO

Investicijsko področje 1.1 – INOVATIVNOST, USTVARJALNOST, PODJETNOST IN ZNANJE ZA KONKURENČNO GOSPODARSTVO

Ukrep 1.1.2 Trajnostni razvoj urbanih območij

Cilj ukrepa: ureditev javnih površin, zmanjšati onesnaževanje zraka v mestu

Predvideni EU viri: KS, ESRR

Ciljna skupina: prebivalci mesta, lokalna skupnost, podjetja, javne institucije (šola, vrtec, ..), vozniki, upravljalci javnih površin (Komunala Radgona), ...

Kazalnik	Enota	Izhodišče	Cilj do leta 2023	Vir
Število izdelanih dokumentov/ strategij/strokovnih podlag	število	0	10	Spremljanje, občinska uprava

Indikativni projekti:

Priprava strokovnih podlag – prostorsko načrtovanje

Okvirna vrednost: 200.000 EUR

Nosilec projektov: Občina Gornja Radgona.

Povzetek: a) Ureditev mestnega središča; b) Ureditev javnih parkirišč po občini; c) Ureditev prostora avtobusne postaje v Gornji Radgoni; č) Ureditev dostopa do OŠ dr. A. Trstenjaka Negova.

Viri financiranja: lastni viri, državni viri
Dinamika financiranja: 2017 – 2020

Priprava programa oz. strategije občine na stanovanjskem področju

Okvirna vrednost: n.p.

Leto izvedbe: 2017 - 2020

Nosilec projekta: Občina Gornja Radgona.

Povzetek: Priprava programa oz. strategije občine na stanovanjskem področju; OPN/ OPPN za: pridobivanje gradbenih parcel za območje Negove, Gornje Radgona, Podgrada, pridobivanje in opremljanje stavbnih zemljišč za možnost individualnih gradenj na območju KS Spodnja Ščavnica, parcelacija zemljišč na grajskem hribu za individualno gradnjo in vrtove.

RAZVOJNA PRIORITETA 3: ZELENO ŽIVLJENJSKO OKOLJE IN UČINKOVITA RABA VIROV

Investicijsko področje 3.1. – ENERGETSKO VZDRŽNA DRUŽBA

Ukrep 3.1.1: Vlaganje v energetske učinkovitost

Cilj ukrepa: povečati učinkovitost rabe energije v javnih institucijah in gospodinjstvih, povečati učinkovitost elektroenergetskega sistema

Predvideni EU viri: ESRR, KS.

Ciljna skupina: javne institucije, podjetja, gospodinjstva, končni odjemalci.

Kazalnik	Enota	Izhodišče	Cilj do leta 2023	Vir
Število energetske obnovljenih stavb javnih institucij	število	3	5	spremljanje,

Indikativni projekti:

Prenova javne razsvetljave

Okvirna vrednost: 75.000 EUR

Nosilec projektov: Občina Gornja Radgona.

Povzetek: Ureditev in obnova javne razsvetljave po celotni občini. Občina Gornja Radgona želi na območju občine posodobiti zastarelo javno razsvetlavo, predvsem v smislu njene energetske obnove (varčnejša svetila, zamenjava dotrajanih lesenih drogov,...). V preteklih letih so nekatere ulice v mestu že dobile varčnejša svetila. Možen način obnove bi bil postopen, po posameznih ulicah oz. odsekih, na podlagi prihrankov iz teh odsekov v naslednjih letih se financira prenova še preostale javne razsvetljave.

Viri financiranja: EKO sklad (povratna sredstva), Slovenski okoljski javni sklad (povratna sredstva), 23. člen ZFO, SID banka

Dinamika financiranja: v letu 2017 – Obnova dela Partizanske ceste in Ceste na stadion; Obnova JR na Grajskem hribu, ostalo glede na finančne možnosti občine.

Pripravljenost projekta: del Partizanske ceste in Ceste na stadion – zeleno javno naročilo;

Potrebni dokumenti za izvedbo: Grajski hrib – kulturno varstveno soglasje

Energetske sanacije javnih stavb - Dokončanje energetske obnove Javnega zavoda Knjižnica Gornja Radgona

Okvirna vrednost: 161.000 EUR

Nosilci projekta: Občina Gornja Radgona, Občina Apače, Občina Radenci, Občina Sveti Jurij ob Ščavnici.

Povzetek: Načrtovana investicija predvideva končno, III. fazo obnove stavbe Javnega zavoda knjižnica Gornja Radgona, v okviru katere bo izvedena predvsem energetska sanacija celotnega ovoja stavbe ter nujno potrebna sanacija notranjih prostorov v 2. nadstropju stavbe. Z izvedeno investicijo bi bil tako objekt celovito obnovljen, s čemer bi se zmanjšali stroški tako njegovega vzdrževanja kot samega obratovanja. Obenem bi se bistveno izboljšala kakovost notranjih prostorov stavbe ter s tem zagotovili boljši pogoji za izvajanje izobraževalnih in knjižničnih dejavnosti.

Energetske sanacije javnih stavb

Okvirna vrednost: 300.000 EUR

Nosilec projektov: Občina Gornja Radgona

Povzetek: Po Direktivi o energetske učinkovitosti 2012/27/EU Evropskega parlamenta in sveta o energetske učinkovitosti stavb in Dolgoročni strategiji za spodbujanje naložb energetske prenove stavb je javni sektor obvezen, da do leta 2023 oz. 2030 prenovi 3 % javnih stavb ožjega javnega sektorja letno ter izboljša razmerje med vloženimi javnimi sredstvi in spodbujenimi naložbami v javnem sektorju na 1:3. V občini Gornja Radgona se načrtuje nadaljevanje sanacije OŠ Gornja Radgona – notranje strojne inštalacije, ogrevanje, vodovod, odvajanje odpadnih voda,...).

Viri financiranja: državni viri, lastna sredstva.

Investicijsko področje 3.2. – ČISTO OKOLJE IN OHRANJENA NARAVA

Ukrep 3.2.1: Čisto in zdravo življenjsko okolje

Cilj ukrepa: izgradnja manjkajočega kanalizacijskega sistema, zmanjšanje komunalnih odpadkov, povečati dostop do zdrave pitne vode, zvišati kvaliteto stanja voda.

Predvideni EU viri: KS.

Ciljna skupina: končni uporabniki.

Kazalnik	Enota	Izhodišče	Cilj do leta 2023	Vir
Število uporabnikov, oskrbljenih s kvalitetnejšo pitno vodo	število	2682	3000	spremljanje, MOP
Dodatni priključeni uporabniki na kanalizacijski sistem	PE	0	700	spremljanje, MOP

Indikativni projekti:

Izgradnja vodovodnega sistema in obnova vodovodov

Okvirna vrednost: 7.000.000 EUR

Nosilec projektov: Občina Gornja Radgona

Povzetek: a) Občina bo izgradila vodovodno omrežje na trasi Gornja Radgona (9.573,40 m) in na trasi Lokavci (3.375 m) in s tem zaključila obsežna vlaganja v izgradnjo vodovodne infrastrukture v občini Gornja Radgona. Vrednost projekta: 3.329.406 EUR

Viri financiranja: kohezijska sredstva (razvoj regij), zadolževanje, lastni viri

Dinamika financiranja: 2018 -

Pripravljenost projekta: vodovod Lokavci – gradb. dovoljenje, vodovod G. Radgona - gradb. dovoljenje
b) Fazna ureditev razširitve in posodobitve vodovodnega sistema Zagajski Vrh-Spodnja Ščavnica-Plitvički Vrh oz. Štajngrova-Spodnja Ščavnica. Prevzem vaških vodovodov v sistem javnega vodovodnega sistema. Postavitev označevalnih tabel na vodovarstvenih območjih. Vodovarstveni ukrepi oziroma zavarovanje naravnih vodnih zajetij in virov (Borko, Police).

Izgradnja komunalne infrastrukture v občini

Vrednost projekta: 1.747.429,45 EUR

Nosilec projekta: Občina Gornja Radgona

Povzetek a: V okviru projekta je predvidena izgradnja kanalizacijskega omrežja Lomanoše - Plitvički Vrh. Kanalizacija je gravitacijska in tlačna. Dolžina gravitacijske kanalizacije je 4.577,60 m, tlačne je 110,30 m. Skupna dolžina kanalizacijskega omrežja znaša 4.687,90 m. Izvedeni bosta črpališče 2 (Hercegovščak) in črpališče 3 (Lomanoše). Črpališča so tipska z vgrajenima dvema potopnima črpalkama na prosti hod fi 80 mm.

Viri financiranja: lastno financiranje; kohezijska sredstva so malo verjetna zaradi omejitve 2000 PE (trenutna vrednost 700 PE); možnost financiranja z zadolževanjem; javno-zasebno partnerstvo

Dinamika financiranja: od 2018.

Pripravljenost projekta: gradbeno dovoljenje

Potrebni dokumenti za izvedbo: DIIP, IP, PZI

Povzetek b: Ureditev manjkajočih hišnih priključkov za novo kanalizacijsko omrežje. Izgradnja manjših čistilnih naprav in kanalizacijskega omrežja po območju občine. Sofinanciranje malih čistilnih naprav.

Ukrep 3.2.2: Prilagajanje na podnebne spremembe

Cilj ukrepa: nižja poplavna ogroženost.

Predvideni EU viri: ESRR, KS.

Ciljna skupina: prebivalci.

Kazalnik	Enota	Izhodišče	Cilj do leta 2023	Vir
Prebivalci na območjih, kjer se je zmanjšala poplavna ogroženost	število	0	4500	spremljanje, MOP

Indikativni projekti:

Projekt GoMura - celovito ravnanje z vodami na območju občine

Okvirna vrednost celotnega projekta: 2.900.000 EUR, od tega 20.000 EUR občina Gornja Radgona

Leto izvedbe: 2017 - 2020

Nosilci projekta: *Direktorat za vode RS*, Ministrstvo za okolje in prostor, Občina Gornja Radgona (v znesku 20.000 EUR).

Povzetek: Obnova protipoplavnega nasipa v Gornji Radgoni ob reki Muri; Ideja projekta je nadaljevanje sodelovanja in dolgoletnih skupnih aktivnosti uradnih institucij Republike Slovenije in Republike Avstrije na področju upravljanja z vodami, ki delujejo v okviru bilateralne komisije za mejne vode. Mejno Muro s predlaganim projektom spreminjamo v reko, ki povezuje. Delovni paketi projekta obsegajo usklajene ukrepe za izboljšanje upravljanja voda in poplavne varnosti - na strateškem nivoju z izdelavo čezmejnega načrta upravljanja z vodami na Mejni Muri do leta 2030, na lokalnem nivoju pa z izvedbo ukrepov za izboljšanje poplavne varnosti, konkretno z nadvišanjem in stabilizacijo zidu na slovenski strani Mure v skupni dolžini 764,64 m (od mostu do sejmišča). Partner v projektu je Občina Gornja Radgona, ki bo v okviru projekta na obnovljenem protipoplavnem zidu postavila stalno razstavo o reki Muri in posegih v njo v preteklosti ter o zgodovinskem pomenu reke za prebivalce na obeh straneh. Z implementacijo projekta SKUPAJ, ki sta ga mesti Gornja Radgona in Bad Radkersburg izvajali v okviru čezmejnega programa sodelovanja SI-AT 2007-2013, sta se mesti krajinsko-arhitekturno povezali in prostorsko zedinili, z načrtovano postavitvijo stalne razstave o reki Muri pa bi se še dodatno okrepila kulturna identiteta in povezanost obeh mest. Stalna razstava bo predstavljala trajno dodano vrednost obnovljenemu visokovodnemu nasipu in še povečala prepoznavnost tega čezmejnega območja.

Viri financiranja: ESRR 85 % (17.000 EUR), Občina Gornja Radgona 15 % (3.000 EUR)

Dinamika financiranja: 2018 - 2020

Pripravljenost projekta: Projekt je v zaključni fazi prijave na razpis OP SLO-AT 2014-2020

Drugi evidentirani predlogi:

Izgradnja zaježitvenih objektov na reki Ščavnici (ureditev avtomatskih zapornic) z naravnimi namakalnimi sistemi (možnost pridelava zelenjave)
Ekoremediacije reke Ščavnice
Oživitev stare struge z obnovo pretoka reke Plitvice

Ukrep 3.2.3: Ohranjanje biotske raznovrstnosti

Cilj ukrepa: Izboljšati stanje okolja, ohranjati pomembne vrste in habitatne tipe

Predvideni EU viri: ESRR, EKSRP.

Ciljna skupina: lokalne skupnosti in prebivalstvo, obiskovalci narave, turisti .

Kazalnik	Enota	Izhodišče	Cilj do leta 2023	Vir
Površina habitatov, kjer se bo izboljšalo ekološko stanje	ha	0	5	spremljanje, MOP
Kakovostna interpretacija ohranjanja biotske raznovrstnosti	število	0	2	spremljanje

Indikativni projekti:

Projekt PARKI V RADGONI - Ohranjanje zavarovanih območij – Lisjakova struga

Okvirna vrednost: 65.000 EUR

Nosilec projekta: Občina Gornja Radgona.

Povzetek: a) Lisjakova struga: varstvena ureditev območja Lisjakove struge, postavitve manjšega objekta kot interpretacijsko točko, povezuje na učne in sprehajalne poti, priprava učnih programov obnove/zamenjava dotrajane urbane infrastrukture; b) ozelenitev mesta; ...

Viri financiranja: kohezijska sredstva (razvoj regij), lastna sredstva

Dinamika financiranja: 2018 - 2020

Revitalizacija Negovskega jezera

Okvirna vrednost: 1.200.000 EUR

Nosilec projekta: Občina Gornja Radgona.

Povzetek: Predlog projekta je nadaljevanje projekta Revitalizacija naravnega in turističnega bisera Ščavniške doline – Negovsko jezero (akronim: Jezero), ki je bil sofinanciran iz sredstev programa LEADER. Kot rezultat vseh izvedenih aktivnosti je bil na koncu oblikovan in natiskan priročnik »Ekoremediacijski ukrepi vodnih akumulacij na primeru Negovskega jezera«, na podlagi katerega bi se v nadaljevanju projekta predlagani ukrepi na jezeru začeli tudi fizično izvajati.

Sonaravna in turistična oživitev Negovskega jezera bo prispevala k ohranjanju (in povečanju) biotske raznovrstnosti zaščitnega območja Krajinski park Negova in Negovsko jezero, k spodbujanju trajnostnega upravljanja s podeželskimi viri, k izobraževanju in ozaveščanju prebivalstva o pomenu območja ter ponujala nove možnosti razvoja turizma. Ob tem pričakujemo povečanje zanimanja za zavarovano območje Krajinski park Negova in Negovsko jezero s strani lokalnega prebivalstva ter spoznavanje omejitev zaradi varovalnega režima območja.

Viri financiranja: OP SI-HU, OP SI-HR, LIFE

Dinamika financiranja: 2018 - 2020

Pripravljenost projekta: v okviru že izvedenega projekta Revitalizacija Negovskega jezera so bili definirani ekoremediacijski ukrepi na in ob jezeru, ki bi jih v prihodnosti bilo potrebno tudi izvesti.

Potrebni dokumenti za izvedbo: IDZ, PZI, investicijska dokumentacija, služnost oz. dolgotrajni najem (v primeru posegov na zasebnih zemljiščih okoli jezera), PGD (če bo potrebno); jezero in 5-metrski priobalni pas sta v lasti ARSO, zato bo potrebno pridobiti soglasje.

Sanacija degradiranih območij - Ureditev farme in lagun v Podgradu

Okvirna vrednost: 1.500.000 EUR

Nosilci projekta: Občina Gornja Radgona, zasebni investitorji.

Povzetek: Občina Gornja Radgona načrtuje na območju farme Podgrad in njenih lagun spremembo namembnosti v stanovanjsko-turistično dejavnost, kar je v skladu z idejnimi zasnovami za ureditev območja ob reki Muri. S pomočjo naravnih čistilnih ukrepov (in drugih) želi občina omogočiti degradiranim območjem nadaljnjo trajnost in razvoj. Sanacijski ukrepi degradiranega območja farme in lagun, ki bodo predlagani in sprejeti morajo popraviti pretekle zlorabe, ki so oškodovale produktivnost osnovnih virov, to pa so reka Mura, vodna zajetja pitne vode in zemljina.

Viri financiranja: kohezijska sredstva, zasebni investitorji

Drugi evidentirani predlogi:

Revitalizacija starega rokava reke Ščavnice pri Tothovem mlinu

Renaturacija reke Mure na območju naselja Podgrad

Investicijsko področje 3.3. – TRAJNOSTNA MOBILNOST IN UREJANJE PROSTORA

Ukrep 3.3.1 - Izboljšanje prometne infrastrukture

Cilj ukrepa: modernizirati, izgraditi prometno infrastrukturo.

Predvideni EU viri: ESRR, KS, EKSRP.

Ciljna skupina: prebivalstvo, obiskovalci. .

Kazalnik	Enota	Izhodišče	Cilj do leta 2023	Vir
Skupna dolžina obnovljenih cest	km	0	20	spremljanje, MZI
Celostna prometna strategija	število	0	1	Spremljanje, MOP

Indikativni projekti:

Obnova prometne infrastrukture na območju občine

Okvirna vrednost: 6.000.000 EUR

Nosilec projekta: Občina Gornja Radgona

Povzetek: a) Modernizacija, rekonstrukcija predlaganih lokalnih cest, javnih poti in pločnikov *(nabor cest je naveden v poglavju 3.5.5.); b) Vzdrževanje nabrežij in jarkov izven mesta; c) Izgradnja povezovalne ceste z avtocestnim omrežjem; č) Invalidom prijazna občina (popravilo napačnih in nefunkcionalnih klančin na pločnikih); d) Ureditev brezplačnega javnega parkirišča v GR

Ukrep 3.3.2: Spodbujanje uporabe javnega prometa in podpora trajnostni mobilnosti

Cilj ukrepa: vzpodbujati ukrepe trajnostne mobilnosti v mestu

Predvideni EU viri: ESRR, KS.

Ciljna skupina: vsi udeleženci v prometu. .

Kazalnik	Enota	Izhodišče	Cilj do leta 2023	Vir
Število ukrepov TM znotraj CPS	število	0	20	spremljanje,

Indikativni projekti:

Izvajanje akcijskega načrta Celostne prometne strategije

Okvirna vrednost: 70.000 EUR

Nosilci projektov: Občina Gornja Radgona; Pora Gornja Radgona

Povzetek: Dokument Celostna prometna strategija (CPS) bo v prihodnjih letih pogoj za prijavo na določene razpise Ministrstva za infrastrukturo. Celostna prometna strategija je ključno orodje novega pristopa k načrtovanju prometa. Prizadeva si rešiti izzive občine, ki so povezani s prometom, s čimer ji pomaga uresničiti njene ključne razvojne potenciale. S uresničenjem ukrepov CPS lahko občina pričakuje učinke kot so: manjši zasebni izdatki za prevoz, manj izgubljenega časa zaradi prometa, dvig kazalcev zdravja, večja dostopnost za vse prebivalce, učinkovitejše izpolnjevanje zakonskih obveznosti in reševanje težav z onesnaževanjem zraka, boljši dostop do sredstev Evropske unije, smotrnejša poraba občinskega proračuna. Uresničevanje zastavljenih ukrepov iz CPS oz. Akcijskega načrta (AN):

a) Umiritev motornega prometa na Vrtni ulici z izgradnjo hitrostne ovire.

Vrednost projekta: 22.000,00 EUR (ovrednoteno v AN v CPS)

Viri financiranja: Ministrstvo za infrastrukturo – načrtovan razpis za sofinanciranje ukrepov iz CPS

Dinamika financiranja: 2017

Pripravljenost projekta/potrebni dokumenti za izvedbo: Investicijska in projektna dokumentacija.

b) Odstranitev ovir na peš povezavah (korita, drevesa, kandelabri,...)

Vrednost projekta: 20.000,00 EUR (ovrednoteno v AN v CPS).

Viri financiranja: Ministrstvo za infrastrukturo – načrtovan razpis za sofinanciranje ukrepov iz CPS

Dinamika financiranja: 2018 - 2021

PRIPRAVLJENOST PROJEKTA / POTREBNI DOKUMENTI ZA IZVEDBO: Potrebno bo izdelati investicijsko in projektno dokumentacijo.

c) Izgradnja polnilnice za električne avtomobile.

Vrednost projekta: 7.000,00 EUR (ovrednoteno v AN v CPS)

Viri financiranja: Ministrstvo za infrastrukturo – načrtovan razpis za sofinanciranje ukrepov iz CPS

Dinamika financiranja: 2018

Pripravljenost projekta/potrebni dokumenti za izvedbo: Investicijska dokumentacija.

Ureditev avtobusnih postajališč po občini

Okvirna vrednost: 100.000 EUR

Nosilec projekta: Občina Gornja Radgona

Povzetek: Postavitev manjkajočih in obnova že obstoječih avtobusnih postajališč po celotnem območju občine.

FINANČNI OKVIR IZVAJANJA SOGR 2017 - 2023

Ključni projekti za obravnavano obdobje so v tem poglavju strnjeni in kažejo na veliko intenzivnost razvoja območja občine Gornja Radgona in pripravljenost različnih skupin k soustvarjanju boljšega jutri.

5 FINANČNI OKVIR IZVAJANJA SOGR ZA OBDOBJE 2017 – 2023

5.1 OCENA VREDNOSTI RAZVOJNEGA PROGRAMA

Razvojne prioritete z investicijskimi področji	Okvirna vrednost v mio EUR
1. RAZVOJNA PRIORITETA: KONKURENČNO IN ZELENO GOSPODARSTVO:	7,4
IP1.1. INOVATIVNOST, USTVARJALNOST, PODJETNOST IN ZNANJE ZA KONKURENČNOST	3,3
IP 1.2. ZELENO GOSPODARSTVO	4,1
2. RAZVOJNA PRIORITETA: ZNANJE, TOLERANTNOST IN ZDRAVJE	5,3
IP 2.1. RAZVOJ TALENTOV, USTVARJALNOST TER KREPITEV ZDRAVJA IN AKTIVNEGA ŽIVLJENJSKEGA SLOGA	3,1
IP 2.2. SOCIALNA VKLJUČENOST IN ZMANJŠANJE TVEGANJA	0,7
IP 2.3. RAZVOJ KULTURE IN UMETNIŠKEGA USTVARJANJA	1,5
3. RAZVOJNA PRIORITETA: ZELENO ŽIVLJENJSKO OKOLJE IN UČINKOVITA RABA VIROV	17,6
IP 3.1. ENERGETSKO VZDRŽNA DRUŽBA	0,6
IP 3.2. ČISTO OKOLJE IN OHRANJENA NARAVA	11
IP 3.3. TRAJNOSTNA MOBILNOST IN UREJANJE PROSTORA	6
4. RAZVOJNA PRIORITETA: TRAJNOSTNI RAZVOJ PODEŽELJA	4,8
IP 4.1. IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI ŽIVLJENJA NA PODEŽELJU	4,8
Skupna okvirna vrednost (v mio EUR)	35,1

5.2 ZBIR PROJEKTOV V SOGR 2017 - 2023

Ukrep 1.1.1 Podpora zagonu in rasti podjetij

Širitev industrijske cone Mele

Predvidena vrednost: 3.000.000 EUR

Viri financiranja: državni viri, evropska sredstva, lastna sredstva

Dinamika financiranja: od 2019 -

Podpora zagonu novih podjetij

Okvirna vrednost: 30.000 EUR

Viri financiranja: občinski proračun, nepovratna sredstva (LAS Prlekija, državni viri).

Dinamika financiranja: do leta 2020

Promocija lokalnih obrtnikov in podjetij – GLAMUR

Okvirna vrednost: 40.000 EUR

Nosilci projektov: Prleška razvojna agencija (LAS Prlekija)

Viri financiranja: nepovratna sredstva (EU in državni viri),

Dinamika financiranja: 2017 - 2018

Ukrep 1.1.2 Trajnostni razvoj urbanih območij

Priprava strokovnih podlag – prostorsko načrtovanje

Okvirna vrednost: 200.000 EUR

Nosilec projektov: Občina Gornja Radgona.

Viri financiranja: lastni viri

Dinamika financiranja: 2017 - 2020

Priprava programa oz. strategije občine na stanovanjskem področju

Okvirna vrednost: n.p.

Leto izvedbe: 2017 – 2020

Viri financiranja: lastni viri

Dinamika financiranja: 2017 - 2020

Ukrep 1.2.1 - Sonaravno kmetijstvo in gozdarstvo

Spodbujanje okolju prijazne kmetijske proizvodnje

Spodbujanje snovne in energetske učinkovitosti (OVE, URE)

Ukrep 1.2.2. Razvoj turistične destinacije in inovativnih turističnih produktov

City cooperation 2

Vrednost projekta: 300.500 EUR (od tega Občina Gornja Radgona 100.166,67 EUR: 15.025 eur – občinski proračun, 85.141,67 eur - EU sredstva)

Nosilci projekta: Pora Gornja Radgona, Občina Gornja Radgona.

Viri financiranja: Interreg Slovenija – Avstrija (sofinanciranje 85%)

Dinamika financiranja: 2018 - 2021

Ureditve starega mestnega jedra

Okvirna vrednost: 3.000.000 EUR

Viri financiranja: občinska sredstva, državna sredstva, EU skladi

Dinamika financiranja: po letu 2020 (odvisno od zmožnosti financiranja s strani občine)

Razvoj mestnega središča

Okvirna vrednost: /

Nosilci projekta: Občina Gornja Radgona

Viri financiranja: občinska sredstva, državna sredstva, EU skladi

Dinamika financiranja: 2019 -

Ureditev turistične infrastrukture

Okvirna vrednost: 300.000 EUR

Nosilci projekta: Občina Gornja Radgona, zasebni investitorji

Viri financiranja: občinska sredstva, državna sredstva, EU skladi
Dinamika financiranja: 2018 – 2020

Murske kolesarske poti

Vrednost projekta: cca 250.000 EUR (vrednost ni dokončna, zaradi preprojektiranja projekta)

Nosilec projekta: Občina Gornja Radgona.

Viri financiranja: kohezijska sredstva; MGRT

Dinamika financiranja: 2018 - 2020

Pot med vrelci življenja

Vrednost projekta: 65.735 EUR

Nosilci projekta: Občina Gornja Radgona, Pora Gornja Radgona

Viri financiranja: CLLD (LAS Prlekija)

Dinamika financiranja: 2018 - 2020

Obnova stavbe (starega mlina) v Lisjakovi strugi

Vrednost projekta: 100.000 EUR

Nosilci projekta: Občina Gornja Radgona, zasebni investitorji

Viri financiranja: CLLD (LAS Prlekija), državni viri, zasebni investitorji

Dinamika financiranja: 2018 - 2023

Drugi evidentirani predlogi:

Postavitev razgledno turističnega stolpa v Aženskem Vrhu

Ureditev in postavitev brvi čez reko Ščavnico v Spodnji Ščavnici

Izgradnja objekta z nočitvenimi kapacitetami ter domačo ponudbo (zasebni investitor)

Mladinski hostel

Oživitev stare struge z obnovo pretoka reke Plitvice

Ureditev prazgodovinskih grobnih gomil

Ukrep 2.1.1: Vlaganje v znanje

Razvoj programov za mlade

Okvirna vrednost: skupaj 24.000 EUR do leta 2020

Viri financiranja: Javni razpis za sofinanciranje mladinskih programov in projektov v Občini Gornja Radgona (24.000 EUR do leta 2020).

Dinamika financiranja: 2017 - 2023

Co_operation - krepitev čezmejnega sodelovanja in zagotovitev trajnosti pri ukrepih ob naravnih nesrečah in tveganjih

Okvirna vrednost: 460.750 EUR

Načrtovana izvedba: 2018 - 2020

Viri financiranja: program INTERREG: 85% nepovratnih sredstev in 15% lastnega vložka. Zaradi ne financiranja opreme v višini 85%, bo lastni prispevek večji od 15%. Neto financiranje občine znaša med 70.000 EUR in 100.000 EUR

Dinamika financiranja: 2018 - 2021

Ukrep 2.1.2: Krepitev zdravja in spodbujanje aktivnega življenjskega sloga

Obnova športne infrastrukture

Okvirna vrednost: 1.500.000 EUR

Viri financiranja: CLLD (LAS Prlekija), državni viri, zasebni investitorji
Dinamika financiranja: 2017 - 2023

Izgradnja večnamenske športne dvorane ob OŠ Gornja Radgona

Okvirna vrednost: 96.177 EUR – projektna dokumentacija v letu 2017

Nosilec projekta: Občina Gornja Radgona, zasebni investitorji;

Viri financiranja: Eko sklad, Slovenski okoljski javni sklad (nepovratna sredstva in povratna sredstva, vendar samo v primeru gradnje skoraj nič-energijskih stavb), javno-zasebno partnerstvo, SID banka.

Dinamika financiranja: 2017 -

Izgradnja športno doživljajskega parka

Okvirna vrednost: 50.000 EUR

Viri financiranja: CLLD – LAS Prlekija, Programi INTERREG (SLO, HR), Fundacija za šport

Dinamika financiranja: 2018 - 2020

Drugi evidentirani predlogi:

Izgradnja letnega (eko)kopališča na Muri (cca 1,5 mio EUR)

Ureditev športnega centra v Lomanošah

Ukrep 2.2.2: Dostopnost do integriranih socialnih in zdravstvenih storitev in infrastrukture ter spodbujanje medgeneracijskega povezovanja

Uvajanje inovativnih programov za izboljšanje položaja ranljivih skupin

Okvirna vrednost: 100.000 EUR

Viri financiranja: CLLD – LAS Prlekija, državna sredstva,

Dinamika financiranja: 2018 - 2020

Izgradnja socialne in zdravstvene infrastrukture

Okvirna vrednost: 600.000 EUR

Viri financiranja: Eko sklad, Slovenski okoljski javni sklad (nepovratna sredstva in povratna sredstva, vendar samo v primeru gradnje skoraj nič-energijskih stavb), javno-zasebno partnerstvo, SID banka.

Dinamika financiranja: 2018 -

Ukrep 2.3.1: Spodbujanje dostopnosti do kulturnih vsebin in aktivacija kulturno umetniškega potenciala

Obnova in izgradnja infrastrukture v podporo kulturi

Okvirna vrednost: n. p.

Zagotovitev društvenih in razstavnih prostorov

Okvirna vrednost: 5.000 EUR/ leto

Ureditev statusa objekta Cecinijeve graščine - obnova in rekonstrukcija

Okvirna vrednost: 15.000 EUR (sanacijski ukrepi)

Nosilci projektov: Občina Gornja Radgona, Ministrstvo za kulturo, Zavod za varstvo kulturne dediščine, Območna enota Maribor (ZVKD OE Maribor).

Viri financiranja: lastna sredstva, zasebni investitor

Drugi evidentirani predlogi:

Obnova Admontskega dvorca

Ukrep 3.1.1: Vlaganje v energetska učinkovitost

Prenova javne razsvetljave

Okvirna vrednost: 75.000 EUR

Viri financiranja: EKO sklad (povratna sredstva), Slovenski okoljski javni sklad (povratna sredstva), 23. člen ZFO, SID banka

Dinamika financiranja: v letu 2017 – Obnova dela Partizanske ceste in Ceste na stadion; Obnova JR na Grajskem hribu, ostalo glede na finančne možnosti občine.

Energetske sanacije javnih stavb - Dokončanje energetske obnove Javnega zavoda Knjižnica Gornja Radgona

Okvirna vrednost: 161.000 EUR

Viri financiranja: državni viri, lastna sredstva.

Dinamika financiranja: 2018 -

Energetske sanacije javnih stavb

Okvirna vrednost: 300.000 EUR

Viri financiranja: državni viri, lastna sredstva.

Dinamika financiranja: 2018 -

Ukrep 3.2.1: Čisto in zdravo življenjsko okolje

Izgradnja vodovodnega sistema in obnova vodovodov

Okvirna vrednost: 7.000.000 EUR

Viri financiranja: kohezijska sredstva (razvoj regij), zadolževanje, lastni viri

Dinamika financiranja: 2018 -

Izgradnja komunalne infrastrukture v občini

Vrednost projekta: 1.747.429,45 EUR

Viri financiranja: lastno financiranje; kohezijska sredstva so malo verjetna zaradi omejitve 2000 PE (trenutna vrednost 700 PE); možnost financiranja z zadolževanjem; javno-zasebno partnerstvo

Dinamika financiranja: 2018 -

Ukrep 3.2.2: Prilagajanje na podnebne spremembe

Projekt GoMura - celovito ravnanje z vodami na območju občine

Okvirna vrednost celotnega projekta: 2.900.000 EUR, od tega 20.000 EUR občina Gornja Radgona

Leto izvedbe: 2017 - 2020

Nosilci projekta: Direktorat za vode RS, Ministrstvo za okolje in prostor, Občina Gornja Radgona (v znesku 20.000 EUR).

Viri financiranja: ESRR 85 % (17.000 EUR), Občina Gornja Radgona 15 % (3.000 EUR)

Dinamika financiranja: 2018 - 2020

Pripravljenost projekta: Projekt je v zaključni fazi prijave na razpis OP SLO-AT 2014-2020

Drugi evidentirani predlogi:

Izgradnja zaježitvenih objektov na reki Ščavnici (ureditev avtomatskih zapornic) z naravnimi namakalnimi sistemi (možnost pridelava zelenjave)
Ekoremediacije reke Ščavnice
Oživitev stare struge z obnovo pretoka reke Plitvice

Ukrep 3.2.3: Ohranjanje biotske raznovrstnosti

Projekt PARKI V RADGONI - Ohranjanje zavarovanih območij – Lisjakova struga

Okvirna vrednost: 65.000 EUR

Nosilec projekta: Občina Gornja Radgona.

Viri financiranja: kohezijska sredstva (razvoj regij), lastna sredstva

Dinamika financiranja: 2018 - 2022

Revitalizacija Negovskega jezera

Okvirna vrednost: 1.200.000 EUR

Nosilec projekta: Občina Gornja Radgona.

Viri financiranja: OP SI-HU, OP SI-HR, LIFE

Dinamika financiranja: 2018 - 2023

Sanacija degradiranih območij - Ureditev farme in lagun v Podgradu

Okvirna vrednost: 1.500.000 EUR

Nosilci projekta: Občina Gornja Radgona, zasebni investitorji.

Viri financiranja: kohezijska sredstva, zasebni investitorji

Dinamika financiranja: 2018 - 2023

Drugi evidentirani predlogi:

Revitalizacija starega rokava reke Ščavnice pri Tothovem mlinu
Renaturacija reke Mure na območju naselja Podgrad

Ukrep 3.3.1 - Izboljšanje prometne infrastrukture

Obnova prometne infrastrukture na območju občine

Okvirna vrednost: 6.000.000 EUR

Nosilec projekta: Občina Gornja Radgona

Viri financiranja: lastna sredstva, zasebni investitorji,

Dinamika financiranja: 2017 - 2023

Ukrep 3.3.2: Spodbujanje uporabe javnega prometa in podpora trajnostni mobilnosti

Izvajanje akcijskega načrta Celostne prometne strategije

Okvirna vrednost projektov: 70.000 EUR

Nosilci projektov: Občina Gornja Radgona; Pora Gornja Radgona

Viri financiranja: Ministrstvo za infrastrukturo – načrtovan razpis za sofinanciranje ukrepov iz CPS

Dinamika financiranja: 2017 - 2023

Pripravljenost projekta/potrebni dokumenti za izvedbo: Investicijska dokumentacija.

Ureditev avtobusnih postajališč po občini

Okvirna vrednost: 100.000 EUR

Viri financiranja: državna sredstva, lastni viri

Dinamika financiranja: 2018 - 2023

Ukrep 4.1.1: Spodbujanje podjetniških aktivnosti, socialne vključenosti in razvojnih partnerstev na podeželju

Projekt Jem Lokalno II- mreženje v kratke oskrbne verige

Okvirna vrednost: 55.419,14 EUR (z DDV) - 39.962,34 EUR (85 % upravičenih stroškov EKSRP, 15.456,80 EUR (15 % upravičenih stroškov in neupravičene stroške) bodo zagotovile občine na območju LAS Prlekija glede na število prebivalcev.

Viri financiranja: EKSRP - Projekt je prijavljen na 1. javni poziv LAS Prlekija.

Dinamika financiranja: 2017 - 2018

Drugi evidentirani programi:

Postavitev interaktivnega muzeja vinarstva.

Postavitev muzeja vprežnih vozil in gasilstva v Gornji Radgoni.

Ukrep 4.1.2: Razvoj infrastrukture na podeželju

Gradnja odprtega širokopasovnega omrežja elektronskih komunikacij naslednje generacije v občini Gornja Radgona

Okvirna vrednost: 4.305.570 EUR

Nosilec projekta: zasebni partner.

Viri financiranja: zasebni investitor.

Dinamika financiranja: 2017 - 2020

Obnova vaškega središča Negova

Okvirna vrednost: 500.000 EUR

Viri financiranja: državna sredstva, lastni viri

Dinamika financiranja: 2018 - 2023

Izgradnja prizidka vrtca Negova

Vrednost projekta: 25.000,00 EUR za projektno dokumentacijo; vrednost adaptacije še ni ocenjena.

Viri financiranja: Občinski proračun, Slovenski regionalno razvojni sklad – ugodni krediti za Občine, Eko sklad – krediti.

Dinamika financiranja: projektna dokumentacija v letu 2017.

Drugi evidentirani predlogi:

Zagotovitev prostorov za potrebe vaških skupnosti (Lomanoše, Police).